

Agenda – Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Ystafell Bwyllgora 1 – y Senedd	Llinos Madeley
Dyddiad: Dydd Mercher, 8 Tachwedd 2017	Clerc y Pwyllgor 0300 200 6565
Amser: 09.00	SeneddPPIA@cynulliad.cymru

Cyfarfod preifat cyn y prif gyfarfod

(09:00 – 09:30)

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

(09:30)

Dogfennau atodol:

2 Craffu ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2018 – 19 – Sesiwn dystiolaeth 1

(09:30 – 10:45)

(Tudalennau 1 – 67)

Vaughan Gething AC, Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd a Gwasanaethau
Cymdeithasol

Huw Irranca-Davies AC, Y Gweinidog Gofal Cymdeithasol a Phlant
Swyddogion i'w cadarnhau

Dogfennau atodol:

Briff Ymchwil

CYPE(5)-30-17 – Papur 1 – Llywodraeth Cymru

Egwyl

(10:45 – 11:00)

3 Craffu ar Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2018 – 19 – Sesiwn dystiolaeth 2

(11:00 – 12:15)

(Tudalennau 68 – 106)

Vaughan Gething AC, Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Huw Irranca-Davies AC, Y Gweinidog Gofal Cymdeithasol a Phlant Swyddogion i'w cadarnhau

Dogfennau atodol:

Briff Ymchwil

CYPE(5)-30-17 – Papur 2 – Llywodraeth Cymru

4 Papurau i'w nodi

(12:15)

Dogfennau atodol:

4.1 Llythyr oddi wrth Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg – Ysgolion bro

(Tudalennau 107 – 108)

Dogfennau atodol:

CYPE(5)-30-17 – Papur 3 – i'w nodi – Llythyr oddi wrth Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg – Ysgolion bro

4.2 Llythyr oddi wrth y Cadeirydd at Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant – Gwaith dilynol pellach yn dilyn y sesiwn graffu gyffredinol ar 20 Gorffennaf

(Tudalennau 109 – 111)

Dogfennau atodol:

CYPE(5)-30-17 – Papur 4 – i'w nodi – Llythyr oddi wrth y Cadeirydd at Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant – Gwaith dilynol pellach yn dilyn y sesiwn graffu gyffredinol ar 20 Gorffennaf

4.3 Llythyr gan y Comisiynydd Plant yn dilyn y cyfarfod ar 18 Hydref

(Tudalennau 112 – 129)

Dogfennau atodol:

CYPE(5)-30-17 – Papur 5 – i'w nodi – Llythyr gan y Comisiynydd Plant yn dilyn y cyfarfod ar 18 Hydref (Saesneg yn unig)

4.4 Llythyr oddi wrth Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a'r Seilwaith – Teithio gan Ddysgwyr

(Tudalennau 130 – 141)

Dogfennau atodol:

CYPE(5)-30-17 – Papur 6 – i'w nodi – Llythyr oddi wrth Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a'r Seilwaith – Teithio gan Ddysgwyr

4.5 Llythyr oddi wrth Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg yn dilyn y cyfarfod ar 18 Hydref

(Tudalennau 142 – 144)

Dogfennau atodol:

CYPE(5)-30-17 – Papur 7 – i'w nodi – Llythyr oddi wrth Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg yn dilyn y cyfarfod ar 18 Hydref (Saesneg yn unig)

4.6 Llythyr at Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg ynghylch cyllid ar gyfer Llywodraethwyr Cymru

(Tudalennau 145 – 148)

Dogfennau atodol:

CYPE(5)-30-17– Papur 8 – i'w nodi – Llythyr at Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg ynghylch cyllid ar gyfer Llywodraethwyr Cymru (Saesneg yn unig)

5 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42(ix) i benderfynu gwahardd y cyhoedd o weddill y cyfarfod.

(12:15)

Dogfennau atodol:

6 Cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru 2018 – 19: trafod y dystiolaeth

(12:15 – 12:35)

Dogfennau atodol:

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Oddi wrth: Llywodraeth Cymru

Dyddiad: 8 Tachwedd 2017

Amser: 9:30 – 11:00

**Teitl: Papur tystiolaeth am y Gyllideb Ddrafft: 2018-19:
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant**

1. Rhagarweiniad

Mae'r papur hwn yn cynnig sylwadau a gwybodaeth i'r Pwyllgor am y portffolio Cymunedau a Phlant a'r cynigion ar gyfer cyllidebau'r rhaglenni yn y dyfodol sydd yn y Gyllideb Ddrafft Fanwl a osodwyd ar 24 Hydref 2017 ac sy'n dod o fewn cylch gwaith y Pwyllgor hwn.

2. Tablau Ariannol Cryno

Mae'r tablau isod, yn unol â'r cais, yn rhoi manylion y dyraniadau i MEG Cymunedau a Phlant 2018-19, fel y maent yn berthnasol i blant a phobl ifanc, yn ôl Meysydd Rhaglenni Gwariant (SPA), Camau Gweithredu a Llinellau Gwariant yn y Gyllideb (BEL).

Adnoddau

SPA	Camau Gweithredu	BEL	Dyraniad Cyllideb Ddrafft 2018-19 £000'oedd
Galluogi Plant a Chymunedau	Cefnogi Plant	Cymorth i Ofal Plant a Chwarae	27,706
		Cymorth i Hawliau Plant	357
		Cefnogi Plant.*	1,989
		Y Comisiynydd Plant	1,543
		Cafcass Cymru	10,267
		Y Bwrdd Eiriolaeth	1,100
	Ymyrryd yn Gynnar, Atal a Chymorth **	Ymyrryd yn Gynnar ac Atal	140,156
			183,118

* Gynt, Grantiau i Gefnogi'r BEL Gwasanaethau i Blant a Theuluoedd a'r BEL Gwasanaethau i Blant.
Mae'r rhain wedi'u cyfuno i greu un BEL

** Ailenwyd y Weithred - fe'i gelwid gynt yn 'Atal ac Ymyrryd yn Gynnar'

Cyfalaf

SPA	Camau Gweithredu	BEL	Dyraniad Cyllideb Ddrafft 2018-19 £000'oedd
Cymunedau a Threchu Tlodi	Cymunedau a Threchu Tlodi	Cyfalaf Dechrau'n Deg	566
			566

3. Trosolwg ar y Gyllideb

Mae'r gyllideb hon yn cynnwys cynlluniau gwario ar gyfer 2018-19, ynghyd â chyllidebau refeniw dangosol ar gyfer 2019-20 a chynlluniau cyfalaf dangosol tan 2020-21. Dyma'r ail gyllideb yn ystod tymor y Llywodraeth hon a thrydedd flwyddyn setliad Adolygiad o Wariant cyfredol Llywodraeth y Deyrnas Unedig.

Mae'r cyfnod o gyni'n dal yn un o'r nodweddion sy'n diffinio gwariant cyhoeddus. Mae'r cyfnod hir hwn o ostyngiadau parhaus wedi effeithio ar bob gwasanaeth, hyd yn oed ar y rheini yr ydym wedi gallu darparu rhywfaint o warchodaeth iddynt. Mae hyn yn golygu ein bod ni, Llywodraeth Cymru a Chynulliad Cenedlaethol Cymru, yn dal i wynebu dewisiadau anodd.

Drwy ddadansoddi'r dystiolaeth am y tueddiadau presennol a'r amcanestyniadau, llwyddwyd i ganolbwyntio ar y meysydd pwysicaf er mwyn diwallu anghenion poblogaeth Cymru ac mae hyn wedi llywio'r cynigion hyn ynghylch gwariant.

Ym mis Medi, cyhoeddwyd ein strategaeth genedlaethol gyda'r nod o ddwyn ynghyd ymdrechion y sector cyhoeddus yn ei gyfanrwydd er mwyn gwireddu cenhadaeth ganolog y llywodraeth hon, sef sicrhau Ffyniant i Bawb. Mae hyn yn rhoi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a'r nodau cenedlaethol wrth galon ein penderfyniadau. Mae'r deuddeg amcan llesiant yn cynrychioli'r meysydd lle y gall Llywodraeth Cymru wneud y cyfraniad mwyaf at wireddu'r nodau cenedlaethol, drwy gydweithio ag eraill. Mae'r Ddeddf wedi'i defnyddio i lywio cynlluniau gwariant, er mwyn sicrhau'r cyfleoedd gorau posibl i gydgysylltu gweithgareddau ar draws fy mhortffolio a chysoni adnoddau â'r strategaeth genedlaethol.

Y blaenoriaethau ar gyfer fy mhortffolio i yw meithrin cymunedau cydnerth, ac atal problemau rhag codi yn y cymunedau hynny yn y dyfodol. Rwyf wedi gorfod gwneud sawl penderfyniad anodd. Bu'n rhaid arbed arian mewn rhai meysydd yn 2018-19, ac yna, bydd angen rhagor o arbedion yn 2019-20. Serch hynny, rwyf wedi llwyddo i warchod gwasanaethau'r rheng flaen rhag effaith waethaf y toriadau yn 2018-19. Mae hyn yn cynnwys gwarchod y cyllid ar gyfer Dechrau'n Deg, Teuluoedd yn Gyntaf a'r Gwasanaethau Cyfiawnder Ieuentid.

Wrth ganfod arbedion, rwyf wedi mynd ati'n ddygn i roi egwyddorion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ar waith. Fy nod yw sicrhau ein bod, yn fy adran i, yn mynd i'r afael ag aneffeithlonrwydd gweinyddol. Dyna pam rwyf wedi ymrwmo i ddod o hyd i £2.5 miliwn o arbedion tra'n amddiffyn cyllid y rheng flaen a'r gwasanaethau y mae'n eu cynnal yn 2018-19.

Yn Symud Cymru Ymlaen, rydym wedi addo darparu 30 awr yr wythnos o addysg gynnar a gofal plant am ddim i rieni plant 3 a 4 oed sy'n gweithio am hyd at 48 wythnos o'r flwyddyn, gan ddarparu hynny mewn ffordd sy'n gweithio i rieni. Bydd y gwariant yn cynyddu i £25 miliwn yn 2018-19 ac i £45 miliwn yn 2019-20 er mwyn lledaenu'r cynnig. Rwyf wedi gallu buddsoddi £500,000 ychwanegol yn y Grant Cymorth Cam-drin Domestig ac £1 filiwn yn y Gronfa Cymorth Dewisol i helpu rhai o'n dinasyddion mwyaf agored i niwed.

Rwy'n awyddus i weld pob awdurdod lleol yn gallu ymateb i anghenion ei boblogaeth, i hybu eu lles gorau, i gynllunio ar gyfer y tymor hir ac i ganolbwyntio ar ymyrryd yn gynnar, atal a chymorth. Felly, rwy'n herio pob Bwrdd Gwasanaethau

Cyhoeddus ac awdurdod lleol yng Nghymru i ymroi i ailgynllunio'u gwasanaethau. Er mwyn iddynt allu gwneud hyn, byddaf yn cydweithio â hwy i weld ymhle y gallwn gynnig hyblygrwydd wrth gyllido.

Gan edrych yn benodol ar fy mhortffolio yn 2019-20, byddaf yn ystyried cyflwyno Grant Cymorth Atal ac Ymyrryd yn Gynnar newydd, a dibynnu ar yr ymgysylltu ynglŷn â'r mater - bydd hyn yn golygu creu un grant i ddisodli'r lluo o lifau ariannu sydd ar gael ar hyn o bryd. Mae pob un o'r grantiau hyn yn creu baich gweinyddu a chydymffurfio a gellid dileu'r baich hwn a sicrhau arbedion effeithlonrwydd. Ond yn anad dim, gallai'r newid hwn rymuso awdurdodau lleol a Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus i gynllunio mewn perthynas ag anghenion eu dinasyddion.

Gwn y bydd newid i un grant yn cynnig llawer o gyfleoedd ond y bydd hefyd yn arwain at nifer o anawsterau. Wrth sicrhau mwy o hyblygrwydd fel hyn, bydd mwy o atebolrwydd. Bydd y mecanweithiau ar gyfer hyn yn cael eu datblygu gyda phartneriaid allweddol i sicrhau ein bod yn gwneud hyn yn iawn o safbwynt gweithredol a strategol. Dyma pam rwy'n bwriadu gweithio gyda grŵp bach o awdurdodau lleol ac un Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn 2018-19 i arloesi gyda'r hyblygrwydd hwn, er mwyn inni allu dysgu oddi wrth ein gilydd cyn ystyried ehangu rhagor ar y cynllun yn 2019-20. Yn y cyfamser, bydd pob awdurdod lleol yn gallu elwa o gael rhagor o hyblygrwydd i symud cronfeydd rhwng grantiau.

Drwy'r fynd ati fel hyn, rwy'n awyddus i ryddhau creadigrwydd ac arloesi yn ein hawdurdodau lleol a'n Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus er mwyn canfod atebion i broblemau lleol sydd wedi bodoli ers tro. Bydd hyn yn adeiladu ar waith Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol i ddiwygio llywodraeth leol, gan sicrhau bod pobl yn chwarae mwy o ran yn y gymdeithas sifil ac mewn democratiaeth.

Drwy gyflwyno'r newidiadau hyn yn 2019-20, rwy'n ffyddiog y gallwn, drwy gydweithio, liniaru effeithiau'r cyni a'r ffaith bod angen dod o hyd i arbedion gwerth £16 miliwn dros y ddwy flynedd nesaf.

4. Sylwadau ar y Camau Gweithredu a manylion y dyraniadau i Linellau Gwariant y Gyllideb (BEL).

Mae'r alldro terfynol ar gyfer 2016-17 a'r rhagolygon ar gyfer yr alldro yn 2017-18 sydd wedi'u seilio ar amcangyfrifon ar 13 Hydref 2017 i'w gweld yn Atodiad A ynghyd â dyraniadau dangosol ar gyfer 2019-20.

Mae'r sylwebaeth ar bob un o'r Camau Gweithredu yn y MEG Plant a Chymunedau fel y maent yn berthnasol i blant a phobl ifanc, gan gynnwys dadansoddiad ac esboniad o'r newidiadau rhwng Cyllideb Ddrafft 2018-19 a'r Gyllideb Atodol Gyntaf (Mehffin 2017) i'w gweld yn Atodiad B.

5. Hawliau plant a chydraddoldeb

Asesiadau effaith

Nod Deddf Cydraddoldeb 2010 yw sicrhau bod awdurdodau cyhoeddus yn ystyried sut y gallant gyfrannu'n gadarnhaol at gymdeithas decach yn eu gweithgareddau beunyddiol drwy roi sylw dyladwy i gael gwared ar wahaniaethu anghyfreithlon, i hybu cyfle cyfartal ac i feithrin cysylltiadau da.

O ran Cyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru, mae Gweinidogion wedi penderfynu eto y byddant yn cwblhau Asesiad Effaith Integredig sy'n ystyried hawliau plant ochr yn ochr â'r effeithiau ar gydraddoldeb, y Gymraeg ac anfantais economaidd-gymdeithasol. Llywiwyd hyn gan argymhellion a gafwyd gan amrywiaeth o randdeiliaid gan gynnwys Pwyllgorau'r Cynulliad, y Grŵp Cynghori ar y Gyllideb ym maes Cydraddoldeb a'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol. Mae'r SIIA yn dangos lle y gwelwyd effeithiau o'r fath.

Mae asesiad integredig yn cynnig dull mwy cynhwysfawr o asesu effaith gyffredinol penderfyniadau gwario. Mae'r dull hwn yn adlewyrchu ein dealltwriaeth ehangach o ba mor gynaliadwy yw ein penderfyniadau ac o nodau ac amcanion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) gan gynnwys canolbwyntio ar atal, cydweithio ac ymagwedd tymor hir. Cyhoeddwyd yr asesiad effaith ochr yn ochr â'r gyllideb ddrafft.

Rydym ni'r Llywodraeth yn gyfrifol am gynnig a gweithredu'r polisiau a'r ddeddfwriaeth a fydd yn berthnasol yng Nghymru ac sy'n ceisio gwella bywydau pawb yn ein gwlad. Wrth wneud hynny, rydym yn gwbl ymroddedig i wrando ar farn pobl Cymru, gan gynnwys plant a phobl ifanc. Er mwyn i hyn allu digwydd, rwy'n parhau i ddarparu cyllid yn 2018-19 i alluogi plant a phobl ifanc i leisio'u barn a dylanwadu ar ein gwaith wrth imi ystyried y ffordd orau o glywed safbwyntiau Plant a Phobl Ifanc.

Roedd ein holl lythyrau dyfarnu grantiau'n dweud ei bod yn rhaid i'r derbynwyr ddilyn polisi cyfle cyfartal fel cyflogwyr, fel defnyddwyr gwirfoddolwyr, ac fel darparwyr gwasanaethau, heb wahaniaethu ar sail hil, rhywedd/dynodiad rhywedd, cyfeiriadedd rhywiol, crefydd a chred, oedran neu unrhyw anabled.

Ni fydd dim newidiadau sylweddol i hawliau plant na'u cydraddoldeb yn sgil y gyllideb hon. Byddwn yn sicrhau bod ein rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf yn parhau i hybu datblygu gwasanaethau mwy effeithiol i deuluoedd sydd ag anabled yn ogystal â phwyso ar bobl i sicrhau bod ystyriaethau ynghylch anabled yn bwrw gwreiddiau wrth ddarparu gwasanaethau'r brif ffrwd.

Mae'r cyllid y byddwn yn ei roi i'r Comisiynydd Plant yn galluogi'r sefydliad i gyfrannu'n sylweddol at ddatblygu polisiau ym maes cydraddoldeb. Rhaid i'r Comisiynydd roi sylw i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn wrth roi ei swyddogaethau ar waith i sicrhau bod hawliau plant yn cael eu cynnal yng Nghymru. Mae'r rôl hefyd yn golygu bod modd adolygu a monitro'r trefniadau sydd ar waith gan gyrrff cyhoeddus penodol i ddiogelu a hybu hawliau plant drwy ymdrin â chwynion a sylwadau, gan sicrhau bod camau priodol yn cael eu cymryd i ymateb i chwythu chwiban, gan gynrychioli barn a dymuniadau plant a rhoi cyngor a chymorth iddynt. Bydd y Comisiynydd yn dyrannu adnoddau ar gyfer gwranddo ar brofiadau plant a phobl ifanc yn eu bywydau beunyddiol drwy gynnal arolygon, Cynlluniau Llysgenhadon mewn ysgolion a chymunedau, a chyfarfodydd wyneb-yn-wyneb.

Mae Asesiadau o'r Effaith ar Hawliau Plant (CRIA) wedi'u cynnal ar sawl maes yn y Portffolio Cymunedau a Phlant gan gynnwys:

- Yr Ymgyrch Rhianta Cadarnhaol. Ni newidiwyd y dyraniadau yn sgil yr asesiadau. Mae'r Asesiad ar gael yma:

<https://documents.hf.wales.gov.uk/id:A11813347/document/versions/published>

- Cwblhawyd Asesiad ar y Grant Cyflawni ar gyfer Plant a Theuluoedd yng Nghyllideb Teuluoedd yn Gyntaf. Ni newidiwyd y dyraniadau yn 2016-17 yn sgil yr asesiadau. Mae'r Asesiad ar gael yma:

Grant Cyflawni ar gyfer Plant a Theuluoedd.

<https://documents.hf.wales.gov.uk/id:A6949600/document/versions/published>

- Nid oedd gofyn cynnal asesiadau effaith mewn perthynas â newid ffocws y rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf.
- Cynhelir asesiad effaith llawn os byddwn yn cyflwyno Grant Ymyrryd yn Gynnar, Cymorth ac Atal gan ddefnyddio gwybodaeth a gesglir gan yr awdurdodau lleol a fydd yn treialu mwy o gynlluniau sy'n cynnig hyblygrwyddau ariannu yn 2018-19.

Cydraddoldeb, cynaliadwyedd a'r Gymraeg

Bydd holl gyhoeddiadau a deunyddiau hyrwyddo'r rhaglenni y byddwn yn eu cyhoeddi'n cael eu hargraffu'n ddwyieithog a bydd pob gwasanaeth i deuluoedd yn cael ei ddarparu'n ddwyieithog. Bydd ein holl gyfathrebu ar y cyfryngau cymdeithasol yn cael eu postio'n ddwyieithog a bydd pob neges i staff y Rhaglenni'n cael eu hanfon yn unol â'u dewis iaith. Byddwn yn sicrhau bod darpariaeth Gymraeg yn elfen hanfodol o'r rhaglenni Dechrau'n Deg a Theuluoedd yn Gyntaf gan ei gwneud yn ofyniad i awdurdodau lleol ymateb i ddewis rhieni, a chynnig darpariaeth Gymraeg lle bydd gofyn. Mae ein canllawiau strategol yn ei gwneud yn glir ei bod yn rhaid i awdurdodau lleol roi trefniadau ar waith i ymateb i'r hyn sydd orau gan rieni o ran darpariaeth cyfrwng Cymraeg a/neu ddwyieithog.

Mae ein gweithgareddau Gofal Plant yn cynnwys cymorth i gyrff megis y Mudiad Meithrin a chonsortiw Cwlwm sy'n darparu gofal plant Cyfrwng Cymraeg. Bydd ein cynnig gwell o ran gofal plant yn gweithio i sicrhau bod Darpariaeth Gymraeg ddigonol i'r rhai sy'n gofyn amdani. Yn unol â gofynion Safonau'r Gymraeg, bydd ein rhaglen Rhieni, Gofal Plant a Chyflogaeth (PaCE) yn gofyn i bawb sy'n cymryd rhan ym mha iaith y byddai orau ganddynt gael y gwasanaethau. Yna, darperir y gwasanaethau hyn ar gyfer yr unigolyn yn unol â'u dymuniad.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae holl Ysgrifenyddion y Cabinet yn ymroddedig i sicrhau bod Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) yn bwrw gwreiddiau er mwyn gwella'r ffordd y byddwn yn penderfynu am lesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Ein nod yw sicrhau ein bod yn adlewyrchu egwyddor datblygu

cynaliadwy a nod ein cynlluniau gwario fydd cadw'r ddysgl yn wastad rhwng blaenoriaethau tymor byr a blaenoriaethau tymor hir. Rydym yn sylweddoli bod angen inni gydweithio â'n partneriaid a defnyddio'r adnoddau sydd gennym ar y cyd mewn ffordd effeithiol i gynllunio ar gyfer y dewisiadau anodd sydd o'n blaen.

Cyhoeddodd y Prif Weinidog "Ffyniant i bawb - y strategaeth genedlaethol' ym mis Medi. Mae'n gosod nodau i'r Llywodraeth hon ac yn cynnig eglurdeb ynghylch sut yr ydym am i'r Llywodraeth a phartneriaid cyflawni fod yn rhan o ffordd newydd o wireddu blaenoriaethau. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn gefn i Lywodraeth Cymru a'i phartneriaid cyflawni wrth iddi gyflwyno'r newidiadau pwysig hyn yn y ffordd y byddwn yn gweithio.

Mae'r strategaeth yn nodi 12 o amcanion llesiant diwygiedig a'r camau y bwriadwn eu cymryd i'w gwireddu. Ynghyd â'r datganiad llesiant a gyhoeddwyd ochr yn ochr â'r strategaeth, mae'r amcanion hyn yn nodi'r meysydd lle y gall Llywodraeth Cymru wneud y cyfraniad mwyaf at saith nod llesiant Cymru ac maent yn cynnig y sylfaen ar gyfer partneriaethau cryf ag eraill.

Fel y dywedais uchod, rwyf wedi ystyried y Ddeddf wrth imi wneud dewisiadau anodd am ddyraniadau cyllido i'r MEG yn ei grynsyth. Mae'r Egwyddor Datblygu Cynaliadwy'n rhan hanfodol o'r ffordd yr wyf am barhau i ddatblygu a gweithredu fy rhaglenni. Nod y rhaglenni hyn yw sicrhau ein bod yn diwallu anghenion y presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i wireddu eu hanghenion hwythau. Mae'r egwyddor yn cynnwys pum prif ffordd o weithio sy'n berthnasol i'r portffolio hwn, fel a ganlyn:

- *Cydweithio* - gan sylweddoli bod llawer o'r atebion i'r heriau y mae Cymru'n eu hwynebu o ran sicrhau cynaliadwyedd yn rhai nad oes modd i un sefydliad eu hateb ar ei ben ei hun. Cydnabyddir bellach fod gwaith amlasiantaeth yn hanfodol yn hytrach nag yn fater o ddewis. Mae ein Rhaglen Dechrau'n Deg a'n Rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf wedi gwella'r ffordd y bydd asiantaethau'n cydweithio i gefnogi ein teuluoedd mwyaf agored i niwed drwy gydgomisiynu gwasanaethau a darparu gwasanaethau ar batrwm y Tîm o Amgylch y Teulu. Rwyf am fynd â hyn ymhellach drwy weithio gydag ardaloedd peilot i ddeall yr hyn y dylai Gwasanaeth Blynyddoedd Cynnar ei gynnwys a pha gamau y mae angen inni eu cymryd er mwyn gallu datblygu gwasanaeth o'r fath. Bydd hyn yn golygu ein bod yn parhau i fynd ar drywydd cyfleoedd i gydweithio ar draws y Llywodraeth a chyda phartneriaid eraill, gan gynnwys y trydydd sector, er mwyn i raglenni a gwasanaethau gyrraedd y cymunedau lle mae eu hangen fwyaf. Bydd CAFCASS yn cryfhau'r partneriaethau ag awdurdodau lleol ac yn cyfrannu at wella gwasanaethau a chanlyniadau i blant a theuluoedd drwy rannu data a gwybodaeth yn fwy effeithiol. O ran Plant sy'n Derbyn Gofal, llwyddir i warchod unigolion a gwella canlyniadau llesiant wrth gydweithio drwy gyfrwng gwaith amlasiantaeth a thrwy gyfrwng cymunedau.
- *Integreiddio* - o fewn rhaglenni Dechrau'n Deg, Teuluoedd yn Gyntaf a rhaglenni Etifeddol Cymunedau yn Gyntaf, disgwylir i awdurdodau lleol gynnwys rhaglenni a sefydliadau perthnasol eraill gan gynnwys Byrddau Iechyd Lleol a'r trydydd sector a'r sector preifat wrth lunio'u cynlluniau, gan sicrhau bod asesu a diwallu anghenion yn cael eu rheoli ar y cyd a, lle bo hynny'n briodol, bod modd i blant gamu'n ddi-fwlch rhwng gwahanol ymyraethau a rhaglenni.

- *Tymor hir* - Rwyf wedi ystyried effeithiau tymor hir posibl penderfyniadau ac wedi pwysu a mesur y rhain yn erbyn yr anghenion tymor byr. Yn benodol, mae'r dystiolaeth yn dangos y bydd buddsoddi yn y blynyddoedd cynnar a chymorth i deuluoedd yn dwyn rhagor o fanteision yn y tymor hir. Er enghraifft, bydd buddsoddi yng Nghanolfan Gymorth Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod (ACE) i weithio gydag ymarferwyr i ddatblygu gweithlu ACE gwybodus yn helpu inni gyrraedd y nod o leihau effaith profiadau fel hyn a fydd, yn ôl yr hyn a awgrymir yn y dystiolaeth, o fudd i'n gwasanaethau cyhoeddus dros y tymor hir.
- *Atal* - Mae atal ac ymyrryd yn gynnar yn ddull sydd nid yn unig o fudd i bobl a chymunedau ond gall hefyd arbed costau yn y tymor hir. Mae'r dull hwn wrth galon fy rhaglenni, yn enwedig Teuluoedd yn Gyntaf, ac yn y ffordd y byddwn yn mynd i'r afael â'r diffyg cydraddoldeb a wynebir gan y rheini sydd â nodweddion gwarchoddedig a'r rheini sy'n wynebu sawl gwahanol ACE. Bydd CAFCASS yn dal i weithio gyda rhieni a gofalwyr sy'n ymwneud â materion cyfraith breifat sydd gerbron y llys teulu i helpu pawb i gytuno ar drefniadau a fydd yn hybu diogelwch corfforol a lles emosiynol eu plentyn.
- *Cynnwys* - un o egwyddorion craidd y portffolio hwn yw cydnabod pwysigrwydd cynnwys pobl yn y penderfyniadau sy'n effeithio arnynt. Un enghraifft o hyn yw ein hymgyrch hynod lwyddiannus #TrafodGofalPlant sydd wedi ymgysylltu â dros 6,500 o rieni a darparwyr ers ei lansio ym mis Awst 2016, gan ein gwneud yn ffyddiog ein bod yn datblygu cynnig sy'n diwallu anghenion teuluoedd sy'n gweithio. Nid oes modd hybu hawliau plant heb gynnwys plant a chlywed eu llais wrth benderfynu am eu bywydau. Fel y nodwyd uchod, bydd y cynllun i greu un grant a gwasanaeth y Blynyddoedd Cynnar yn golygu bod gofyn cynnwys y prif randdeiliaid a darparwyr gwasanaethau'n barhaus er mwyn ein helpu i lunio'r ffordd y byddwn yn mynd ati.

6. Casglu gwybodaeth

Gwerth am Arian

Bydd gwerthuso'n rhan arferol o'r gwaith rheoli grantiau a phrosiectau. Pan fyddaf yn cyllido sefydliadau'r Trydydd Sector yn uniongyrchol, bydd fy swyddogion yn gwneud gwaith dilysrwydd dyladwy cyn dyfarnu grant ac wedyn yn adolygu'r sefyllfa'n rheolaidd drwy gydol oes y prosiect cyn talu'r arian. O ran cyllido awdurdodau lleol, byddaf yn parhau i gasglu data ganddynt i fonitro'u perfformiad, asesu'r canlyniadau er mwyn sbarduno gwelliannau a chyflawni yn y dyfodol, gan gynnwys gwerth am arian.

Atal a chynaliadwyedd

Rwy'n sylweddoli bod angen gwneud penderfyniadau anodd o hyd. Wrth baratoi fy nghyllideb, rwyf wedi canolbwyntio ar sut orau i ddiwallu anghenion cynyddol meysydd gwasanaeth pwysig o fewn y MEG yn wyneb cyllideb heriol arall. Un flwyddyn ar ôl y llall, mae blaenoriaethu gwariant ataliol wedi bod yn ffordd o osgoi gorfod ymyrryd mewn ffordd fwy costus yn y dyfodol ac o wella ansawdd bywyd pobl dros y tymor hir.

Felly, mae'r cynigion hyn yn y gyllideb, yn adlewyrchu fy ymrwymiad parhaus i warchod a blaenoriaethu buddsoddi sy'n cefnogi camau ataliol cyn belled ag y bo modd. Mae'r penderfyniadau ynglŷn â gwario nid yn unig wedi ystyried sut orau mae diwallu'r galw am wasanaethau ar hyn o bryd ond hefyd wedi canolbwyntio ar gefnogi ymyraethau a fydd yn gallu atal problemau rhag codi yn y dyfodol. Mae'r dull ataliol hwn yn rhan bwysig o'n cynllunio ar gyfer gwasanaethau cyhoeddus, yn awr ac yn y dyfodol.

Mae atal ac ymyrryd yn gynnar yn sbardunau pwysig wrth ystyried y cynllun i newid i un grant o 2019-20 ymlaen. Rwy'n ymroddedig i weithio gyda chymunedau i feithrin cydnerthedd a helpu plant a phobl ifanc i sicrhau'r canlyniadau gorau posibl. Ni allaf wneud hyn ar fy mhen fy hun. Bydd cydweithio â chydweithwyr yn y Cabinet ar draws y Llywodraeth yn ogystal ag â phartneriaid a rhanddeiliaid allweddol, yn dal i fod yn sail i'r ffordd y byddaf yn mynd ati i wireddu fy mlaenoriaethau.

Gwyddom fod y blynyddoedd cynnar yn hollbwysig a bod profiadau bore oes yn effeithio'n ddwys ar ddatblygiad plentyn. Dyna pam y bydd buddsoddi'n barhaus yn Dechrau'n Deg, Teuluoedd yn Gyntaf, rhianta a'r cynnig gofal plant yn ogystal â chanolfan gymorth ACE yn hollbwysig a pham yr wyf yn edrych yn fwy cyffredinol ar ba fath o Wasanaeth Blynyddoedd Cynnar y gallem ei ddatblygu wrth inni ddysgu gwersi o'r hyn y gwyddom eisoes ei fod yn gweithio. Yn yr un modd, bydd y dyraniadau cyllid ar gyfer Eiriolaeth, Cronfa Dydd Gŵyl Dewi a chefnogi Hawliau Plant i gyd yn canolbwyntio'n gryf ar atal yn y tymor hwy.

Deddfwriaeth

Mae asesu costau deddfwriaeth a'i heffaith ar bobl yn rhan hanfodol o'r broses datblygu polisiau. Rwy'n sylweddoli nad oes modd rhoi sic eic wag ar gyfer deddfu a bod yn rhaid talu am bob ymrwymiad newydd drwy dorri yn ôl yn rhywle arall.

Dyma pam y bydd costau a buddion pob Bil yn cael eu hasesu'n drwyadl, drwy ymgynghori ac ymgysylltu â'n rhanddeiliaid wrth ddatblygu'r asesiadau effaith rheoleiddiol perthnasol (RIAs) Bydd hyn yn sicrhau bod ein penderfyniadau'n cael eu llywio gan y bobl y byddant yn effeithio arnynt.

Mae camau ar y gweill i sicrhau bod yr asesiadau hyn yn fwy eglur a chyson, ond bydd newidiadau i Fil yn ystod y craffu a ffactorau eraill yn arwain yn anochel at rywfaint o amrywiadau rhwng costau'r amcangyfrifon adeg cyhoeddir yr Asesiad a'r gwir gostau wrth ei roi ar waith. Yn unol â'r ymrwymiad a roddwyd gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol i'r Pwyllgor Cyllid, cyhoeddwyd tabl o un flwyddyn i'r llall yn dangos cost deddfwriaeth i Lywodraeth Cymru fel rhan o'r gyllideb ddrafft fanwl ar 24 Hydref.

Mae'r Prif Weinidog wedi egluro bwriad Llywodraeth Cymru i gyflwyno deddfwriaeth i ddileu'r amddiffyniad cosb resymol ym Mlwyddyn 3 yr amserlen ddeddfu a chynhelir ymgynghoriad ffurfiol yn y misoedd nesaf. Bydd y £400,000 sydd wedi'i ddyrannu ar hyn o bryd ar gyfer rhianta cadarnhaol yn cael ei ddefnyddio'n rhannol i gefnogi'r gwaith cyfathrebu, ymgysylltu ac ymgynghori sy'n gysylltiedig â'r ddeddfwriaeth yn 2018-19.

Yn ogystal â hyn, rydym yn cyflwyno deddfwriaeth sy'n gysylltiedig â'n cynnig gofal plant. Bydd y Bil, y bwriedir ei gyflwyno i Gynulliad Cenedlaethol Cymru ym Mlwyddyn 2 o'r rhaglen ddeddfu, yn help i sicrhau bod y broses ymgeisio mor syml ag y bo modd. Ymgysylltwyd â mwy na 6,000 o rieni, darparwyr a rhanddeiliaid eraill hyd yn hyn fel rhan o'n hymgyrch #TrafodGofalPlant a byddwn yn ymgynghori ac yn ymgysylltu eto wrth inni barhau i roi'r cynnig ar brawf, gan ddarparu £70 miliwn dros y ddwy flynedd nesaf i helpu i gyflawni hyn. Bydd hyn yn cael ei adlewyrchu yn yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol.

Goblygiadau wrth i'r Deyrnas Unedig adael yr Undeb Ewropeaidd.

Sefydlodd Llywodraeth Cymru dîm penodol i gydlynu'r Trefniadau Pontio Ewropeaidd sy'n cydweithio'n agos â'r tîm presennol ym Mrwsel ac adrannau polisi.

Ni chaiff y penderfyniad i adael yr Undeb Ewropeaidd ddim effaith uniongyrchol ar unwaith ar y rhaglenni craidd sy'n rhan o'm portffolio. Byddwn yn sicrhau bod effaith gadael yr Undeb Ewropeaidd yn cael ei monitro'n ofalus a thrafodaethau'n cael eu cynnal i gyfyngu ar yr effaith honno. Rwyf wedi cytuno ar gyllid i gynnal gweithdai ledled Cymru er mwyn galluogi plant a phobl ifanc i gael llais ac i'w barn gael ei chlywed ynglŷn â'r Undeb Ewropeaidd - cost hyn fydd hyd at £50,000 dros flynyddoedd ariannol 2017-18 a 2018-19. Trosglwyddir y safbwyntiau hyn i'r Grŵp Cynghori ar Ewrop (EAG) er mwyn inni fod yn siŵr eu bod yn cael eu hystyried o ddifri gan y grŵp hwnnw a chan Lywodraeth Cymru.

7. Meysydd Penodol

Dechrau'n Deg

Mae *Symud Cymru Ymlaen* yn cadarnhau ymrwymiad Llywodraeth Cymru i raglen Dechrau'n Deg. Mae'r rhaglen hon sy'n seiliedig ar dystiolaeth yn agwedd bwysig ar *Ffyniant i Bawb* a byddwn yn adeiladu ar yr hyn sy'n gweithio yn Dechrau'n Deg fel rhan o greu system blynyddoedd cynnar fwy cydgysylltiedig.

Dyma hawliau craidd rhaglen Dechrau'n Deg:

- gofal plant rhan-amser o ansawdd da i blant 2-3 oed;
- gwell gwasanaeth Ymwelwyr Iechyd (lle bydd llwyth gwaith yr Ymwelydd iechyd yn cael ei gyfyngu i 110 o blant);
- mynediad at gymorth a rhaglenni rhianta: a
- mynediad at gymorth ym maes lleferydd, iaith a chyfathrebu.

Mae'r rhaglen wrthi'n cael ei darparu i dros 37,000 o blant iau na 4 oed sy'n cyfateb i ryw 25% o'r holl blant o dan 4 oed yng Nghymru. Mae rhaglen Dechrau'n Deg wedi'i thargedu'n ddaearyddol drwy ddefnyddio data am fudd-daliadau incwm gan yr Adran Gwaith a Phensiynau a Chyllid a Thollau Ei Mawrhydi. Mae'r data'n rhoi gwybodaeth i awdurdodau lleol am Ardaloedd Cynnyrch Ehangach Is (LSOAs) sy'n dangos cyfran y plant o dan bedair oed ar aelwydydd sy'n dibynnu ar fudd-dal incwm ym mhob un o'r ardaloedd hynny. Mae canllawiau Llywodraeth Cymru yn cyfarwyddo awdurdodau lleol i flaenoriaethu'r ardaloedd hyn ar gyfer cymorth Dechrau'n Deg gan ddilyn rhestr sydd wedi'i threfnu yn ôl y crynodiad uchaf o blant di-fraint.

Gall Dechrau'n Deg helpu plant a'u teuluoedd sy'n byw y tu allan i ardaloedd Dechrau'n Deg hefyd. Gellir defnyddio cyllid allgymorth i barhau i ddarparu cymorth i

blant sy'n byw y tu allan i ardal gymwys fel rhan o becyn cymorth sydd wedi'i deilwra; neu i dargedu plant o gymunedau budd penodol e.e. y rheini sy'n byw mewn llochesau; cymunedau teithwyr; llochesau i'r digartref; menywod Dechrau'n Deg mewn carchardai. Hoffwn i awdurdodau lleol ddefnyddio'u crebwyll wrth ddyrannu'r grant er mwyn diwallu anghenion lleol. Bydd cyllid y rhaglen ar gyfer 2018-19 yn parhau ar yr un lefel ag yn 2017-18.

Mae rhaglen Dechrau'n Deg wedi cael ei gwerthuso'n drwyadl drwy gyfrwng rhaglen annibynnol sy'n ystyried ei dylanwad a'i gwerth am arian. Cyhoeddir adroddiadau gwerthuso ar wefan Ymchwil Gymdeithasol Llywodraeth Cymru. Mae'r datganiad ystadegol diweddaraf, a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2016, i'w gweld yma: <http://gov.wales/statistics-and-research/flying-start/?lang=cy>

Rhaglenni ymyrryd yn gynnar yw Dechrau'n Deg a Theuluoedd yn Gyntaf. Maent yn cael eu llywio gan y corff cynyddol o dystiolaeth ryngwladol sy'n dangos swyddogaeth gadarnhaol ymyrryd yn y blynyddoedd cynnar o ran gwella datblygiad plant a phobl ifanc a'u rhagolygon pan fyddant yn oedolion. Mewn adroddiad a gyhoeddwyd yn 2015 gan y Sefydliad Ymyrraeth Gynnar, pwysleisiwyd cost ariannol methu cyfleoedd i ddarparu cymorth cynnar sydd wedi'i dargedu i blant a phobl ifanc. Casgliad yr adroddiad oedd mai ymyrryd yn gynnar yw'r dewis doeth a realistig ar gyfer defnyddio arian cyhoeddus sy'n prinhaus o hyd.

Canfu gwaith ymchwil ansoddol diweddar fod rhieni yr oedd eu plant wedi mynychu gofal plant Dechrau'n Deg yn teimlo bod gan y plant hynny well sgiliau cymdeithasol a'u bod yn fwy parod ar gyfer yr ysgol. Targedir y buddsoddi at y cymunedau hynny lle mae'r gyfran uchaf o aelwydydd â phlant 0-4 oed sy'n dibynnu ar fudd-daliadau incwm.

Bydd gwerth am arian gofal plant Rhaglen Dechrau'n Deg yn cael ei asesu'n barhaus. Bydd y costau'n cael eu cymharu rhwng awdurdodau lleol, y nifer sy'n manteisio ar leoedd yn cael ei monitro a chytunir ar gyllidebau gofal plant fel rhan o gynlluniau gwaith blynyddol. Bydd Rheolwyr Cyfrif Llywodraeth Cymru'n trafod y ddarpariaeth a dyraniadau'r gyllideb mewn cyfarfodydd rheolaidd. Cytunir ar y gwariant gan asesu'r prosiectau'n barhaus er mwyn sicrhau eu bod yn gymwys o ran amcanion y rhaglen a gwerth am arian.

Mae ystod o weithgareddau ar waith ar hyn o bryd i ganiatáu inni adeiladu ar sail canfyddiadau gwerthusiad cenedlaethol annibynnol o raglen Dechrau'n Deg. Mae hyn yn cynnwys datblygu a phrofi ffordd o nodi'r canlyniadau i blant Dechrau'n Deg o ran lefel eu hymgysylltu â'r rhaglen, gan gynnwys yr elfen gofal plant. Bydd cyrhaeddiad a phresenoldeb plant yn cael eu harchwilio wrth iddynt symud drwy'r ysgol yn ogystal ag ystod o ganlyniadau iechyd, a fydd yn cryfhau'r sylfaen dystiolaeth bresennol ynghylch costau-buddion Dechrau'n Deg.

Gofal Plant

17-18		18-19		19-20		20-21	
Refeniw	Cyfalaf	Refeniw	Cyfalaf	Refeniw	Cyfalaf	Refeniw	Cyfalaf
£10m	-	£25m	£20m	£45m	£20m	-	£20m

Rydym yn sylweddoli mai gofal plant yw un o'r heriau mwyaf sy'n wynebu teuluoedd sy'n gweithio yng Nghymru. Fel rhan o Ffyniant i Bawb, byddwn yn darparu 30 awr yr wythnos o addysg gynnar a gofal plant am ddim i rieni plant 3 a 4 oed sy'n gweithio am hyd at 48 wythnos o'r flwyddyn, gan ddarparu hynny mewn ffordd sy'n gweithio i rieni.

Drwy gynyddu'r gofal plant sydd ar gael, a hwnnw'n ofal hwylus a fforddiadwy, dylai hynny alluogi rhieni i weithio, gan fod yn gefn i'n hymgyrch i gynyddu twf economaidd, trechu tlodi a lleihau anghydraddoldeb. Bydd hefyd yn cynnig cyfleoedd a manteision tymor hir i'n plant ac yn gwella'u siawns mewn bywyd.

Ym mis Mehefin 2017, cyhoeddais ddatganiad ysgrifenedig yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i Aelodau'r Cynulliad am wireddu'r cynnig. Fel rhan o hyn, cyhoeddwyd canllawiau manwl a chyfradd fesul awr o £4.50 ar gyfer y gofal plant y byddwn yn ei ariannu. Pennwyd hyn ar ôl ymgynghori'n fanwl â rhanddeiliaid ac mae wedi cael cryn groeso gan y sector. Mae ein hymgyrch hynod lwyddiannus #TrafodGofalPlant wedi ymgysylltu â dros 6,500 o rieni a darparwyr ers ei lansio ym mis Awst 2016, gan ein gwneud yn ffyddiog ein bod yn datblygu cynnig sy'n diwallu anghenion teuluoedd sy'n gweithio.

Er mwyn sicrhau bod y trefniadau'n iawn i rieni a darparwyr, rydym wedi dechrau rhoi'r cynnig ar brawf mewn lleoliadau penodol mewn saith awdurdod lleol. Dewiswyd yr awdurdodau lleol hyn i sicrhau cynrychiolaeth ddaearyddol dda ar draws Cymru a hefyd amrywiaeth dda o gymunedau gwledig, trefol a rhai yn y cymoedd. Dros yr haf, dechreuodd pob un o'r saith awdurdod lleol sy'n weithredwyr cynnar wahodd ceisiadau gan rieni cymwys.

Mae gennym gyllideb refeniw o **£10 miliwn** yn 2017-18 ac rydym yn disgwyl i'r rhan fwyaf o'r cyllid hwn gael ei wario ar ofal plant, gan gynnwys darpariaeth i helpu plant sydd ag anghenion addysgol arbennig i fanteisio ar y cynnig. Rydym wedi cynnwys rhywfaint o ddarpariaeth ar gyfer y costau gweinyddol a ysgwyddir gan yr awdurdodau lleol, ac wedi rhoi arian o'r neilltu i wneud gwaith monitro a gwerthuso trwyadl ar roi'r cynnig gofal plant ar waith yn gynnar ym mhob un o'r saith awdurdod lleol sy'n weithredwyr cynnar o fis Medi 2017 ymlaen. Bydd dysgu oddi wrth y gweithredwyr cynnar hyn yn bwysig i'n helpu i fireinio polisïau a systemau cyn eu lledaenu'n ehangach.

Bydd yr arian i gefnogi'r cynnig gofal plant yn cynyddu i **£25 miliwn** yn 2018-19, ac i **£45 miliwn** yn 2019-20. Bydd hyn yn help inni ehangu a phrofi aweddau ar ddarparu'r cynnig o dan wahanol amgylchiadau, er mwyn sicrhau bod y cynllun yn gweithio pan fydd ar gael yn llawn ledled Cymru o fis Medi 2020 ymlaen. At hynny, mae **£60 miliwn** hyd at ddiwedd tymor y Cynulliad hwn wedi'i gynnwys yn MEG Addysg i'w fuddsoddi mewn lleoliadau gofal plant, ochr yn ochr â'r rhaglen i sicrhau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21^{ain} Ganrif. Mae sut y caiff y cyllid ei reoli a'i ddyranu wrthi'n cael ei ystyried yn awr.

Polisiâu a rhaglenni gofal plant eraill.

Mae gwerthusiadau olynol wedi casglu ei bod yn hanfodol sicrhau bod gofal plant, fforddiadwy o safon ar gael er mwyn helpu pobl y mae angen iddynt weithio, neu i'w helpu i feddu sgiliau i'w galluogi i weithio. Ochr yn ochr â gofal plant fforddiadwy, gall fod angen cymorth ychwanegol ar rai rhieni er mwyn dychwelyd i weithio a chadw swydd. Rhai o'r pethau sy'n rhwystro pobl rhag gweithio yw sefydlogrwydd ariannol, cyndynrwydd i ddefnyddio gofal plant ffurfiol a diffyg hyder ymhlith rhieni i ddychwelyd i'r gwaith, yn enwedig os ydynt wedi bod yn ddi-waith ers tro. Prosiect gwerth £13.5 miliwn yw **Rhieni, Gofal Plant a Chyflogaeth (PaCE)** sy'n cael ei noddi ar y cyd gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop a Llywodraeth Cymru, mewn partneriaeth â'r Adran Gwaith a Phensiynau. Mae PaCE yn targedu rhieni sy'n ddi-waith ac yn meddwl mai diffyg gofal plant yw'r prif beth sy'n eu rhwystro rhag manteisio ar gyfleoedd i hyfforddi neu weithio. Hyd at ddiwedd mis Medi 2017, roedd y prosiect wedi ymgysylltu â 2339 o gyfranogwyr ac wedi helpu 665 i ddechrau gweithio.

Gallai'r cynnig gofal plant fod yn gatalydd ar gyfer trawsnewid ehangach yn y sector gofal plant, gan sicrhau bod gofal plant ar gael yn haws a'i fod yn fwy hwylus a fforddiadwy, a hynny i bob rhiant ac i blant o bob oed, gan sicrhau bod y ddarpariaeth sydd ar gael yn fwy hyblyg a'i bod o well ansawdd. Bydd hyn yn adeiladu ar y cymorth o fathau eraill yr ydym yn ei ddarparu ar hyn o bryd ar gyfer darparwyr gofal plant, gan gynnwys:

- Darparu cyllid gwerth **£2.3 miliwn** bob blwyddyn i awdurdodau lleol er 2012 i'w helpu i lenwi bylchau sy'n ymddangos wrth iddynt gynnal eu hasesiadau digonolrwydd gofal plant a'u hasesiadau digonolrwydd chwarae. Yn unol â'm blaenoriaethau, mae awdurdodau lleol wedi canolbwyntio ar gynnig gofal plant y tu allan i'r ysgol, gan gynnwys cynlluniau chwarae yn ystod y gwyliau, i blant sy'n dod o deuluoedd incwm isel a'r rheini sydd ag anghenion penodol;
- Darparu **£1.43 miliwn** y flwyddyn i gonsortia Cwlwm, sy'n cynnwys y pum prif sefydliad gofal plant yng Nghymru, i gefnogi'r sector gofal plant ac i'n helpu i ddatblygu atebion gofal plant hyblyg ac arloesol i ddiwallu anghenion teuluoedd.
- Darparu cyllid i Ofal Cymdeithasol Cymru fel partner cyflawni pwysig a'r cyngor sgiliau sector ar gyfer y gweithlu gofal plant. O fis Ebrill 2017 ymlaen, rhoddwyd pwerau newydd i Ofal Cymdeithasol Cymru i arwain y gwaith o wella gofal cymdeithasol a gofal plant yng Nghymru ac maent yn cydweithio â ni i helpu i weithredu'r cynllun gweithlu 10 mlynedd. Ar gyfer 2017-18, rydym wedi dyrannu **£105,000** i Ofal Cymdeithasol Cymru.

O ran cynorthwyo'r **gweithlu**, cyhoeddir cynllun gweithlu 10 mlynedd ar gyfer gofal plant, chwarae a blynyddoedd cynnar yn yr hydref gyda'r nod o broffesiynoleiddio'r sector er mwyn iddo gael ei ystyried yn ddewis da o ran gyrfa a'i ystyried yn sector y mae rhieni a gofalwyr yn ei werthfawrogi am ei fod yn cynnig gofal plant o safon sy'n fforddiadwy ac yn gynaliadwy. Mae hyn yn cyfrannu at flaenoriaeth ehangach y Blynyddoedd Cynnar o dan Ffyniant i Bawb, oherwydd cydnabyddir yn helaeth fod darpariaeth blynyddoedd cynnar o ansawdd da'n help i blant i gael cychwyn da yn eu bywyd. I gydnabod bod angen meithrin capasiti a gallu ar draws lleoliadau gofal plant, mae Gweinidogion wedi cytuno i flaenoriaethu'r sector gofal plant er mwyn

helpu i ddatblygu a darparu'r cynnig gofal plant a gweithredu'r cynllun gweithlu 10 mlynedd.

O dan ein rhaglen Prentisiaethau a chan ddefnyddio Cronfa Gymdeithasol Ewrop, rydym wedi datblygu ein rhaglen **Cynnydd ar gyfer Llwyddiant (Pfs)** Mae Cynnydd ar gyfer Llwyddiant yn ariannu ymarferwyr sydd eisoes yn gweithio ym maes y blynyddoedd cynnar, gofal plant a chwarae (gan gynnwys gwarchodwyr cofrestredig hunangyflogedig), i ennill cymwysterau gofal plant a chwarae cydnabyddedig. Nod y rhaglen yw gwella ansawdd y ddarpariaeth a gynigir i'n plant ieuengaf yng Nghymru drwy wella lefelau'r sgiliau sydd gan y gweithlu eisoes. Mae Cynnydd ar gyfer Llwyddiant wedi llwyddo i ddarparu cymorth a chyfleoedd i 979 o ymarferwyr wella'u sgiliau. Gan adeiladu ar sail llwyddiannau'r cynllun ac ochr yn ochr â'n rhaglen Prentisiaethau Pob Oed newydd, rydym yn ymchwilio i'r ffordd orau o ddefnyddio buddsoddiad Cronfa Gymdeithasol Ewrop i barhau i helpu ymarferwyr.

Polisi Chwarae

Cymru oedd y wlad gyntaf i roi chwarae ar sail statudol i gydnabod ei gyfraniad pwysig at ddatblygiad a lles corfforol, cymdeithasol a gwybyddol plant a phobl ifanc. Mae gan Chwarae Cymru swyddogaeth strategol yn helpu awdurdodau lleol i gyflawni eu dyletswyddau statudol ym maes chwarae ac yn helpu Llywodraeth Cymru i fwrw ymlaen â'r agenda chwarae yng Nghymru. Er mwyn cydnabod hyn, penderfynais estyn y cyllid ar gyfer Chwarae Cymru y tu hwnt i fis Medi 2017 am 6 mis arall, sy'n golygu mai cyfanswm y cyllid fydd **£360,000** yn 2017-18. Rwyf ar hyn o bryd yn ystyried cynllun busnes i ddarparu cymorth yn y dyfodol i Chwarae Cymru o 2018-19 ymlaen.

Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod

Mae corff cynyddol o dystiolaeth am effaith Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod (ACEs) ar lesiant a ffyniant economaidd. Mae pwysigrwydd rhoi'r cychwyn gorau posibl i blant mewn bywyd eisoes yn cael ei gydnabod mewn rhaglenni megis rhaglen Dechrau'n Deg a rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf. Serch hynny, yng ngoleuni'r astudiaethau i ACEs gan lechyd Cyhoeddus Cymru, sylweddolwyd bod angen cynyddu'r ymwybyddiaeth o'r profiadau hyn a'u heffaith ar ddeilliannau addysgol plant, eu rhagolygon am waith a'u hiechyd a lles.

Ar gyfer 2017-18, mae cyllid gwerth £300,000 wedi'i ddarparu ar gyfer Cymru Well Wales (CWW), partneriaeth gydweithredol o gyrff cyhoeddus a chyrff y trydydd sector sy'n cydweithio i sicrhau gwell iechyd i bobl Cymru, er mwyn helpu i ddatblygu Canolfan Gymorth ACE i gynnig gwybodaeth, tystiolaeth ac arbenigedd am ACEs yng Nghymru. Mae £100,000 ychwanegol wedi'i ddarparu o'r gyllideb Addysg i helpu staff ysgolion i ddod yn wybodus am ACE ac mae lechyd Cyhoeddus Cymru wedi ymrwymo £250,000 tuag at sefydlu'r Ganolfan.

Ar gyfer 2018-19, rwy'n cynnig darparu cyllid gwerth £300,000 er mwyn cefnogi parhad Canolfan Gymorth ACE.

Plant yn Gyntaf

Mae Plant yn Gyntaf yn dwyn ynghyd ystod o sefydliadau i wella'r canlyniadau i blant a phobl ifanc. Mae'r rhaglen wedi'i seilio ar leoliadau penodol, ac yn seiliedig ar saith egwyddor allweddol.

- Eglurdeb ynghylch lleoliad;
- Rhannu ffocws strategol tymor hir;
- Canolbwyntio ar gryfderau cymuned;
- Rhyddid ac annibyniaeth yn lleol i benderfynu ar ffocws y gweithgarwch, gan gysoni hynny â'r weledigaeth strategol;
- Sefydliadau angor;
- Dull aml-asiantaeth o newid systemau a rhannu data'n effeithiol; a
- Chymorth ysgrifenyddol penodedig.

Gwahoddwyd awdurdodau lleol ym mis Ionawr 2017 i gyflwyno cynigion ar gyfer Plant yn Gyntaf, a dewiswyd pump yn ardaloedd arloesi. Mae Plant yn Gyntaf yn mynd ati mewn ffordd sensitif gan ystyried y cyd-destun wrth weithio gyda'n cymunedau mwyaf difreintiedig. Nid yw'r cymunedau hyn yr un fath â'i gilydd ac oherwydd hyn, mae angen atebion unigryw ar eu cyfer. Mae'r strategaethau hynod leol a ddatblygwyd gan ardaloedd Plant yn Gyntaf yn gweithio i fynd i'r afael â'r ffurfiau gwahanol ar anfantais ac yn defnyddio'r adnoddau gwahanol sydd ar gael yn y cymunedau hyn.

Nid oes cyllid uniongyrchol ar gael gan Lywodraeth Cymru i gefnogi datblygu ardaloedd arloesi Plant yn Gyntaf, oherwydd yr amcan yw grymuso a galluogi'r gymuned a sefydliadau i gydweithio a gwneud gwahaniaeth i'w plant a'u pobl ifanc. Mae cyllid gwerth £100,000 ar gael ar gyfer gwaith gwerthuso. Bydd yr ardaloedd arloesi'n cael cymorth i ddatblygu set allweddol o ddata i fonitro'r canlyniadau. Bydd y data monitro hyn hefyd yn bwydo i drefniadau gwerthuso Plant yn Gyntaf yn y dyfodol, gan gynnwys archwilio gwerth am arian y gweithgareddau a ddarperir.

Cronfa etifeddol Cymunedau yn Gyntaf

Cronfa refeniw yw'r Gronfa Etifeddol sydd wedi'i dyrannu i awdurdodau lleol sydd ag ardaloedd Cymunedau yn Gyntaf ar hyn o bryd. Er mwyn helpu i gynllunio, roedd y dyraniadau dangosol yn rhan o lythyr dyfarnu Cymunedau yn Gyntaf ar gyfer 2017-18. Pwrpas y gronfa hon yw helpu i sicrhau parhad yr agweddau mwyaf effeithiol a ddatblygwyd gan Raglen Cymunedau yn Gyntaf ac y rhoddir gwerth mawr arnynt yn lleol.

Er bod manylion canllawiau'r Gronfa Etifeddol yn dal i gael eu datblygu, rydym wedi mynd ati drwy'r dull 'cydgynhyrchu' i sicrhau bod profiad a safbwyntiau'r Cyrff Cyflawni Arweiniol a'r Awdurdodau Lleol ill dau'n cael eu hadlewyrchu yn y canllawiau ysgrifenedig.

Mae egwyddorion y Gronfa Etifeddol wedi'u cyhoeddi i bob ALL cymwys i sicrhau bod ganddynt y wybodaeth sydd ei hangen arnynt i gynllunio, ar y cyd â'r Cyrff Cyflawni Arweiniol, ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf.

Bydd dewis yr hyn y dylid ei gyllido'n cael ei benderfynu'n lleol, a bydd angen i awdurdodau lleol ystyried eu dyletswyddau o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) ac asesu llesiant lleol wrth wneud y penderfyniadau hynny.

Wrth drafod â'r Cyrff Cyflawni Arweiniol a'r Awdurdodau Lleol, mae swyddogion wedi pwysleisio pa mor bwysig yw hi eu bod yn gweithio gyda'u clystyrau, y byrddau gwasanaethau cyhoeddus a phartneriaid eraill i sicrhau bod unrhyw bryderon yn cael sylw.

Cyfanswm y dyraniad ar gyfer 2018-19 yw £6 miliwn.

Rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf, gan gynnwys cyfeiriad penodol at y Grant Cyflawni i Blant a Theuluoedd

Mae Teuluoedd yn Gyntaf yn darparu systemau amlasiantaeth a chymorth effeithiol i deuluoedd, gan roi pwyslais clir ar atal ac ymyrryd yn gynnar. Bydd Llywodraeth Cymru'n buddsoddi £38.352 miliwn yn rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf yn 2018-19.

Mae tystiolaeth y gwerthuso wedi canfod bod y rhaglen wedi arwain at newidiadau sylfaenol yn niwylliant a threfniadau comisiynu gwasanaethau a bod hyn wedi cyfrannu'n uniongyrchol at sicrhau bod y gwasanaethau hyn yn diwallu anghenion teuluoedd. Yn benodol, dull y Tîm o Amgylch y Teulu yw un o lwyddiannau'r rhaglen ac mae'r cysyniad o ddarparu gwasanaethau sydd wedi'u teilwra'n benodol er mwyn diwallu anghenion y teulu i gyd bellach wedi bwrw gwreiddiau yn y ffordd y darperir gwasanaethau ac mae'r gwasanaethau wedi gwella yn sgil hynny.

Rydym yn gweithio i sicrhau bod rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf yn canolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau sy'n gallu helpu i atal ACEs, yn ogystal â ddarparu cymorth i liniaru effeithiau niweidiol profiadau o'r fath. Er mwyn helpu i wireddu hyn, rhoddir ffocws o'r newydd i rannau o'r rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf i sicrhau ei bod yn gallu gwneud rhagor i helpu rhieni, plant a phobl ifanc i fagu cydnerthedd a hyder a sicrhau lles cadarnhaol.

Cyhoeddwyd canllawiau diwygiedig rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf ym mis Ebrill 2017, a bydd pob awdurdod lleol yn gweithredu o dan y trefniadau newydd o 1 Ebrill 2018 ymlaen. Ni fydd dull y Tîm o Amgylch y Teulu'n newid a bydd parhau i ganolbwyntio ar ddarparu cymorth gan sawl asiantaeth sydd wedi'i deilwra'n arbennig i deuluoedd cyfan. Mae hyn yn cyflawni swyddogaeth allweddol o ran helpu rhieni i greu amgylchedd meithrin sefydlog lle y gall plant a phobl ifanc ffynnu.

Grant Cyflawni i Blant a Theuluoedd.

Roedd cyllideb Teuluoedd yn Gyntaf yn cefnogi'r Grant Cyflawni i Blant a Theuluoedd gan fuddsoddi £10.2 miliwn dros 3 blynedd y rhaglen grantiau presennol (1 Hydref 2014 hyd at 30 Medi 2017). Roedd y Grant yn canolbwyntio ar gefnogi'r agenda trechu tlodi drwy atgyfnerthu gwaith ein prif raglenni ynghyd â'r rhaglenni gofal plant, hawliau plant, chwarae a chyfranogaeth a weithredir gan Lywodraeth Cymru. Dyfarnwyd pum grant i gyrff y Trydydd Sector.

Daeth y grantiau i PromoCymru (ar gyfer Family Point), Groundwork Wales a Tros Gynnal i ben ym mis Medi 2017, serch hynny, bydd PromoCymru yn cael £35,000 ychwanegol ar gyfer ei linell gymorth ar gyfer y cyfnod Hydref - Rhagfyr 2017, er mwyn rhoi amser iddo wneud trefniadau pontio. Estynnwyd y grantiau i CWLWM a Chwarae Cymru hyd at fis Mawrth 2018, ac mae'r grant ar gyfer Plant yng Nghymru wedi'i estyn hyd at fis Medi 2018.

Gwasanaethau Integredig Cymorth i Deuluoedd

Trosglwyddwyd y cyllid sy'n gysylltiedig â Gwasanaethau Integredig Cymorth i Deuluoedd (IFSS) i'r Grant Cynnal Refeniw o 2015-16. ymlaen .

Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd

Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd (FIS) yw'r pwynt cyswllt cyntaf ar gyfer cyngor diduedd a gwybodaeth am wasanaethau lleol i deuluoedd a gofalwyr. Mae gofyn i Wasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd awdurdodau lleol gyrraedd y safonau gofynnol a bennir yn Neddf Gofal Plant 2006.

Bydd Plant yng Nghymru ar hyn o bryd yn cyflawni swyddogaeth gymorth ar ran Llywodraeth Cymru (£45,000 a ddarperir drwy gyfrwng contract). Bydd adolygiad yn ystyried a fydd gofyn cyflawni swyddogaeth o'r fath pan ddaw'r contract i ben ym mis Mawrth 2018.

Cymorth Rhianta

Mae ein hagwedd at rianta cadarnhaol wedi'i gwreiddio'n gadarn iawn yng nghydestun ehangach gwella'r economi a llesiant yn ehangach. Fel y nodwyd yn Ffyniant i Bawb, rydym yn ymroddedig i helpu i wella iechyd a llesiant i bawb i sicrhau bod modd i bawb gyflawni ei botensial, gwireddu ei ddyheadau addysgol a chwarae rhan lawn yn economi a chymdeithas Cymru.

Drwy Gymru, mae rhieni a gofalwyr yn gallu manteisio ar ystod o wasanaethau rhianta cadarnhaol a ddarperir gan lywodraeth leol, iechyd, addysg, gwasanaethau cymdeithasol a chyfiawnder cymdeithasol. Darperir cymorth ar wahanol bwyntiau yn ystod oes plentyn (cyn geni hyd at yr arddegau) drwy gyfrwng grwpiau rhianta a gwaith un-ac-un, sy'n amrywio o gymorth anffurfiol i rieni sydd wedi'i deilwra'n arbennig i ymyriadau mwy arbenigol sydd wedi'u targedu.

Mae ein hymgyrch 'Magu plant. Rhowch amser iddo' yn hyrwyddo negeseuon rhianta cadarnhaol mewn nifer o ffyrdd, gan gynnwys drwy'r cyfryngau cymdeithasol a chyfryngau print a hysbysebu digidol. Mae gwefan arbennig a thudalen ar Facebook yn cynnig awgrymiadau, gwybodaeth a chyngor i rieni ac yn eu cyfeirio at ffynonellau lle mae rhagor o gymorth ar gael. Mae asiantaeth gyfryngau'n hyrwyddo'r ymgyrch yn frwd drwy amrywiaeth o lwybrau hysbysebu.

Dylai rhieni ddisgwyl i'r cymorth fod o ansawdd da. Mae ein canllawiau anstatudol yn nodi disgwyliau'r Llywodraeth ynghylch sut y dylid darparu cymorth rhianta. Yn ogystal â hyn, rydym yn darparu cyllid ychwanegol i helpu awdurdodau lleol i ddatblygu sgiliau craidd eu gweithlu a'u gwybodaeth yn unol â phrif themâu'r canllawiau.

Bydd ymrwymiad Llywodraeth Cymru i gyflwyno deddfwriaeth i ddileu'r amddiffyniad cosb resymol yn rhan bwysig o'n camau cyffredinol i hyrwyddo rhianta cadarnhaol, gan sbarduno newid ymddygiad ac arwain at ganlyniadau cadarnhaol i'n plant yng Nghymru.

O ystyried pwysigrwydd hyrwyddo rhianta cadarnhaol, nid yw'r gyllideb, sef £400k wedi newid ar gyfer 2018-19.

Grant Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy i'r Trydydd Sector 2016-19

O fewn y maes gofal cymdeithasol, mae cymorth Llywodraeth Cymru i'r trydydd sector wedi symud yn sylweddol tuag at fodel tair blynedd. Cynllun grant tair blynedd yw'r grant Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy i'r Trydydd Sector a gyflwynwyd i helpu i weithredu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Dyfarnwyd bron £22 miliwn o arian grant i 32 o sefydliadau a phrosiectau drwy gyfrwng Prif Grŵp Gwariant Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol sy'n helpu plant, pobl ifanc a'u teuluoedd, plant sy'n derbyn gofal a'r rhai sy'n gadael gofal, pobl hŷn, pobl ag anableddau dysgu ac awtistiaeth, pobl â namau corfforol a/neu synhwyraidd a gofalwyr. Ystyriwyd ceisiadau am y grant fel rhan o broses gystadleuol gan gyfatebu ceisiadau â'r meini prawf cyllido a hysbysebwyd ar gyfer y grant a blaenoriaethau polisi. Er mwyn sicrhau tegwch ar draws y sectorau, y dyfarniad mwyaf i unrhyw sefydliad yw £1.5 miliwn dros dair blynedd, sef 10% o gyfanswm y cyllid sydd ar gael. Yn 2018-19, disgwyliar i gyfanswm o £7.25 miliwn gael ei ddosbarthu.

Yn ôl y broses ymgeisio ar gyfer y grant Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy i'r Trydydd Sector, sef cynllun grant tair blynedd a gyflwynwyd i fod yn gefn i weithredu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014, roedd gofyn i ymgeiswyr ddangos sut y byddai prosiectau'n ategu'r prif themâu gan gynnwys atal.

Tlodi Plant

Nid oes cyllideb ar wahân gan Lywodraeth Cymru ar gyfer trechu tlodi plant. Y rheswm dros hyn yw bod ystod o bolisiau a rhaglenni ar waith i fynd i'r afael â thlodi plant. Mae hyn yn cynnwys ymrwymadau pwysig megis Dechrau'n Deg, Teuluoedd yn Gyntaf, y Grant Amddifadedd Disgyblion a Rhaglen Plant Iach Cymru. Mae ystod o wasanaethau eraill y brif ffrwd hefyd sy'n darparu cymorth i aelwydydd incwm isel, ac sy'n rhan o drefniadau cyllido ehangach.

Hawliau a haeddiant plant a phobl ifanc.

Mae'n ddyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi sylw dyladwy i Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) ym mhob rhan o'u gwaith, ac i gryfhau ymwybyddiaeth y cyhoedd (gan gynnwys plant a phobl ifanc) o hawliau plant a'r Confensiwn. Mae'r trefniadau sydd ar waith i gyflawni hyn i'w gweld yng Nghynllun Hawliau Plant 2014.

Mae Adran 5 o'r Mesur hefyd yn ei gwneud yn ddyletswydd i Weinidogion gymryd camau priodol i hyrwyddo gwybodaeth a dealltwriaeth ymhlith y cyhoedd, gan gynnwys plant a phobl ifanc, o'r Confensiwn a'i Brotoocolau Dewisol.

Dyrannwyd cyllideb o £357,000 ar lefel sy'n ddigonol i wireddu ymrwymadau'r Gweinidog mewn perthynas â Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011, Mesur Plant a Theuluoedd (Cymru) 2010; a'r gwaith angenrheidiol yn y meysydd hyn yn ymwneud â hawliau plant, y Confensiwn a chyfranogaeth plant a phobl ifanc. Mae hyn yn cynnwys:

- cryfhau ymwybyddiaeth o hawliau plant, y tu mewn i Lywodraeth Cymru a'r tu allan iddi: cynnal a chadw gwefan a chyfrif Twitter hawliauplant.cymru;

- sicrhau bod hyfforddiant priodol ar waith ynglŷn â'r Confensiwn, ai fod yn cael ei hyrwyddo'n frwd a phobl yn manteisio arno.
- hybu cyfranogaeth gan blant a phobl ifanc, a
- sicrhau bod polisïau a deddfwriaeth Llywodraeth Cymru'n cael ei ffurfio ar ôl rhoi ystyriaeth briodol i hawliau plant.

Comisiynydd Plant Cymru

Sefydliad annibynnol i sicrhau hawliau plant yw Comisiynydd Plant Cymru a sefydlwyd o dan Ddeddf Safonau Gofal 2000. Mae ei gylch gwaith wedi'i bennu yn Neddf Comisiynydd Plant Cymru 2001, a oedd yn diwygio Deddf Safonau Gofal 2000. Mae'r gyllideb yn cynnwys costau cynnal swyddfa'r Comisiynydd ar gyfer 2018-19 a'r adnoddau sy'n ofynnol er mwyn iddo gyflawni ei swyddogaethau statudol.

Torrwyd y gyllideb hon 10% ar gyfer 2016-17 yn unol â'r toriad i gyllidebau Comisiynwyr eraill (y gyllideb gynt oedd £1,715 miliwn) ond o safbwynt arian parod, mae'r wedi aros yn gyson ar gyfer 2017-18 a 2018-19. Ystyrir bod hyn yn ddigonol i gyflawni swyddogaethau'r Comisiynydd.

Eiriolaeth

Mae Gofal Cymdeithasol yn flaenoriaeth yn Ffyniant i Bawb ac mae'n amlwg y dylid gwrandao ar blant a'u helpu i ddatblygu cysylltiadau cadarnhaol.

Ar y cyd â'n partneriaid, rydym wedi datblygu Dull Gweithredu Cenedlaethol ar gyfer Eiriolaeth Statudol i blant sy'n derbyn gofal, plant mewn angen ac unigolion penodol eraill. Rhoddwyd y dull hwn ar waith ym mis Gorffennaf. Mae hyn yn sicrhau cysondeb o ran haeddiant ac arferion da wrth gomisiynu a darparu eiriolaeth statudol yng Nghymru gan gryfhau'r ymwybyddiaeth ohoni. Bydd rhoi'r Dull Cenedlaethol ar waith yn costio rhyw £1.1 miliwn ac mae Llywodraeth Cymru wedi cytuno i ddarparu hyd at £550,000 i Ganolfannau Cydweithredu Rhanbarthol y Gwasanaethau Cymdeithasol wireddu'r cynnig yn ei gyflawnder. Awdurdodau Lleol fydd yn cyllido'r gweddill.

Diogelu

Sefydlwyd y Bwrdd Diogelu Annibynnol Cenedlaethol o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 i gydweithio â'r Byrddau Diogelu Plant a'r Byrddau Diogelu Oedolion i sbarduno gwelliannau; i adrodd am ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd trefniadau diogelu plant ac oedolion ac i gyflwyno argymhellion i Weinidogion am sut y gellid gwella'r trefniadau hynny. Rydym yn darparu'r ysgrifenyddiaeth ac yn cefnogi rhaglen waith y Bwrdd ac mae hyn yn costio £200,000 y flwyddyn.

Rydym yn cefnogi digwyddiadau Cenedlaethol a rhanbarthol yn ystod wythnos diogelu, sy'n costio £22,000 i gryfhau'r ymwybyddiaeth o faterion diogelu a materion cysylltiedig.

Byddwn yn darparu hyfforddiant generig i ymarferwyr ar ddarparu Adolygiadau Ymarfer Plant ac Oedolion sy'n costio £45,000. Byddwn yn darparu grant o £100,000 i Fwrdd Diogelu Caerdydd a'r Fro ddarparu'r Gweithdrefnau Amddiffyn Cenedlaethol

a fydd yn codi yn sgil Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ac is-ddeddfwriaeth gysylltiedig ynghyd â chanllawiau i helpu i sicrhau gwell amddiffyniad i blant ac oedolion sy'n wynebu'r perygl o gael eu cam-drin, eu hesgeuluso neu o'u niweidio mewn ffyrdd eraill.

Cafcass Cymru

Dyraniad - 2018-19

- Cyfanswm dyraniad y rhaglen £10.267 miliwn
- Costau cynnal £9.950 miliwn
- Costau wedi'u contractio £0.317 miliwn

Sefydliad sy'n darparu gwasanaethau'n uniongyrchol ac sy'n cael ei dywys gan y galw yw'r Gwasanaeth Cyngori a Chynorthwyo Llys i Blant a Theuluoedd (Cafcass Cymru). Mae'n cyflawni swyddogaethau statudol ledled Cymru ar ran Gweinidogion Cymru yn unol â Deddf Plant 2004. Yn 2016-17, buom yn gweithio gydag 8,491 o'r plant a'r bobl ifanc mwyaf agored i niwed yng Nghymru, o'i gymharu â 7,546 yn 2015-16. Y dyraniad ariannol ar gyfer 2016-17, 2017-18 a 2018-19 yw £10.267m y flwyddyn ac mae £9.045 miliwn (92%) o'r gyllideb honno wedi'i hymrwymo ar gyfer costau staff. Felly, rhaid i'r holl gostau chwyddiannol gael eu llyncu o fewn y gyllideb.

Mae cynnydd sylweddol o 25% wedi bod mewn gwaith cyfraith gyhoeddus a 29% mewn gwaith cyfraith breifat dros y ddwy flynedd ddiwethaf ac nid yw swmp y gwaith wedi lleihau yn 2017-18. Mae'r cynnydd hwn wedi'i lyncu o fewn adnoddau presennol Cafcass Cymru. Bydd unrhyw ostyngiad yn y gyllideb yn golygu na fydd modd llenwi swyddi hanfodol ac y bydd yn rhaid i'r staff presennol reoli llwythi gwaith trymach byth gan effeithio o bosibl ar eu lles. Gallai hyn hefyd effeithio ar blant a phobl ifanc sy'n gorfod aros am wasanaeth yng Nghymru gan arwain at ohirio achosion llys.

Dros y 5 mlynedd diwethaf, mae strwythur rheoli Cafcass Cymru wedi crebachu'n sylweddol, a'i brosesau mewnol wedi'u symleiddio. Cyflwynwyd dulliau hyblyg o weithio ac mae ymarferwyr wedi llwyddo fwyfwy i sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu darparu mor effeithlon ac effeithiol â phosibl gan gynnal lefel eu perfformiad ar yr un pryd.

Mabwysiadu, maethu a phlant sy'n derbyn gofal.

Mae Symud Cymru Ymlaen yn cynnwys pennod am Uchelgais a Dysgu sy'n dweud y byddwn yn "archwilio ffyrdd o sicrhau bod plant mewn gofal yn mwynhau'r un cyfleoedd mewn bywyd â phlant eraill a diwygio'r ffordd y gofelir amdanynt os oes angen". Mae adeiladu ar y Gofal Cymdeithasol hwn yn un o'r 5 prif flaenoriaeth yn Ffyniant i Bawb ac mae'n amlwg y dylid gwrandao ar blant a'u helpu i ddatblygu cysylltiadau cadarnhaol.

Mae rhaglen waith wrthi'n cael ei datblygu o dan y Grŵp Cyngori Gweinidogol ar Wella Canlyniadau i Blant a fydd yn nodi camau gweithredu cynnar ac ataliol i helpu i leihau nifer y plant a dderbynnir i ofal, i gwella'r canlyniadau i blant sydd eisoes mewn gofal ac i wella'r canlyniadau i'r rhai sy'n gadael gofal. Bydd hyn yn cynnwys Cronfa Dydd Gŵyl Dewi, gwerth £1 filiwn a fydd yn parhau am ail flwyddyn yn 2018-

19. Mae'r Gronfa hon yn caniatáu i awdurdodau lleol roi cymorth ariannol i'r rhai sy'n gadael gofal er mwyn iddynt lwyddo i gael gafaal ar waith, addysg a chyfleoedd hyfforddi, gan wella'u cyfleoedd i fyw bywyd annibynnol.

Yn 2017-18, cafodd Llywodraeth Cymru £20 miliwn ychwanegol o arian canlyniadol yn sgil Cyllideb Wanwyn y Deyrnas Unedig er mwyn gwella gofal cymdeithasol. Dyrannwyd £8 miliwn o'r gyllideb i hwyluso rhaglen waith Grŵp Cyngori'r Gweinidog. Defnyddir y cyllid i leihau nifer y plant a dderbynnir i ofal ac i wella 'r canlyniadau i blant a phobl ifanc mewn gofal drwy fuddsoddi £5 miliwn i ehangu gwasanaethau ar ffiniau gofal awdurdodau lleol; £850,000 i ledaenu prosiect Reflect ledled Cymru. Nod y prosiect yw lleihau nifer y plant sy'n cael eu derbyn i ofal drwy chwalu'r cylch ailfeichiogi ac achosion gofal dro ar ôl tro; £1.625 miliwn i helpu'r rhai sy'n gadael gofal gael dyfodol llwyddiannus a byw'n annibynnol drwy ddarparu adnoddau ychwanegol ar gyfer y ddarpariaeth cyngorwyr personol hyd at 25 oed, £400,000 i roi'r Fframwaith Maethu Cenedlaethol ar waith a £125,000 i ddatblygu gwaith cymorth mabwysiadu. Bydd y cyllid hwn yn cael ei gynnwys yn yr Grant Cynnal Refeniw o fis Ebrill 2018 ymlaen.

Bydd Llywodraeth Cymru hefyd yn rhoi £90,000 i'r Gwasanaeth Maethu Cenedlaethol i ddatblygu a chefnogi ei ddull gweithredu strategol a chyfannol wrth ddarparu gwasanaethau cymorth mabwysiadu yng Nghymru. Rydym wedi buddsoddi £172 miliwn i gynnal cronfa ddata a fydd yn sylfaen ar gyfer Cofrestr Mabwysiadu Cymru yn y dyfodol ac wedi dyfarnu tri grant o dan gynllun grant y Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy, sef cyfanswm o £435,000 i Asiantaethau Mabwysiadu Gwirfoddol er mwyn iddynt ddatblygu gwasanaethau cymorth mabwysiadu. Darperir cyllid annibynnol ychwanegol yn 2018-19 i fwrw ymlaen â Chofrestr Mabwysiadu newydd Cymru ac i ddarparu adnoddau i wireddu elfennau allweddol y Fframwaith Cymorth Mabwysiadu.

PRIF GRŴP GWARIANT (MEG) CYMUNEDAU A PHLANT				ATODIAD A			
CYLLIDEB ADNODDAU - Terfyn Gwariant Adrannol							
SPA	Camau Gweithredu	Teitl y BEL	Alldro Terfynol 2016-17 £000oedd	Alldro a Ragwelir 2017-18 £000oedd	Cyllideb Ddrafft 2018-19 £000oedd	Dyraniadau Dangosol Cyllideb 2019-20 £000oedd	
Galluogi Plant a Chymunedau	Cefnogi Plant	Cymorth i Ofal Plant a Chwarae	5,463	11,979	27,706	48,351	
		Cyomorth i Hawliau Plant (ac atal o 2019-20 ymlaen)	215	257	357	991	
		Y Comisiynydd Plant	1,543	1,543	1,543	1,543	
		Eiriolaeth	780	917	1,100	550	
		Cefnogi Plant	634	2,116	1,989	989	
		Cafcass Cymru	9,875	10,267	10,267	10,267	
	Ymyrryd yn Gynnar ac Atal	Atal ac Ymyrryd yn Gynnar	157,155	152,564	140,156	0	
		Cefnogi Cymunedau	0	0	0	6,162	
		Grant Cymorth Ymyrryd yn Gynnar ac Atal	0	0	0	252,153	
		Cymorth i blant a theuluoedd	0	0	0	3,004	
				175,665	179,643	183,118	324,010
	Cymunedau a Threchu Tlodi	Cymunedau a Threchu Tlodi	Cyfalaf Dechrau'n Deg	3,461	2,760	566	529
			3,461	2,760	566	529	

Sylwadau ar bob un o'r Camau Gweithredu ym MEG Plant a Chymunedau fel y maent yn berthnasol i blant a phobl ifanc, gan gynnwys dadansoddiad ac esboniad o'r newidiadau rhwng Cyllideb Ddrafft 2018-19 a'r Gyllideb Atodol Gyntaf (Mehefin 2017).

Cam Gweithredu: Cefnogi Plant

Cyllideb Atodol 2017-18 Mehefin 2017 £000'oedd	Newidiadau £000's	Cynlluniau Newydd Cyllideb Ddrafft 2018-19 £000's
26,675	16,287	42,962

Cynnydd i'r Cam Gweithredu:

- Trosglwyddo £30,000 o MEG Addysg ar gyfer Datblygu Gweithlu'r Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant (BEL 310)
- £1 filiwn o'r cronfeydd wrth gefn ar gyfer Cynllun Bwrsariaeth i Blant sy'n Derbyn Gofal (BEIL410)
- £67,000 o'r cronfeydd wrth gefn ar gyfer prosiect SAIL (treth ar damponau) (BEL 410)
- dyrannu £230,000 o'r cronfeydd wrth gefn ar gyfer MEIC (BEL 5333)
- dyrannu £15 miliwn o'r cronfeydd wrth gefn ar gyfer y cynnig gofal plant (BEL 310)

Y Comisiynydd Plant

Nid chynigiwyd dim newid i ddyraniad cyllideb y Comisiynydd Plant.

Cefnogi Hawliau Plant

Ni chynigiwyd dim newidiadau i'r gyllideb hon.

Cam Gweithredu: Ymyrryd yn Gynnar, Atal a Chymorth

Cyllideb Atodol 2017-18 Mehefin 2017 £000'oedd	Newidiadau £000'oedd	Cynlluniau Newydd Cyllideb Ddrafft 2018-19 £000'oedd
154,383	-14,227	140,156

Gostyngiadau i'r Weithred:

- Trosglwyddo £300 i MEG Addysg ar gyfer cyllido'r Mudiad Ysgolion Meithrin
- Trosglwyddo £1.3 miliwn i'r cronfeydd cadw ar gyfer terfynu Cymunedau yn Gyntaf

- Canfuwyd gwerth £1.890 miliwn o arbedion gweinyddol ar brosiectau Cronfa Gymdeithasol Ewrop.

Cynnydd i'r Cam Gweithredu:

- Trosglwyddo £963,000 i mewn o'r cronfeydd wrth gefn

Bydd y gofyniad o ran paratoi adroddiadau'n llai beichus a byddwn yn treialu dull newydd o ddarparu grant mwy er mwyn ceisio sicrhau mwy o arbedion effeithlonrwydd. Mae'r newidiadau yn sgil y gostyngiad i Gymunedau yn Gyntaf wedi'u lliniaru drwy'r Gronfa Etifeddol. Mae gwaith cynllunio ar y gweill ar sail yr egwyddorion y cytunwyd arnynt. Canfuwyd yr arbediad ychwanegol drwy gynllunio rhaglen PaCE yn ddarbodus a sicrhau bod ein cyllid domestig wedi'i flaenlwytho.

Cam Gweithredu: Cymunedau a Threchu Tlodi

Cyllideb Atodol 2017-18 Mehefin 2017 £000' oedd	Cynlluniau 2018-19 yn unol â Chyllideb Derfynol 2017-18	Newidiadau £000' oedd	Cynlluniau Newydd Cyllideb Ddrafft 2018-19 £000' oedd
1,260	566	0	566

Cyfalaf Dechrau'n Deg

Ni chynigiwyd dim newidiadau i'r cyllid o'i gymharu â'r cynlluniau a gyhoeddwyd yng nghyllideb derfynol 2017-18. Mae gennym ddigon o gyllid i ddarparu arian i gwblhau'r prosiectau sydd ar y gweill eisoes ond cyfyngir ar ein gallu i ariannu gweithgarwch cynnal ar Ystâd Gofal Plant bresennol Dechrau'n Deg.

Children's Rights Impact Assessment (CRIA) Template

Title / Piece of work:	'Parenting. Give it Time' – positive parenting campaign
Related SF / LF number (if applicable)	SF/LG/1589/15
Name of Official:	Lucy Akhtar
Department:	Education and Public Services Group
Date:	18 July 2015
Signature:	

Please complete the CRIA and retain it for your records on iShare. You may be asked to provide this document at a later stage to evidence that you have complied with the duty to have due regard to children's rights e.g. Freedom of Information access requests, monitoring purposes or to inform reporting to the NAFW.

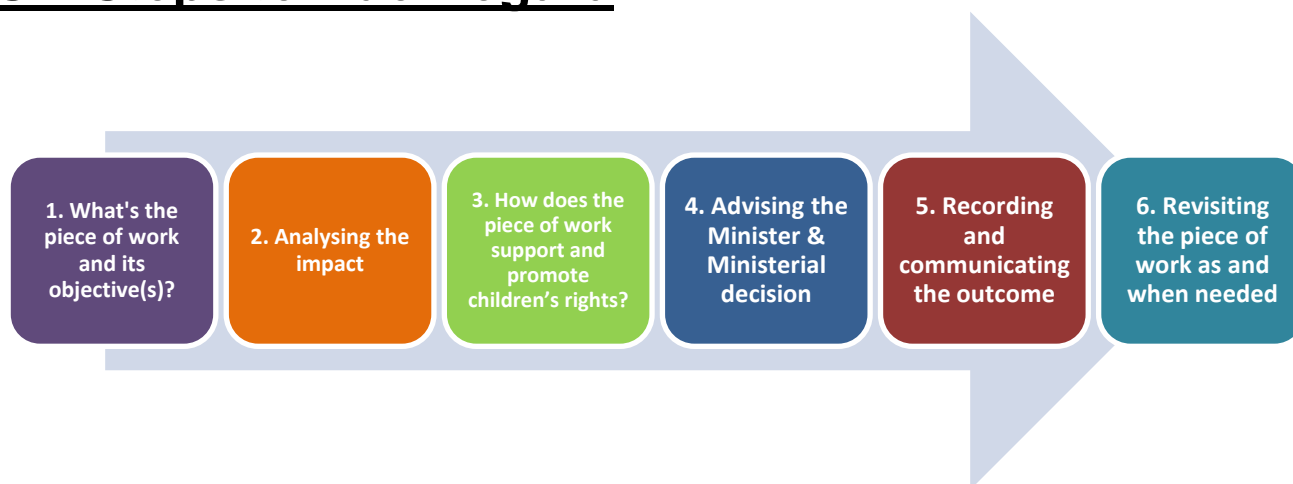
Upon completion you should also forward a copy of the CRIA to the Measure Implementation Team for monitoring purposes using the dedicated mailbox CRIA@wales.gsi.gov.uk

If officials are not sure about whether to complete a CRIA, they should err on the side of caution and seek advice from the Measure Implementation Team by forwarding any questions to our mailbox CRIA@wales.gsi.gov.uk

You may wish to cross-reference with other Impact Assessments undertaken.

NB. All CRIAs undertaken on legislation must be published. All non-legislative CRIAs will be listed on the WG website and must be made available upon request. Ministers are however, encouraged to publish all completed CRIAs.

Six Steps to Due Regard

Step 1. What's the piece of work and its objective(s)?

You may wish to include:

- A brief description of the piece of work
- What the time frame for achieving it is?
- Who are the intended beneficiaries?
- Is it likely that the piece of work will affect children?
- Will the piece of work have an affect on a particular group of children, if so, describe the group affected?

Description of the piece of work

Evidence suggests that certain approaches to parenting promote successful outcomes for children and research has shown that a positive parenting style is more likely to lead to better social, emotional and academic outcomes for children.

(Stroufe, et al 1990; Emler, 2001; Desforges and Bouchaard, 2003; Seaman et al, 2005; Feinstein and Sabates, 2006 O'Connor and Scott 2007; Moullin et al, 2008; Katz and Redmond, 2009; Asmussen and Weizel, 2010 and Nixon, 2012). Please see a full list of references in 'Parenting in Wales: Guidance on engagement and support'

<http://gov.wales/docs/dsjlg/publications/cyp/140910-parenting-in-wales-guidance-en.pdf>

Positive parenting is where parents:

- are loving, nurturing and respectful;
- are supportive and involved;
- provide clear consistent boundaries based on realistic expectations according to a child's age and stage of development;
- model good behaviour;
- provide appropriate supervision;
- praise good behaviour; and
- handle problem behaviours consistently without resorting to physical punishment and excessive shouting.

In the Autumn the Minister for Communities and Tackling Poverty will launch a positive parenting campaign. The overall aim of the campaign is to help bring about an attitudinal change in the general public on the way children and young people are brought up and disciplined, by making physical punishment unacceptable and promoting positive alternatives.

'Parenting. Give it time', will promote positive approaches to raising children through a number of

different media channels. Using the theme of 'time,' the messages given to parents will be positive and supportive. Initially the main target audience will be parents and carers of young children (0-5), as evidence suggests children in this age group may be more likely to be smacked.

(See: Jackson (1999) cited in Henricson, H. & Grey, A. (2001) "Understanding Discipline" National Family and Parenting Institute; and Bunting, L., Webb, M. & Healy, J. (2008) "The 'Smacking Debate' in Northern Ireland – Messages from Research", Barnardo's Cymru, Northern Ireland Commissioner for Children and Young People and NSPCC Northern Ireland).

The campaign would support the overall aim by:

- using a range of 'marketing' techniques and approaches to raise awareness of the positive parenting message;
- providing 'products' (such as leaflets, web content, video clips, posters and Facebook posts) which will offer information, practical tips and strategies to support attitudinal and behaviour change;
- signposting parents to services (such as health visitors, Family Information Service, Families First, Flying Start etc); and
- bringing together a range of internal and external stakeholders who can use their influence to support attitudinal and behaviour change.

Research

Running parallel to this piece of work will be three strands of research activity:

Campaign development: focus groups will be undertaken to explore the key campaign messages and the most effective approaches to promotion. It is likely this will include focus groups with parents of children aged under seven years old.

Children and young people's attitudes towards physical punishment: qualitative work will be undertaken with children to explore their attitudes towards methods of parenting including physical punishment. Previous work has explored adults' attitudes on this topic, but there has been no work yet with children and young people who are more likely to be affected by physical punishment. Specialists will be commissioned to carry out this research due to ethical sensitivities.

Quantitative baseline of attitudes: We will commission some work to gauge the attitudes of parents who have children in the target age group, prior to the campaign. We then intend to conduct the research again a few years into the campaign with parents in the target group to explore if there are any differences in attitudes.

Time frames

As attitudes are formed by a complex range of factors, our approach will require a concerted effort over a number of years. It is envisaged that the campaign could run over a period of three years. The first phase will run from autumn 2015 until the end of March 2016.

Beneficiaries and affect on children

- Children should benefit from positive parenting by having a happier home life, displaying improved behaviour and having better social and emotional development;
- Parents should benefit from adopting positive parenting methods by experiencing less stress and improved well-being;
- Parents and children should benefit from a better parent-child relationship.

Step 2. Analysing the impact

- What are the positive and/or negative impacts for children, young people or their families?
- Where there are negative impacts; what compensatory measures may be needed to mitigate any negative impact?
- How will you know if your piece of work is a success?
- Have you developed an outcomes framework to measure impact?
- Have you considered the short, medium and long term outcomes?
- Do you need to engage with children & young people and/or stakeholders to seek their views using consultation or participatory methods?
- Do you need to produce child friendly versions of proposals/consultations?

- **What are the positive and/or negative impacts for children, young people or their families?**
What compensatory measures may be needed to mitigate any negative impact?

It is not expected that there will be negative impacts on children and their families. The campaign will be a vehicle for promoting positive parenting strategies and helping parents to find positive solutions to managing their children's challenging behaviour.

Positive Impacts:

The campaign intends to affect a culture change in attitudes towards physical punishment of children in Wales, making it unacceptable. The campaign will promote the rewarding of good behaviour rather than punishing bad behaviour.

The campaign will provide parents with options and alternatives to physical punishment and encourage parents to look after their own health and well-being better to manage stressful situations.

This campaign will promote positive parenting to a wide audience. It will raise awareness among the wider public of the value of positive parenting and help normalise the process of seeking parenting help.

Potential Negative impact:

There may be a perception by some parents that the Welsh Government is telling them how to parent. However we will be promoting the following supportive messages:

- The campaign isn't about telling parents how to raise their children.
- There is no 'one size fits all' way to parent. Every child and every parent is unique and the campaign does not provide a set of parenting rules that must be followed. It gives tips and strategies so parents can make decisions about what can work for their child and family.
- Nobody has all the answers and there is no such thing as a perfect parent. However, psychologists have found the positive parenting style is most likely to help children grow up happy and learn well.

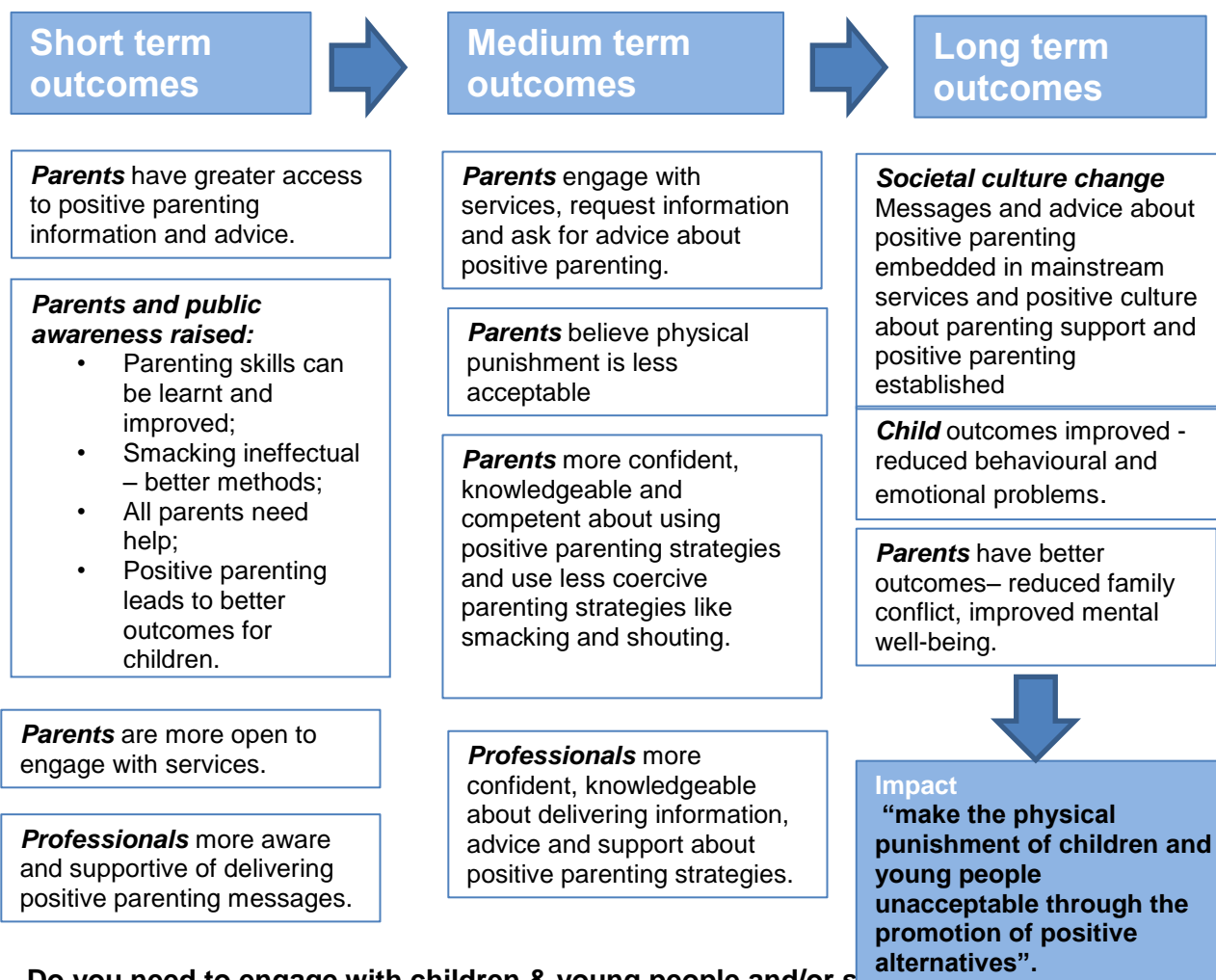
The campaign aims to empower parents to maximise their skills and knowledge in order to build a positive, healthy relationship with their children.

- **How will you know if your piece of work is a success?**

We will do this on a number of levels:

- The research activity described earlier will explore attitudes to physical punishment and parenting practices amongst parents in the target group prior to and later in the campaign.
- We will be measuring traffic and engagement on social media and our dedicated website.
- The media agency, engaged to support delivery of the campaign, will monitor the effectiveness of the various media channels used to promote the campaign messages.
- **Have you considered the short, medium and long term outcomes?**

The Logic Model below summarises the intended short, medium and long term outcomes.

- **Do you need to engage with children & young people and/or service providers using consultation or participatory methods?**

We will be seeking the views of children and young people on physical punishment and parenting practices through commissioned research, as described above.

Step 3. How does your piece of work support and promote children’s rights?

Dependant upon the impact of your piece of work, use balanced judgement to assess:

- Which UNCRC articles are **most** relevant to the piece of work? Consider the articles which your piece of work impacts upon. <http://uncrcletsgetitright.co.uk/images/PDF/UNCRCRights.pdf>
- How are you improving the way children and young people access their rights?
- What aspects of children’s lives will be affected by the proposal?
- What are the main issues that the CRIA should focus on?
- Does the piece of work help to maximise the outcomes within the articles of the UNCRC?

- If no, have any alternatives to the current piece of work been considered?

Which UNCRC articles are most relevant to the piece of work? Consider the articles which your piece of work impacts upon

The Positive Parenting Campaign is based on the core principles of the UNCRC which centres on respect for children's best interests and rights and support for parents in carrying out their role:

- ensuring best interests of the child (article 3);
- parental guidance and evolving capacity (article 5);
- parental responsibilities (article 18);
- ensuring the child's rights for basic care and survival, (Article 6), play and education (Articles 28 & 31);
- protection from abuse, neglect and degrading treatment (Article 19); and
- a right to have a say in matters affecting them as their abilities develop (Article 12).

The UNCRC contains a number of provisions relating specifically to parents and highlighting the importance of their role. E.g. the UNCRC gives parents responsibility for providing their child with appropriate guidance and direction on using their rights properly (Article 5) and in matters relating to religion and conscience (Article 14). Article 18 identifies both parents as having the primary responsibility for bringing up their children, making it clear that governments must provide resources and support to help them fulfil their responsibilities. It also gives parents responsibility to provide adequate living conditions to meet their child's development needs, with financial assistance from the Government if needed (Article 27).

How are you improving the way children and young people access their rights?

Ultimately the campaign is intended to provide advice and information for parents rather than support directly to children. However, for a majority of children, the family home is where they will realise many of the rights laid out in the UNCRC. Parents clearly have a pivotal role as guardians and advocates of children's rights with a responsibility on the state to act as final guarantor. It is hoped that the campaign will assist parents to parent in a positive, supportive manner that considers and reflects children's rights. This will ultimately benefit children and enable them to realise their rights and maximise positive outcomes for them.

We will be seeking the views of children and young people on physical punishment and parenting practices through commissioned research, as described above.

- **What aspects of children's lives will be affected by the proposal?**

The information provided to parents will encourage them to incorporate positive parenting strategies (such as praise, talking, playing and listening) into every day activities with their children like dressing, playing, shopping, bathing and mealtimes. It will provide specific tips and information for parents on dealing with common behaviours and situations where parents may be more likely to resort to shouting or physical punishment. It will also provide information to parents on what their child can be expected to do, to encourage parents to adopt realistic expectations.

- **Does the piece of work help to maximise the outcomes within the articles of the UNCRC?**

For a majority of children, the family home is where they will realise many of the rights laid out in the UNCRC. The campaign is intended to maximise the articles of the UNCRC through:

- a culture change in attitudes towards physical punishment in Wales, making it unacceptable and promoting positive parenting techniques. Helping mothers and fathers understand the importance of their role and the positive difference they can make to their child's development, (Article 5,18)
- providing all parents with easy to access tips and information about ways to help take some of the stress out of everyday family activities, such as bed time, bath time and the weekly food shop. Providing details of organisations for parents who may need further help and support. (Article 18)
- encouraging parents to play, talk and listen to their children and encourage positive behaviour by adopting positive parenting strategies (Articles 28 & 31)
- encouraging parents to consider their young child's emerging capacity for autonomy – e.g. giving their young child some choices about what to play with, what to wear and what to eat. (article 5)
- encouraging parents to adopt positive parenting strategies and providing them with options and alternatives to physical punishment. E.g. praising positive behaviour rather than punishing bad behaviour. Highlighting the negative impact of using physical punishment and that it is not an effective method of discipline (article 19)
- The campaign will provide age appropriate tips and strategies to promote children's development (article 3)

The campaign will also work with professionals who support parents and provide information to them on positive parenting.

Step 4. Advising the Minister and Ministerial decision

When giving advice and making recommendations to the Minister, consider:

- The ways in which the piece of work helps to maximise the outcomes within the articles of the UNCRC?
- Has any conflict with the UNCRC articles within the proposal been identified?
- Consider the wider impact; does the proposal affect any other policy areas?
- With regard to any negative impacts caused by the proposal; can Ministers evidence that they have allocated as much resources as possible?
- What options and advice should be provided to Ministers on the proposal?
- In relation to your advice on whether or not to proceed with the piece of work, is there any additional advice you should provide to the Minister?
- Is it appropriate to advise the Minister to reconsider the decision in the future, in particular bearing in mind the availability of resources at this time and what resources may be available in the future?
- Have you provided advice to Ministers on a LF/SF and confirmed paragraph 26?
- Is the advice supported by an explanation of the key issues?

Advice to Minister

Although parents have some access to universal parenting support delivered by partners in local government, health and education, services are primarily provided through our anti-poverty

programmes – Flying Start, Families First and Communities First. In his Annual Report (2013-14) the Children’s Commissioner for Wales expressed concern all parents and carers should have access to universal parenting support.

Targeting parenting support to families living in deprivation or to families assessed by professionals to have problems may attract stigma, which could affect parents’ readiness to engage. A targeted approach to parenting support also does not contribute to a culture where parenting is seen as a learned skill everyone can acquire and benefit from.

It is important for parents to receive consistent messages on the key aspects of good, positive parenting from a range of sources. Non-statutory guidance, "Parenting in Wales: Guidance on engagement and support" sets out the Welsh Government's expectations on how parenting support should be provided. The guidance is intended to inform the decisions made by those delivering and commissioning parenting services. It contains a firm expectation for positive parenting principles to be promoted actively and consistently.

Research we commissioned last year has provided us with insights into attitudes in Wales to child discipline. It has contributed to our knowledge of different discipline strategies parents use and their information needs. The research highlights the potential to build on parents' existing skills in order to reinforce the effectiveness of the positive strategies they already use.

Evidence suggests attitudes towards parenting and physical discipline could be influenced by a national social marketing campaign. Lessons can be learned from the implementation of various social marketing campaigns in the UK and internationally. The success of these campaigns depended on having clear, consistent and positive messages promoted through a number of media communication methods.

To take forward the Programme for Government and manifesto commitment on positive parenting, the Minister was advised to consider funding a social marketing campaign and funding research with children and parents on attitudes to physical punishment and parenting practices.

No advice was given on legislation as the Welsh Government has no mandate to legislate on this issue as it was not part of the Government’s manifesto and does not feature in the legislative programme.

The Minister for Communities and Tackling Poverty has given agreement for the campaign in SF/LG/1589/15

Step 5. Recording and communicating the outcome

Final version to be retained on i-share

Evidence should be retained that supports:

- How the duty has been complied with **(Steps 1-3 above)**
- The analysis that was carried out **(Steps 1-3 above)**
- The options that were developed and explored **(Steps 1- 3 above)**
- How have the findings / outcomes been communicated? **(Step 4 above)**
- ‘Tells the story’ of how the assessment has been undertaken and the results **(Step 4 above)**

Step 6. Revisiting the piece of work as and when needed

In revisiting the piece of work, consider any monitoring, evaluation or data collection that has been undertaken:

- Has your piece of work had the intended impact as set out in Step 2.
- Have you engaged with stakeholders to discuss how the policy or practice is working.
- If not, are changes required.
- Identify where improvements can be made to reduce any negative impact.
- Identify any opportunities to promote children's rights, bearing in mind any additional availability of resources at this time.

Reviewing intended impact:

We will do this on a number of levels:

- The research activity described earlier will explore attitudes to physical punishment and parenting practices amongst parents in the target group prior to and later in the campaign.

Review date: research conducted prior to campaign – follow up research – date tbc

- We will be measuring traffic and engagement on social media and our dedicated website.

Review date: Initially monthly and thereafter bi-monthly

- The media agency, engaged to support delivery of the campaign, will monitor the effectiveness of the various media channels used to promote the campaign messages

Review date: The media agency will provide regular updates, which will be reviewed

Engagement with stakeholders to discuss how the policy or practice is working

Engagement will take place through the following activities:

- presentations to national networks, forums, meetings, conferences and events;
- articles in external Newsletters or briefings;
- meetings with key individuals

The working links with key relevant organisations, already established, will be maintained. These include regular attendance at

- All Wales Health Visiting Forum;
- FIS Network;
- North Wales Families First Parenting Learning Set; and
- National Parenting Coordinators Network.

Budgets

As a result of completing the CRIA, has there been any impact on budgets?

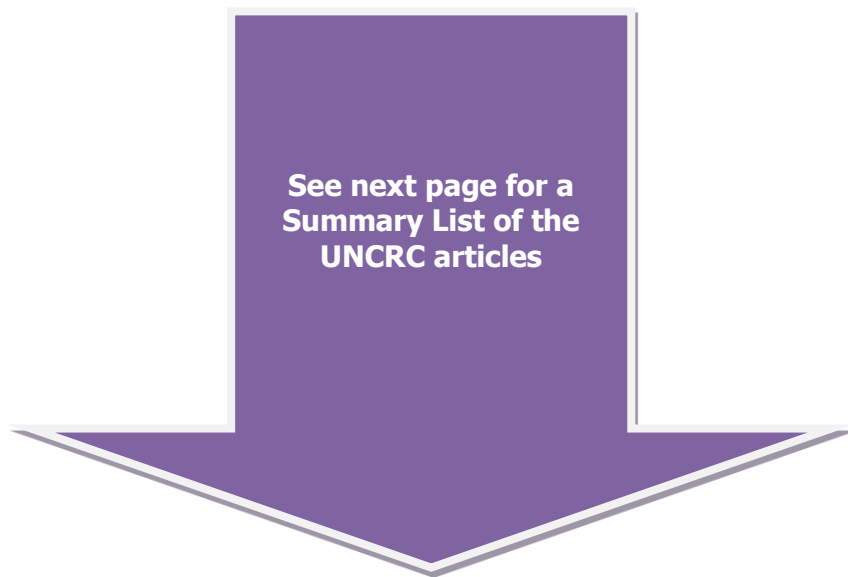
It is important that where any changes are made to spending plans, including where additional allocations have been made, that this has been assessed and evidenced as part of the CRIA process.

No

Please give any details:

Monitoring & Review

Do we need to monitor / review the proposal?	Yes /
If applicable: set the review date	Month / Year March 2016

THE UNITED NATIONS CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD

www.uncrcletsgetitright.co.uk

The United Nations Convention on the Rights of the Child is an international agreement that protects the human rights of the children under the age of 18. On 16 December 1991, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland formally agreed to make sure that every child in the UK has all the rights as listed in the convention. The Welsh Government has shown its commitment to the convention by adopting it as the basis for policy making for children in Wales.

Altogether there are 54 articles in the convention. Articles 43-54 are about how adults and governments should work together to make sure all children are entitled to their rights. The information contained here is about articles 1-42 which set out how children should be treated.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Article 1

Everyone under 18 years of age has all the rights in this Convention.

Article 2

The Convention applies to everyone whatever their race, religion, abilities, whatever they think or say and whatever type of family they come from.

Article 3

All organisations concerned with children should work towards what is best for each child.

Article 4

Governments should make these rights available to children.

Article 5

Governments should respect the rights and responsibilities of families to direct and guide their children so that, as they grow, they learn to use their rights properly.

Article 6

All children have the right of life. Governments should ensure that children survive and develop healthily.

Article 7

All children have the right to a legally registered name, the right to a nationality and the right to know and, as far as possible, to be cared for by their parents.

Article 8

Governments should respect children's right to a name, a nationality and family ties.

Article 9

Children should not be separated from their parents unless it is for their own good, for example if a parent is mistreating or neglecting a child. Children whose parents have separated have the right to stay in contact with both parents, unless this might hurt the child.

Article 10

Families who live in different countries should be allowed to move between those countries so that parents and children can stay in contact or get back together as a family.

Article 11

Governments should take steps to stop children being taken out of their own country illegally.

Article 12

Children have the right to say what they think should happen, when adults are making

decisions that affect them, and to have their opinions taken into account.

Article 13

Children have the right to get and to share information as long as the information is not damaging to them or to others.

Article 14

Children have the right to think and believe what they want and to practise their religion, as long as they are not stopping other people from enjoying their rights. Parents should guide their children on these matters.

Article 15

Children have the right to meet together and to join groups and organisations, as long as this does not stop other people from enjoying their rights.

Article 16

Children have a right to privacy. The law should protect them from attacks against their way of life, their good name, their families and their homes.

Article 17

Children have the right to reliable information from the mass media. Television, radio and newspapers should provide information that children can understand, and should not promote materials that could harm children.

Article 18

Both parents share responsibility for bringing up their children, and should always consider what is best for each child. Governments should help parents by providing services to support them, especially if both parents work.

Article 19

Governments should ensure that children are properly cared for, and protect them from violence, abuse and neglect by their parents or anyone else who looks after them.

Article 20

Children who cannot be looked after by their own family must be looked after properly, by people who respect their religion, culture and language.

Article 21

When children are adopted the first concern must be what is best for them. The same rules should apply whether the children are adopted in the country where they were born or taken to live in another country.

Article 22

Children who come into a country as refugees should have the same rights as children born in that country.

Article 23

Children who have any kind of disability should have special care and support so that they can lead full and independent lives.

Article 24

Children have the right to good quality health care and to clean water, nutritious food and a clean environment so that they will stay healthy. Rich countries should help poorer countries achieve this.

Article 25

Children who are looked after by their local authority rather than their parents should have their situation reviewed regularly.

Article 26

The Government should provide extra money for the children of families in need.

Article 27

Children have a right to a standard of living that is good enough to meet their physical and mental needs. The Government should help families who cannot afford to provide this.

Article 28

Children have a right to an education. Discipline in schools should respect children's human dignity. Primary education should be free. Wealthy countries should help poorer countries achieve this.

Article 29

Education should develop each child's personality and talents to the full. It should encourage children to respect their parents, and their own and other cultures.

Article 30

Children have a right to learn and use the language and customs of their families, whether these are shared by the majority of people in the country or not.

Article 31

All children have a right to relax and play, and to join in a wide range of activities.

Article 32

The Government should protect children from work that is dangerous or might harm their health or their education.

Article 33

The Government should provide ways of protecting children from dangerous drugs.

Article 34

The Government should protect children from sexual abuse.

Article 35

The Government should make sure that children are not abducted or sold.

Article 36

Children should be protected from any activities that could harm their development.

Article 37

Children who break the law should not be treated cruelly. They should not be put in prison with adults and should be able to keep in contact with their families.

Article 38

Governments should not allow children under 15 to join the army. Children in war zones should receive special protection.

Article 39

Children who have been neglected or abused should receive special help to restore their self respect.

Article 40

Children who are accused of breaking the law should receive legal help. Prison sentences for children should only be used for the most serious offences.

Article 41

If the laws of a particular country protect children better than the articles of the Convention, then those laws should stay.

Article 42

The Government should make the Convention known to all parents and children.

For further information on the United Nations Convention on the Rights of the Child please visit: The Welsh Government's UNCRIC Website: www.uncrcletsgetitright.co.uk/

Cic - The National Information and Advice Service for Young People www.ciconline.co.uk/news/

Children's Rights Impact Assessment (CRIA) Template

Title / Piece of work:	Children and Families Delivery Grant
Related SF / LF number (if applicable)	SF-JC0456-14 Replacement for the Children and Families Organisation Grant: Children and Family Delivery Grant
Name of Official:	Robert Edwards
Department:	Children Young People and Families Division.
Date:	24 March 2014
Signature:	

Please complete the CRIA and retain it for your records on iShare. You may be asked to provide this document at a later stage to evidence that you have complied with the duty to have due regard to children's rights e.g. Freedom of Information access requests, monitoring purposes or to inform reporting to the NAFW.

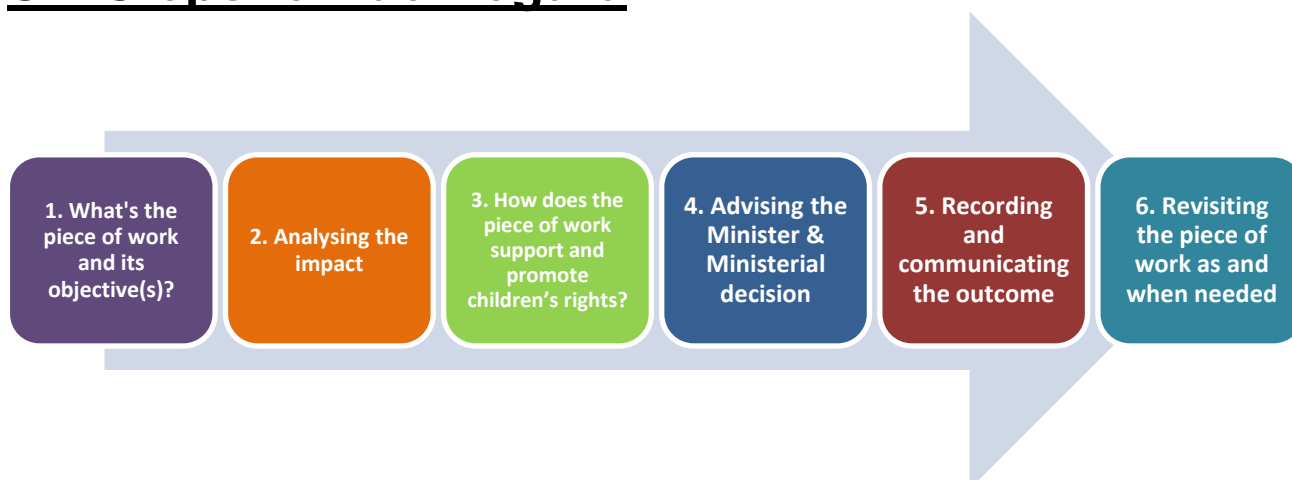
Upon completion you should also forward a copy of the CRIA to the Measure Implementation Team for monitoring purposes using the dedicated mailbox CRIA@wales.gsi.gov.uk

If officials are not sure about whether to complete a CRIA, they should err on the side of caution and seek advice from the Measure Implementation Team by forwarding any questions to our mailbox CRIA@wales.gsi.gov.uk

You may wish to cross-reference with other Impact Assessments undertaken.

NB. All CRIs undertaken on legislation must be published. All non-legislative CRIs will be listed on the WG website and must be made available upon request. Ministers are however, encouraged to publish all completed CRIs.

Six Steps to Due Regard

Step 1. What's the piece of work and its objective(s)?

The Children and Families Delivery Grant (CFDG) will replace the current Children and Family Organisation Grant (CFOG).

An independent review in 2011 of the CFOG Family Support and Childcare and Play strands considered that too many organisations were funded through the grant. The report also considered that monitoring arrangements by the Welsh Government were weak and relationships insufficiently dynamic. Following further consultation with stakeholders a decision was reached to move to a more delivery focussed funding model.

The grant, to Third Sector organisations, will be to drive outcomes in five specific priority areas that complement and add value to the Welsh Government's Family Support agenda. The grant will support families in practical, measurable ways, with a strong emphasis on outcomes that will directly impact on children through its focus on participation and engagement, childcare, policy and play.

The CFDG will commence 1 October 2014 and run for 36 months. Funding will be £2.8 million per 12- month period. The intention is to award 5 grants to address each of the following 5 stated priorities:

- Families across Wales can access affordable, quality **childcare**;
- Increased opportunities for children in Wales to **play**;
- Families are **informed** about financial and other practical support that builds resilience;
- 'Seldom heard' families are **engaged** and access programmes, support and services; and
- Policy and strategic development in relation to Children, Young People and Families is supported and systemic opportunities for Children and Young People to participate in decisions that affect them and have their **voices heard** is increased.

Step 2. Analysing the impact

The Children and Families Delivery Grant is specifically about better outcomes for children, young people and their families. It is about ensuring delivery on the ground that will be seen and felt. The Minister is clear that all grant activity must be able to evidence that its delivery is making a positive difference to those it intends to affect.

Each application for funding will include a section which outlines the arrangements for monitoring and reporting within the project. The Welsh Government is recommending a Results Based Accountability approach to this activity. Applicants will be expected to outline how they intend to monitor progress of the project and respond to unexpected problems, provide details of milestones and timescales and project tolerances. As part of this requirement applicants will be required to state how they will measure the achievements of the project. They will be required to include details of proposed surveys and research activities and whether or not they will be carried out by independent assessors.

Successful applicants will be expected to submit a quarterly grant claim form which will include a requirement to report progress against agreed outputs. Annual progress reports will also be required.

At project end applicants will be required to evaluate the actual impact and outcomes of their project in accordance with the methodology outlined in their application. This will include the requirement to submit an evaluation report to the Welsh Government within 6 months of the end of the project.

The collaborative approach that this grant encourages is intended to provide children, young people and families with a more coherent service through organisations working together move from focussing on services and process to focussing on delivery.

Step 3. How does your piece of work support and promote children's rights?

Every priority area of this grant is intended to further children's rights . The grant focusses on making rights a reality for many children, young people and families. The range of activities which could be covered by the grant is potentially wide. Successful applications could include projects which range from the provision of high level over arching services to the sector as whole to on the ground delivery of services directly to children and their families.

The Grant focusses on supporting the following UNCRC Articles/themes:

Article 3. The success of the programme will be monitored closely and evaluated with a primary focus being the best interests of children and young people. The measurement of Outcomes and impact is an integral part of the grant programme.

Article 5 . Provide Parenting activities so parents learn how to bring their children up in a structured and supportive environment.

Article 6. The programme will potentially support Health Visitor activities with the flying Start

programme. This will increase the likely hood of children surviving through the identification of domestic risk and help ensure they grow up healthy.

Article 12. Provide child advocacy services to ensure children's voices are heard.

Article 18. Support programmes that help both parents have input into the development of their children, Whether the parents are together or living separately.

Article 24. Increased Health care through support for the Flying Start enhanced health visitor service.

Article 26. The primary aim of the programme is to tackle poverty using an early intervention model wherever possible. £8.4million is being made available across a 36 month period to support the aims of the grant.

Article 29. Language and Play are essential components of divisional activities. The new grant can provide additional support in this area. Early interventions allow the child to develop both in terms of their personality and linguistic abilities making them more sociable and amenable to engaging more closely with the education system.

Article 31. Play activities are eligible for funding under the CFDG .

Priority area 5 is specifically intended to attract proposals that increase and realise opportunities for children and young people in Wales to have their voices heard (article 12). The following eligible activity was identified in the application guidance:

- enabling children and young people to have a voice in the workings and developments of the Welsh Government;
- the collective voices of children and young people from local forums are heard nationally by Ministers;
- ensuring that children and young people, and those who work with them, are aware of children's right to participation as set out in the UNCRC; and
- promotion of meaningful and effective participation through the sharing of good practice.

The range of activities which could be covered by the grant is potentially wide. Successful applications could include projects which range from the provision of high level over arching services to the sector as whole to on the ground delivery of services directly to children and their families.

Step 4. Advising the Minister and Ministerial decision

Ministerial advice was provided under submission:

SF-JC0456-14 Replacement for the Children and Family Organisation Grant. - Children and Family Delivery Grant

The Minister has approved the recommendation of the submission.

Step 5. Recording and communicating the outcome

Final version to be retained on i-share

Documentation relating to the development of the grant can be found on iShare under reference: zA745098.

Step 6. Revisiting the piece of work as and when needed

The grant commences October 2014 following a grant assessment panel in June 2014. Reviews of the programme will take place on an annual basis and reviews of project progress on a quarterly basis. Each successful applicant will be assigned an account manager to monitor progress.

Budgets

As a result of completing the CRIA, has there been any impact on budgets?

It is important that where any changes are made to spending plans, including where additional allocations have been made, that this has been assessed and evidenced as part of the CRIA process.

Yes

Please give any details:

Tackling Poverty Budgets are expected to increase over the 3 year life span of the new grant. There will however be some adjustment of priorities within the main funding Programmes to accommodate changing priorities. The CFDG budget will be similar to the current CFOG grant which it replaces with an annual budget of approx. £2.8m available to support the funded projects.

Monitoring & Review

Do we need to monitor / review the proposal?

No

If applicable: set the review date

See next page for a
Summary List of the
UNCRC articles

THE UNITED NATIONS CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD

www.uncrcletsgetitright.co.uk

The United Nations Convention on the Rights of the Child is an international agreement that protects the human rights of the children under the age of 18. On 16 December 1991, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland formally agreed to make sure that every child in the UK has all the rights as listed in the convention. The Welsh Government has shown its commitment to the convention by adopting it as the basis for policy making for children in Wales.

Altogether there are 54 articles in the convention. Articles 43-54 are about how adults and governments should work together to make sure all children are entitled to their rights. The information contained here is about articles 1-42 which set out how children should be treated.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Article 1

Everyone under 18 years of age has all the rights in this Convention.

Article 2

The Convention applies to everyone whatever their race, religion, abilities, whatever they think or say and whatever type of family they come from.

Article 3

All organisations concerned with children should work towards what is best for each child.

Article 4

Governments should make these rights available to children.

Article 5

Governments should respect the rights and responsibilities of families to direct and guide their children so that, as they grow, they learn to use their rights properly.

Article 6

All children have the right of life. Governments should ensure that children survive and develop healthily.

Article 7

All children have the right to a legally registered name, the right to a nationality and the right to know and, as far as possible, to be cared for by their parents.

Article 8

Governments should respect children's right to a name, a nationality and family ties.

Article 9

Children should not be separated from their parents unless it is for their own good, for example if a parent is mistreating or neglecting a child. Children whose parents have separated have the right to stay in contact with both parents, unless this might hurt the child.

Article 10

Families who live in different countries should be allowed to move between those countries so that parents and children can stay in contact or get back together as a family.

Article 11

Governments should take steps to stop children being taken out of their own country illegally.

Article 12

Children have the right to say what they think should happen, when adults are making

decisions that affect them, and to have their opinions taken into account.

Article 13

Children have the right to get and to share information as long as the information is not damaging to them or to others.

Article 14

Children have the right to think and believe what they want and to practise their religion, as long as they are not stopping other people from enjoying their rights. Parents should guide their children on these matters.

Article 15

Children have the right to meet together and to join groups and organisations, as long as this does not stop other people from enjoying their rights.

Article 16

Children have a right to privacy. The law should protect them from attacks against their way of life, their good name, their families and their homes.

Article 17

Children have the right to reliable information from the mass media. Television, radio and newspapers should provide information that children can understand, and should not promote materials that could harm children.

Article 18

Both parents share responsibility for bringing up their children, and should always consider what is best for each child. Governments should help parents by providing services to support them, especially if both parents work.

Article 19

Governments should ensure that children are properly cared for, and protect them from violence, abuse and neglect by their parents or anyone else who looks after them.

Article 20

Children who cannot be looked after by their own family must be looked after properly, by people who respect their religion, culture and language.

Article 21

When children are adopted the first concern must be what is best for them. The same rules should apply whether the children are adopted in the country where they were born or taken to live in another country.

Article 22

Children who come into a country as refugees should have the same rights as children born in that country.

Article 23

Children who have any kind of disability should have special care and support so that they can lead full and independent lives.

Article 24

Children have the right to good quality health care and to clean water, nutritious food and a clean environment so that they will stay healthy. Rich countries should help poorer countries achieve this.

Article 25

Children who are looked after by their local authority rather than their parents should have their situation reviewed regularly.

Article 26

The Government should provide extra money for the children of families in need.

Article 27

Children have a right to a standard of living that is good enough to meet their physical and mental needs. The Government should help families who cannot afford to provide this.

Article 28

Children have a right to an education. Discipline in schools should respect children's human dignity. Primary education should be free. Wealthy countries should help poorer countries achieve this.

Article 29

Education should develop each child's personality and talents to the full. It should encourage children to respect their parents, and their own and other cultures.

Article 30

Children have a right to learn and use the language and customs of their families, whether these are shared by the majority of people in the country or not.

Article 31

All children have a right to relax and play, and to join in a wide range of activities.

Article 32

The Government should protect children from work that is dangerous or might harm their health or their education.

Article 33

The Government should provide ways of protecting children from dangerous drugs.

Article 34

The Government should protect children from sexual abuse.

Article 35

The Government should make sure that children are not abducted or sold.

Article 36

Children should be protected from any activities that could harm their development.

Article 37

Children who break the law should not be treated cruelly. They should not be put in prison with adults and should be able to keep in contact with their families.

Article 38

Governments should not allow children under 15 to join the army. Children in war zones should receive special protection.

Article 39

Children who have been neglected or abused should receive special help to restore their self respect.

Article 40

Children who are accused of breaking the law should receive legal help. Prison sentences for children should only be used for the most serious offences.

Article 41

If the laws of a particular country protect children better than the articles of the Convention, then those laws should stay.

Article 42

The Government should make the Convention known to all parents and children.

For further information on the United Nations Convention on the Rights of the Child please visit: The Welsh Government's UNCRC Website: www.uncrcletsgetitright.co.uk/

Cic - The National Information and Advice Service for Young People www.ciconline.co.uk/news/

Eitem 3

Yn rhinwedd paragraff(au) vi o Reol Sefydlog 17.42

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Oddi wrth: Llywodraeth Cymru
Dyddiad: 8 Tachwedd 2017
Lleoliad: Senedd Bae Caerdydd
Teitl: Craffu ar Gyllideb Ddrafft 2018-19

1. Diben

Ysgrifennodd Cadeirydd y Pwyllgor at Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd, Lles a Chwaraeon ar 3ydd Awst yn ei wahodd ef a'r Gweinidog Iechyd y Cyhoedd a Gwasanaethau Cymdeithasol i roi tystiolaeth ar eu cynigion ar gyfer y Gyllideb ddrafft i'r Pwyllgor ac yn gofyn am bapur mewn perthynas ag iechyd plant a gwasanaethau cymdeithasol o fewn y Prif Grŵp Gwariant (MEG) Iechyd, Llesiant a Chwaraeon sydd o fewn cylch gwaith y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg (y Pwyllgor).

2. Cyflwyniad

Mae dau gam i broses y Gyllideb ddrafft bellach. Cyhoeddwyd y gyllideb amlinellol (Cam 1) ar 3 Hydref 2017, a'r gyllideb fanwl (Cam 2) ar 24 Hydref. Mae'r gyllideb amlinellol yn canolbwyntio ar gwmpas ariannol cyffredinol Llywodraeth Cymru a'r prif ddyraniadau ar lefel MEG, tra bod y gyllideb fanwl yn cwmpasu cynlluniau gwario ar Lefel Wariant yn y Gyllideb (BEL) o fewn pob MEG.

Mae'r papur hwn yn darparu gwybodaeth ar gyfer y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ar gynigion cyllidebol y dyfodol y Prif Grŵp Gwariant (MEG) Iechyd, Llesiant a Chwaraeon ar gyfer 2018-19 ac mae hefyd yn darparu diweddariad ar feysydd penodol sydd o ddiddordeb i'r Pwyllgor.

3. Sylwadau ar Gamau Gweithredu a manylion ar ddyraniadau Llinellau Gwariant yn y Gyllideb (BEL)

Mae'r Gyllideb Ddrafft fanwl a gyhoeddwyd ar 24 Hydref yn nodi'r cynlluniau gwario fesul BEL ar gyfer MEG Iechyd, Llesiant a Chwaraeon ar gyfer 2018-19 a'r blynyddoedd i ddod. Mae gwariant plant a phobl ifanc yn digwydd ar draws ystod o gyllidebau o fewn MEG Iechyd, Llesiant a Chwaraeon. Mae awdurdodau lleol yn derbyn cyllid yn eu setliad refeniw gan MEG Llywodraeth Leol i ddarparu eu gwasanaethau i blant a theuluoedd.

Caiff darpariaeth gwasanaeth y GIG mewn perthynas â phlant, cyflyrau meddygol plant ac iechyd cyffredinol plant ei hariannu'n bennaf drwy ddyraniadau refeniw blynyddol i fyrddau Iechyd. O gofio natur gyffredinol gwasanaethau Iechyd, ni chaiff gwariant cynlluniedig ei nodi fesul categori oedran fel arfer. Fodd bynnag, bydd cyfran sylweddol o wariant y GIG yn mynd tuag at ariannu gwasanaethau a ddarperir i blant. Bydd y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon yn craffu ar gynlluniau'r gyllideb ar gyfer holl wariant y GIG.

4. Deddfwriaeth

Rydym yn dyrannu'r cyllid canlynol mewn perthynas â deddfwriaeth berthnasol.

Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014

Yn 2018-19 cedwir hyd at £0.2 filiwn o fewn BEL Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy 0920 i gefnogi gweithgarwch cenedlaethol i sicrhau dulliau cyson o ymdrin â phrosesau cyffredin ar draws y rhanbarthau gan ddarparu dyletswyddau o dan y Ddeddf (e.e. rheoli perfformiad, dulliau ymarfer newydd) a hyrwyddo ymgysylltiad trydydd sector, tra bod £2.8 miliwn o gyllid rheolaidd wedi'i drosglwyddo i'r Grant Cynnal Refeniw yn weithredol o 2017-18 i gefnogi darpariaeth drwy fyrddau partneriaeth rhanbarthol.

Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol (Cymru) 2016

Derbyniodd Deddf Rheoleiddio ac Arolygu Gofal Cymdeithasol Cymru 2016 Gydsyniad Brenhinol ar 18 Ionawr 2016. Fel y cyhoeddwyd yn y weinyddiaeth ddiwethaf, mae rheoliadau gwasanaeth o dan y Ddeddf yn cael eu datblygu mewn tri cham, gyda'r disgwyliad i Gam 1 a 2 ddod i rym o fis Ebrill ac i'r Ddeddf gael ei gweithredu'n llawn erbyn mis Ebrill 2019. Rhagwelir y bydd costau pontio AGGCC mewn perthynas â gweithredu'r Ddeddf yn ystod 2018-19 tua £1.5 miliwn sydd o fewn BEL Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy 0920.

Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) 2017

Yn dilyn Cydsyniad Brenhinol ym mis Gorffennaf eleni, mae £0.728 miliwn o gyllid wedi'i gynnwys o fewn BEL Gwella Iechyd ac Anghydraddoldebau (0231), i gefnogi'r gwaith o weithredu Deddf Iechyd y Cyhoedd (Cymru) yn ystod 2018-19 (mae hyn yn eithrio cyllid ar gyfer y darpariaethau fferyllol a gwmpesir o dan BEL Gofal Sylfaenol y GIG (0180)). Bydd hyn yn cefnogi amrywiaeth o weithgarwch, gan gynnwys paratoi ac ymgynghori ar is-ddeddfwriaeth, yn ogystal â hyfforddi a chyfathrebu. Bydd nifer o bolisiau i'w gweithredu o dan y Ddeddf yn uniongyrchol fuddiol i blant a phobl ifanc, gan gynnwys datblygu strategaeth gordewdra genedlaethol, cyfyngiadau ar smygu ar dir ysgolion a pharciau chwarae cyhoeddus, ac atal rhoi twll mewn rhan bersonol o'r corff ar blant. Yna bydd gweithredu'n parhau y tu hwn i flwyddyn ariannol 2018-19, gan gyfateb â'r trefniadau dod i rym ar gyfer agweddau gwahanol o'r Ddeddf.

5. Hawliau Plant a Chydraddoldeb

Asesiadau Effaith

Nid ydym wedi cynnal Asesiad Effaith o Hawliau Plant yn benodol ar y newidiadau i'r gyllideb ar gyfer y portffolio Iechyd, Llesiant a Chwaraeon. Bydd dyletswydd ar sefydliadau'r GIG i gynnal Asesiadau Effaith o Hawliau Plant yn lleol wrth ddatblygu eu cynlluniau tymor canol gan ystyried y buddsoddiad ychwanegol a ddarperir yn y gyllideb hon.

Cydraddoldeb, cynaliadwyedd a'r Gymraeg

Mae'r holl gyhoeddiadau rhaglen a deunyddiau hyrwyddo a gynhyrchwyd gennym yn cael eu hargraffu'n ddwyieithog, caiff ein holl wasanaethau i deuluoedd eu darparu'n ddwyieithog a chaiff ein holl gyfathrebu ar y cyfryngau cymdeithasol eu cofnodi'n ddwyieithog. Mae safonau'r Gymraeg yn berthnasol i sefydliadau'r GIG hefyd.

Rydym yn trafod cydraddoldeb ac atal yn ddiweddarach yn y papur hwn.

Deddf Llesiant a Chenedlaethau'r Dyfodol

Cyhoeddodd y Prif Weinidog 'Ffyniant i bawb – strategaeth genedlaethol' ym mis Medi. Mae'n crybwyll nodau'r Llywodraeth ac yn darparu eglurhad ynghylch sut rydym yn dymuno i Lywodraeth a phartneriaid cyflenwi fod yn rhan o'r dull newydd o ddarparu blaenoriaethau. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn cefnogi Llywodraeth Cymru a phartneriaid cyflenwi wrth wneud y newidiadau pwysig hyn i'r ffordd rydym yn gweithio.

Mae'r strategaeth yn nodi 12 amcan llesiant diwygiedig a'r camau rydym yn bwriadu eu cymryd i'w diwallu. Ynghyd â'r datganiad llesiant a gyhoeddwyd ochr yn ochr â'r strategaeth, mae'r amcanion hyn yn nodi'r meysydd lle y gall Llywodraeth Cymru wneud y cyfraniad mwyaf i'r saith nod llesiant ar gyfer Cymru ac yn darparu'r sylfaen ar gyfer partneriaethau cryf ag eraill.

Drwy barhau i gynyddu ein buddsoddiad mewn GIG Cymru, mae Llywodraeth Cymru yn ystyried y Ddeddf yn nhermau sicrhau cynaliadwyedd hirdymor gwasanaethau iechyd. O fewn ein portffolio, rydym wedi defnyddio'r Ddeddf fel sail i amddiffyn ein buddsoddiad mewn Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru, i gefnogi ein huchelgais barhaus i symud tuag at atal, a chynyddu ein buddsoddiad mewn addysg a hyfforddiant y gweithlu iechyd a gofal, i sicrhau bod gennym weithlu sy'n addas ar gyfer yr hirdymor.

Rydym wedi defnyddio'r dull atal i ddylanwadu ar ddyraniadau cyllideb penodol ar gyfer plant a phobl ifanc. Mae dwy enghraifft fel a ganlyn:

- Buddsoddi mewn atal clefydau y gellir eu hosgoi drwy ehangu'r rhaglen brechu rhag y fflw gan ychwanegu blwyddyn ysgol arall ati yn 2017-18, yna cyflymu'r broses o'i chyflwyno i'r holl blant ysgolion cynradd yn 2018-19. Disgwylir i hyn leihau effaith y fflw ar iechyd y cyhoedd yn sylweddol drwy atal nifer fawr o achosion o glefyd ymysg plant sydd wedi'u himiweiddio yn ogystal ag ymysg babanod heb eu himiweiddio a phobl hŷn sydd mewn grwpiau risg glinigol drwy leihau cylchrediad a throsglwyddiad y fflw.
- Mae Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ac Addysg yn buddsoddi mewn mentrau trawsbynciol i dreialu gwasanaeth mewngymorth iechyd meddwl i blant mewn ysgolion. Mae £1.4 miliwn yn cael ei gyd-fuddsoddi mewn tri chynllun peilot a fydd yn cael eu cynnal rhwng 2017-18 a 2019-20; un yng Nogledd-ddwyrain Cymru, un rhwng Gogledd Gwent a De Powys ac un yng Ngorllewin Cymru. Bydd y Cynlluniau peilot yn profi dulliau adnabod ac ymyrryd yn gynnar i blant â phroblemau iechyd emosïynol neu feddyliol. Bydd cyllid hefyd i gefnogi cydlynedd cenedlaethol i gefnogi'r cynlluniau peilot. Bydd y cyfraniad o'r MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer 2018-2019 yn £0.229 miliwn.

6. Gwybodaeth arall

Gwerth am Arian

Cynhelir gwerthusiadau fel rhan o weithgareddau rheoli prosiect a grant arferol. Pan fyddwn yn ariannu sefydliadau Trydydd sector yn uniongyrchol, mae fy swyddogion yn gweithredu'n briodol cyn dyrannu grant ac yna'n adolygu'r grant yn rheolaidd cyn i daliadau gael eu gwneud. Mewn perthynas â chyllido byrddau iechyd, byddwn yn parhau i fonitro perfformiad, asesu canlyniadau a hyrwyddo gwelliannau a darpariaeth yn y dyfodol, gan gynnwys gwerth am arian drwy Fframwaith Cyflawni y GIG.

Goblygiadau o ganlyniad i'r DU yn gadael yr UE.

Sefydlodd Llywodraeth Cymru dîm penodol i gydlyn materion Trefniadau Pontio Ewropeaidd, sy'n gweithio'n agos â'r tîm presennol ym Mrwsel ac adrannau polisi, gan gynnwys y rhai o fewn ein portffolio. Er bod gadael yr UE yn cael effaith uniongyrchol gyfyngedig ar ein rhaglenni portffolio, rydym yn gweithio gyda'r GIG i barhau i ystyried effaith cynigion Brexit wrth iddynt ddatblygu ac mae cyflogwyr yn gweithio gyda Chynghrair Cavendish ehangach y DU i asesu effaith a dylanwad Llywodraeth y DU ar y materion hyn.

7. Meysydd Penodol

Gwasanaethau Iechyd Meddwl Plant a'r Glasoed

Mae cyllid CAMHS yn perthyn o fewn y dyraniad cyffredinol sydd wedi'i glustnodi i fyrddau iechyd ar gyfer iechyd meddwl, sef £629 miliwn yn 2017-18. Yn unol â Chytundeb y Gyllideb â Phlaid Cymru, caiff £20 miliwn arall ei fuddsoddi mewn gwasanaethau iechyd meddwl wedi'u clustnodi yn 2018-19. Cyfrifoldeb y byrddau iechyd yw sicrhau bod gwariant yn cyfateb ag anghenion y boblogaeth. Yn 2016-17 rydym wedi buddsoddi'n rheolaidd tua £8 miliwn o gyllid newydd mewn CAMHS. Nid ydym yn casglu data ar sut y caiff gwariant CAMHS ei rannu yn ôl Haen unigol o ddarpariaeth. Dengys data ar draws holl wasanaethau CAMHS y bu gwariant o £45.8 miliwn yn 2015-16, sef y data mwyaf diweddar sydd ar gael. Mae hyn yn

gynnydd o gymharu â £41.3 miliwn yn 2014-15. Buasem yn disgwyl gweld y ffigur hwn yn cynyddu'n sylweddol yn y blynnyddoedd i ddod yn unol â'r buddsoddiad ychwanegol hwn.

Rhaglen Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc

Mae ein buddsoddiad o £8 miliwn ychwanegol mewn CAMHS yn ategu ac yn galluogi gwaith y rhaglen i gael ei ymgorffori ar draws gwasanaethau CAMHS. Buasem yn disgwyl i oblygiadau ariannol y rhaglen fod yn niwtral o ran y gost neu hyd yn oed cynhyrchu effeithlonrwydd y gellid ei ail-fuddsoddi mewn CAMHS, gan fod y Rhaglen yn ymwneud â sicrhau bod y system gyfredol yn gweithio'n well ar gyfer pobl ifanc. Er enghraifft, mae lleihau atgyfeiriadau amhriodol yn arwain at effeithlonrwydd, oherwydd nid yw'r atgyfeiriadau hyn er budd y person ifanc, ond maent hefyd yn cymryd amser asesu clinigol gwerthfawr, amser y gellid ei dreulio yn gweithio gyda'r bobl ifanc hynny sydd â'r galw mwyaf am wasanaeth iechyd meddwl arbenigol.

Yn 2017-18 darparwyd rhagor o gymorth ariannol i sicrhau prosesau'r rhaglen. Mae hyn yn cynnwys £0.135 miliwn i gyllido swydd Cyfarwyddwr Cenedlaethol dros Iechyd Meddwl, sydd hefyd yn cyflawni rôl Arweinydd Law yn Llaw at Blant a Phobl Ifanc. Rydym hefyd wedi darparu cyllid o £0.056 miliwn i ddarparu cymorth gweinyddol ymroddedig i ddeiliad y swydd, yn benodol mewn perthynas â'i rôl fel Arweinydd y Rhaglen.

Gwariant y GIG ar CAMHS

Nid ydym yn nodi pa gyfran o gyllid refeniw cyffredinol y GIG y dylai byrddau iechyd wario ar wasanaethau CAMHS. Rydym yn buddsoddi £20 miliwn arall mewn gwasanaethau iechyd meddwl wedi'u clustnodi yn 2018-19, a byddwn yn disgwyl i fyrddau iechyd fuddsoddi'r cyllid hwn i ddiwallu ein blaenoriaethau gan gynnwys gwasanaethau CAMHS.

Canran y gwariant a ddyrannwyd i Fyrddau Iechyd Lleol ar gyfer iechyd meddwl ers mis Medi 2015.

Dengys ffigurau o StatsCymru taw cyfanswm y gwariant ar iechyd meddwl yn ystod 2015-16 (y ffigurau diweddaraf sydd ar gael) oedd £683 miliwn, gan gynnwys CAMHS, cyffredinol, henoed ac iechyd meddwl arall. Roedd gwariant CAMHS yn cyfrif am tua 7% o'r cyfanswm hwn (£46 miliwn). Fodd bynnag, bydd hefyd elfennau o wariant CAMHS yn gyffredinol ac iechyd meddwl arall oherwydd y byddai'r penawdau hyn yn cynnwys gwasanaethau iechyd meddwl sylfaenol, ac ati. Hefyd, nid yw'n bosibl gwneud cymhariaeth gyfatebol, drwy gymharu gwariant ar CAMHS gyda meysydd eraill o fewn iechyd meddwl o gofio natur y salwch a'r gwahaniaeth o ran triniaeth. Mae oedolion a phobl hŷn yn tueddu i ddioddef salwch mwy parhaus, sy'n golygu bod angen aros yn yr ysbyty yn fwy rheolaidd ac am gyfnodau hirach, sy'n ddrud iawn. Ein blaenoriaeth o fewn CAMHS yw sicrhau taw opsiwn olaf yw aros yn yr ysbyty, felly dyna pam mae byrddau iechyd wedi buddsoddi mewn timau triniaeth yn y gymuned. Mae hyn yn golygu bod llawer mwy o bobl ifanc yn cael eu trin yn y gymuned heb fod angen mynd i'r ysbyty, gan hwyluso gostyngiad o ran lleoliadau drud y tu allan i'r ardal.

A fydd y cyllid ychwanegol, bron £8 miliwn, a fuddsoddwyd mewn CAMHS yn parhau i gael ei ddyrannu yn flynyddol.

Ydy, mae'r ymrwymiad hwn wedi bod yn glir. Mae cyllid bellach wedi'i ymgorffori o fewn prif ddyraniadau byrddau iechyd a byddwn yn parhau i fonitro dulliau byrddau iechyd o weithredu'r cyllid hwn.

Diweddariad ar wariant gwirioneddol ar CAMHS, yr alldro ar gyfer 2017-18 a'r gwariant rhagweledig ar gyfer 2018-19, fesul Haen a/neu flaenoriaeth y llywodraeth fel gwasanaethau niwroddatblygiadol, ymateb CAMHS mewn argyfwng, mynediad i therapiau seicolegol, gwasanaethau cymorth iechyd meddwl sylfaenol lleol, darpariaeth ar gyfer y plant a'r bobl ifanc hynny yn y system cyfiawnder troseddol a phobl ifanc sy'n datblygu salwch difrifol yn gynnar, fel seicosis.

Nid yw'r wybodaeth hon ar gael ar lefel Haen unigol, fel y nodwyd uchod. Mewn perthynas â blaenoriaethau'r llywodraeth a restrir, ffurfiodd y rhain y buddsoddiad newydd blynyddol ychwanegol mewn CAMHS a gyhoeddwyd yn ystod 2015-16. Mae'r cyllid hwn wedi'i ymgorffori o fewn prif ddyraniadau byrddau iechyd ar gyfer y flwyddyn gyfredol ac yn ffurfio isafswm lefel y gwariant y dylai'r byrddau iechyd ei ddarparu ac yn rhan o'r cyllid sydd wedi'i glustnodi a'i amddiffyn ar gyfer iechyd meddwl. Rhannwyd y cyllid hwn ymhlith y blaenoriaethau canlynol:

- £2.7 miliwn i ddatblygu timau ymyrryd mewn argyfwng
- £2 miliwn i ddatblygu gwasanaethau niwroddatblygiadol newydd
- £1.1 miliwn i ymestyn darpariaeth ar gyfer therapïau seicolegol
- £0.800 miliwn i wella cymorth iechyd meddwl sylfaenol lleol i blant
- £0.800 miliwn i ddatblygu ymyrraeth gynnar mewn timau seicosis a £0.318 miliwn arall ar gyfer gweithwyr cymorth trydydd sector
- £0.250 miliwn i wella darpariaeth ar gyfer y rhai sy'n rhan o'r system cyfiawnder troseddol

Unrhyw arian ychwanegol, dewisol (a) sydd wedi'i gyllidebu a (b) sydd wedi'i wario ar iechyd meddwl plant, y glasoed ac oedolion ifanc.

Bydd y Pwyllgor yn ymwybodol ein bod wedi gwneud rhai cyhoeddiadau pwysig dros yr wythnosau diwethaf mewn perthynas â chyllid newydd ar gyfer iechyd meddwl gan gynnwys:

- Er mwyn diwallu blaenoriaeth allweddol yn y strategaeth Ffyniant i Bawb, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ym mis Medi £1.4 miliwn dros y cyfnod 2017-18 i 2020-21 i ariannu cynlluniau peilot yng ngogledd, de a gorllewin Cymru. Bydd y rhain yn darparu mewngymorth iechyd meddwl ymroddedig i ysgolion, gan ganolbwyntio ar ysgolion uwchradd ac ysgolion cynradd sydd â blwyddyn chwech sy'n bwydo ysgolion uwchradd yn Wrecsam; Dinbych; Torfaen; Blaenau Gwent; de Powys; a Cheredigion. Bydd y cynlluniau peilot yn ceisio gwella cydnerthedd emosiynol plant, nodi plant sydd angen mwy o ymyriadau wedi'u targedu, gan eu cyfeirio'n amserol at ddarparwr priodol. Byddant hefyd yn cefnogi athrawon, o fewn eu cymhwysedd, i ddod yn fwy hyderus wrth nodi ac ymdrin â materion cyn iddynt waethygu.
- Cyllid rheolaidd o £0.500 miliwn ychwanegol i wella'r ddarpariaeth ar gyfer gwasanaethau anhwylderau bwyta. Ffocws y cyllid hwn yw cryfhau'r broses o bontio pobl ifanc o CAMHS i wasanaethau oedolion, gan alluogi CAMHS a gwasanaethau oedolion i weithio'n agosach gyda'i gilydd i ddiwallu anghenion y person ifanc a galluogi gwasanaethau oedolion i ddatblygu modelau darparu sy'n gweithio a ddefnyddir yn aml o fewn CAMHS.
- O 2018-19 rydym hefyd yn cynnig cyllid ychwanegol, yn unol â'r cytundeb ar y gyllideb gyda Phlaid Cymru i sicrhau cynnydd o £40 miliwn yn y cyllid sydd wedi'i glustnodi ar gyfer iechyd meddwl dros y ddwy flynedd nesaf, er mwyn cryfhau darpariaeth iechyd meddwl ymhellach, gan gynnwys darpariaeth ar gyfer plant a phobl ifanc gyda dros £1 miliwn o gyllid newydd i gefnogi'r gwaith o gyflawni blaenoriaethau allweddol ymhellach a'r Rhaglen Law yn Llaw at Bobl Ifanc. Dros y misoedd nesaf, byddwn yn gweithio gyda byrddau iechyd a rhanddeiliaid eraill i weld y ffordd orau o ddefnyddio'r cyllid hwn a byddwn yn gwneud cyhoeddiadau ffurfiol maes o law.

Y modd y caiff gwariant ar CAMHS ei olrhain gan Lywodraeth Cymru a'r prosesau sydd ar waith i sicrhau bod Byrddau Iechyd Lleol yn gyfrifol am sicrhau bod gwariant byrddau iechyd yn unol ag anghenion y boblogaeth sydd angen gwasanaethau CAMHS a'r buddsoddiad ychwanegol mewn CAMHS ers 2015-16.

Mae angen tystiolaeth i ddangos bod unrhyw fuddsoddiad mewn CAMHS yn arwain at berfformiad a darpariaeth well o ran gwasanaethau. Rwyf yn falch taw dyma'r achos gyda

CAMHS. Mae bellach gennym wasanaethau newydd ar waith fel timau niwroddatblygiadol lle nad oedd unrhyw ddarpariaeth, neu ddarpariaeth wael, o'r blaen. Mae hefyd gennym dimau argyfwng newydd sy'n gweithio oriau estynedig yn ystod yr wythnos a gydag argaeledd dros y penwythnos lle nad oedd dim o'r blaen. Rydym hefyd yn gweld manteision yn nhermau perfformiad ac amseroedd aros CAMHS.

Rydym yn parhau i olrhain y modd y mae byrddau iechyd yn gweithredu'r cyllid ychwanegol a gyhoeddwyd ar gyfer CAMHS dros y blynyddoedd diwethaf ac yn fwy cyffredinol, yn sicrhau bod perfformiad CAMHS yn parhau i gael ei archwilio fel rhan o drefniadau monitro perfformiad cyffredinol y GIG.

Gwariant awdurdodau lleol ar wasanaethau iechyd meddwl i gefnogi plant, pobl ifanc ac oedolion ifanc.

Mae ffigurau StatsCymru yn nodi bod awdurdodau lleol wedi gwario £577 miliwn ar wasanaethau cymdeithasol ar gyfer plant a theluoedd yn 2016-17. Nid oes gennym ddadansoddiad manylach o'r cyllid hwn i nodi'r swm a wariwyd ar wasanaethau iechyd meddwl ar gyfer plant, pobl ifanc ac oedolion ifanc. Gwyddom fod cymorth iechyd meddwl ac emosiynol yn cael ei ddarparu ar draws amrywiaeth o sefydliadau a lleoliadau. Ymhlith y rhain mae'r hyn a adwaenir fel cymorth iechyd meddwl ac emosiynol clir, a ddarperir gan wasanaethau cwnsela mewn ysgolion, a'r £1.4 miliwn y mae Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg a minnau wedi cytuno yn ddiweddar i'w fuddsoddi mewn ysgolion ar gyfer mewngymorth iechyd meddwl.

Fodd bynnag, mae hefyd yn cwmpasu amrywiaeth o gymorth arall ar gyfer plant a ddarperir yn ddyddiol gan athrawon, gweithwyr ieuencid, gweithwyr cymdeithasol a gweithwyr proffesiynol eraill sydd oll yn cyfrannu at lesiant emosiynol mewn rhyw ffordd. Er enghraifft, mae cael mynediad i lyfrau hunangymorth mewn llyfrgelloedd fel rhan o'n cynllun 'Llyfrau Llesol', yn helpu teuluoedd a phlant i ddeall materion emosiynol sydd ynghlwm wrth fwlio, profedigaeth, straen arholiadau, ac ati. Yn yr un modd, amlygwyd y cymorth a'r gofal y gall athrawon ddarparu i'w disgyblion yn adroddiad 'Gwneud Synnwyr' 2016 gan ddefnyddwyr gwasanaeth CAMHS, a nododd y byddai'n well gan 39% geisio help a chymorth gan athro roddent yn ymddiried ynndo. Mae ymyriadau o'r fath yn darparu cymorth gwerthfawr i deuluoedd a phlant ond maent yn amhosibl i'w meintio mewn termau ariannol.

Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod

Mae Llywodraeth Cymru wedi cytuno mewn egwyddor i ymrwymo i gyllid o £1.2 miliwn dros dair blynedd (2017 – 2020) i helpu darparu adnoddau ar gyfer Canolfan Cymorth ac Atal Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod Cymru a gynigir fel un o'r tair rhaglen waith gyntaf y dylid mynd i'r afael â hi gan Cymru Well Wales. Y ganolfan yma fyddai'r canolbwynt ar gyfer gwybodaeth, tystiolaeth ac arbenigedd ar Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod ar gyfer Cymru. Byddai'n cynyddu dealltwriaeth am Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod, yn ogystal â chefnogi ac ysbrydoli unigolion, cymunedau a sefydliadau i ddysgu am Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod a newid eu meddylfryd a'u hymddygiad. Daw'r cyllid hwn o sawl portffolio cabinet gwahanol, yn bennaf gan bortffolios Cymunedau a Phlant, Addysg Iechyd y Cyhoedd a Gwasanaethau Cymdeithasol.

Mae gan Iechyd Cyhoeddus Cymru gyllideb o £0.143 miliwn ar gyfer ei 1,000 Diwrnod o waith.

Cyllidebau Iechyd Plant

Rwyf wedi cytuno i ryddhau cyllid rhaglen o £0.168 miliwn am swydd 3 blynedd i gefnogi'r gwaith o ddatblygu polisïau iechyd plant. Gofynnwyd am gyllid rhaglen i ddarparu adnodd ymroddedig i gyflawni polisïau iechyd plant, gan gynnwys ffrydiau gwaith y Rhaglen Plant Iach Cymru, gan ddatblygu Cynllun Plant Iach ac arwain ar bolisi gynecoleg.

Mae byrddau iechyd yn adrodd yn flynyddol i Lywodraeth Cymru ar gyfraddau bwydo ar y fron mewn gofal mamolaeth a sut y maent yn gweithio i gefnogi hyn, gan gynnwys drwy

fydwagedd arbenigol a rhaglenni cyfeillion cefnogol. Caiff data ar gyfraddau bwydo ar y fron eu casglu hefyd fel rhan o'r Rhaglen Plentyn Iach Cymru. Mae cyfraddau bwydo ar y fron wedi aros yn ddigyfnewid yn gyffredinol yng Nghymru ac mewn ymateb i hynny mae Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd, Llesiant a Chwaraeon wedi gofyn am adolygiad o'r cyfeiriad strategol o ran bwydo ar y fron. Ar y cyd â Choleg Brenhinol y Bydwagedd, mae Iechyd Cyhoeddus Cymru a Llywodraeth Cymru wedi sefydlu grŵp gorchwyl a gorffen i adolygu arferion gorau a'r cyfeiriad ar gyfer y dyfodol i Gymru. Bydd y grŵp yn cyflwyno adroddiad ar ei argymhellion yn gynnar yn 2018.

Yn ogystal, mae'r holl unedau mamolaeth yng Nghymru wedi cael Gwobr Cyfeillgar i Fabanod UNICEF (sy'n pwysleisio diogelu, hyrwyddo a chefnogi bwydo ar y fron) ac yn cyrraedd ei safonau.

Rhaglen Plant Iach Cymru

Mae'r Rhaglen Plant Iach Cymru wedi'i chynnwys o fewn Symud Cymru Ymlaen ac y'i lansiodd ym mis Hydref 2016. Mae'n nodi cyfres gyffredinol o gysylltiadau cynlluniedig y gall plant a'u teuluoedd ddisgwyl gan y byrddau iechyd a chyfnod trosglwyddo o'r gwasanaeth mamolaeth i flynyddoedd cyntaf yn yr ysgol (0-7 oed). Mae'r cysylltiadau cyffredinol hyn yn cwmpasu tri maes ymyrryd: sgrinio; imiwneiddio; a monitro a chefnogi datblygiad plant.

Mae byrddau iechyd ar hyn o bryd yn cynnig cysylltiadau gwahanol i deuluoedd ac maent yn gweithio tuag at ddarparu'r atodlen gyffredinol o gysylltiadau a nodwyd o fewn Rhaglen Plant Iach Cymru. Mae'n rhaid i'r rhaglen gael ei gweithredu'n llawn ar draws pob bwrdd iechyd o fewn 2 flynedd, erbyn mis Hydref 2018.

Mae Rhaglen Plant Iach Cymru yn Rhaglen ad-drefnu dan arweiniad gwasanaethau a gefnogir gan Lywodraeth Cymru ac nid oes unrhyw gostau ariannol i LIC o ganlyniad i ddatblygu/gweithredu'r rhaglen ei hun, er bod costau ynghlwm wrth y gwaith o werthuso'r rhaglen.

Mae gan Rhaglen Plant Iach Cymru broses dau gam ar gyfer gwerthuso, a fydd yn cynnwys gwerthuso cynnydd y broses weithredu yn erbyn y rhaglen a sicrhau bod y ddarpariaeth yn gyson ledled Cymru:

- Cam un – i'w gynnal ar ôl blwyddyn o'r cyfnod gwerthuso, (Hydref 2017); a
- Cam dau – i'w gynnal ar ddiwedd y cyfnod gweithredu, (Hydref 2018).

Iechyd meddwl amenedigol a mamau

Mae timau iechyd meddwl amenedigol bellach wedi'u sefydlu o fewn pob bwrdd iechyd yn derbyn £1.5 miliwn bob blwyddyn ac yn gweithredu fel y brif ffynhonnell gymorth ar gyfer mamau sydd â phroblemau iechyd meddwl sy'n ymwneud â bod yn fam.

Bydd y prosiect 'Meddwl am Ddau' a ddarperir gan Mind Cymru, yn derbyn £15,720 yn 2017-18 ar gyfer cam olaf y prosiect.

Y gyllideb ar gyfer 2018-19 fydd £1.5 miliwn ar gyfer gwasanaethau iechyd meddwl amenedigol cymunedol ar draws pob bwrdd iechyd yng Nghymru. Mae'r mwyafrif o'r cyllid hwn wedi'i gynnwys o fewn y dyraniad sydd wedi'i glustnodi ar gyfer iechyd meddwl. Nid yw hyn yn cynnwys cyllid ar gyfer gofal cleifion mewnol arbenigol, a gomisiynir gan Bwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru (WHSSC) ar ran y Byrddau Iechyd Lleol.

Y gyllideb ragamcanol ar gyfer 2019-20 a 2020-21 yw £1.5 miliwn ar gyfer gwasanaethau cymunedol, er y gall byrddau iechyd ychwanegu at hyn o'u cyllideb iechyd meddwl sydd wedi'i chlustnodi.

Gwasanaethau Newyddenedigol

Caiff gwasanaethau newyddenedigol byrddau iechyd eu cyllido drwy'r dyraniad referniw dewisol blynyddol a bydd byrddau iechyd yn gosod eu blaenoriaethau lleol mewn perthynas â gwasanaethau newyddenedigol yn eu Cynlluniau Tymor Canol Integredig, a fydd hefyd yn rhoi manylion eu dyraniad o ran y gyllideb newyddenedigol i WHSSC ar gyfer 2018-19. Mae WHSSC yn rheoli'r mwyafrif o gyllideb y byrddau iechyd ar gyfer comisiynu gwasanaethau Gofal Dwys Newyddenedigol (Lefel 4) a Dibyniaeth Uchel Newyddenedigol (Lefel 3). Caiff y gyllideb ar gyfer yr Uned Gofal Arbennig Babanod ei rheoli gan y Byrddau Iechyd. Yn nhermau cyfalaf, y dyraniadau cyllideb ar gyfer gwasanaethau newyddenedigol ar gyfer 2017-18 a 2018-19 yw £33.396 miliwn a £9.407 miliwn yn y drefn honno. Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gyllid cyfalaf o £11.156 miliwn (17-18) i gefnogi capasiti ychwanegol a gwelliannau mewn cyfleusterau newyddenedigol yng Ngogledd Cymru. Bydd y Ganolfan Gofal Dwys Newyddenedigol Is-ranbarthol yn Ysbyty Glan Clwyd yn darparu gofal o'r safon orau posibl a'r canlyniadau gorau posibl ar gyfer mamau a'u babanod ledled Gogledd Cymru, gan ganoli gofal dwys yn Ysbyty Glan Clwyd.

Mae Rhaglen De Cymru yn nodi darpariaeth gwasanaethau obstetrig, pediatrig a newyddenedigol yn y dyfodol ar draws ysbytai De Cymru. Mae Llywodraeth Cymru wedi derbyn achosion busnes unigol gan fyrddau iechyd i fynd i'r afael â Rhaglen De Cymru. Cymeradwywyd cynigion cyfalaf o £15.935 miliwn (17-18) a £7.772 miliwn (18-19) ar gyfer capasiti ychwanegol a gwelliannau ar gyfer cyfleusterau newyddenedigol ac obstetrig yn Ysbyty Prifysgol Cymru yng Nghaerdydd a £6.305 miliwn (17-18) ar gyfer Bwrdd Iechyd Cwm Taf er mwyn darparu gwasanaethau wedi'u hailfodelu yn Ysbyty Tywysog Siarl.

Ymhlith y blaenoriaethau ar gyfer gwasanaethau Newyddenedigol dros y 12 mis nesaf mae gweithio gyda'r Rhwydwaith Newyddenedigol i sicrhau gwasanaeth cludiant newyddenedigol 24 awr y dydd, 7 dydd yr wythnos ar draws De Cymru a sicrhau bod y capasiti gofal critigol cywir ar waith ar draws De Cymru. Rwyf hefyd yn disgwyl i Fyrddau Iechyd weithio gyda'r Rhwydwaith Newyddenedigol i sicrhau bod eu cynlluniau gwasanaeth newyddenedigol yn ddigon cryf i gyflawni Safonau Newyddenedigol Cymru Gyfan a gwelliannau ar draws y gwasanaeth.

Yn ôl y dadansoddiad o wariant cyllidebu rhaglenni'r GIG ar gyfer 2015-16 gwariwyd £63.6 miliwn ar driniaeth gwasanaethau newyddenedigol.

Y modd y caiff gwariant ar wasanaethau newyddenedigol ei olrhain gan Lywodraeth Cymru a'r prosesau sydd ar waith i sicrhau bod Byrddau Iechyd Lleol yn gyfrifol am sicrhau bod gan wasanaethau newyddenedigol y cyllid a'r staffio sydd eu hangen i fodloni safonau cenedlaethol.

Rwyf yn disgwyl i fyrddau iechyd ddarparu gwasanaethau newyddenedigol diogel a chynaliadwy, wedi'u cefnogi gan Bwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru (WHSSC) a'r Rhwydwaith Newyddenedigol.

Mae Rhwydwaith Newyddenedigol Cymru yn goruchwyllo gofal newyddenedigol yn erbyn Safonau Newyddenedigol Cymru Gyfan ac yn sicrhau bod cynnydd yn cael ei fonitro'n rheolaidd yn unol â chydymffurfiaeth lawn. Mae'r Rhwydwaith wedi symud yn ddiweddar i Gydweithrediaeth y GIG, a gynhelir gan Iechyd Cyhoeddus Cymru ac yn darparu cyngor amser yn seiliedig ar dystiolaeth i Fyrddau Iechyd, Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru a Llywodraeth Cymru mewn perthynas â gwasanaethau newyddenedigol.

Mae'r Rhwydwaith Newyddenedigol wedi diwygio'r safonau Newyddenedigol yn ddiweddar. Mae'r safonau yn defnyddio'r dystiolaeth ddiweddaraf a chanllawiau arfer gorau i sicrhau eu bod yn berthnasol yn glinigol ac yn weithredol. Cânt eu dylanwadu gan ddatblygiadau newyddenedigol ar draws y Deyrnas Unedig ac maent yn ystyried argymhellion gan Gymdeithas Meddygaeth Amenedigol Prydain (BAPM), y Rhaglen Archwilio Newyddenedigol Genedlaethol (NNAP), Coleg Brenhinol Pediatrig ac Iechyd Plant (RCPCH), Bliss a safonau cyhoeddedig eraill yn Lloegr a'r Alban.

Mae'r Safonau yn cynnwys gofyniad i Fyrddau Iechyd asesu yn erbyn dangosyddion ansawdd diweddaraf BAPM. Gofynnir i Fyrddau Iechyd hunanasesu yn flynyddol yn erbyn y Safonau, a

fydd yn rhan o'r broses adolygu cymheiriaid sy'n cael ei datblygu ar hyn o bryd gan Gydweithrediaeth Iechyd GIG Cymru.

Mae'r Rhwydwaith Newyddenedigol yn datblygu dangosfwrdd a fydd yn darparu tystiolaeth o gydymffurfiaeth â'r safonau newydd (gan gynnwys cydymffurfiaeth staff a chapasiti cotiau); darparu sicrwydd ar ansawdd gwasanaethau newyddenedigol yng Nghymru; darparu platform ar gyfer monitro mesurau NNAP ar sail Cymru Gyfan; a chefnogi gofynion busnes Llywodraeth Cymru ar gyfer gwybodaeth ar ddarpariaeth gwasanaethau newyddenedigol.

Anghydraddoldebau o ran iechyd plant

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol wedi gosod nod i wasanaethau cyhoeddus greu Cymru fwy cyfartal. Mae gweithredu er mwyn mynd i'r afael ag anghydraddoldebau yn nodwedd o fewn amrywiaeth o ymrwymadau'r Llywodraeth, gan gynnwys rhaglenni cyflogaeth, tai o ansawdd a mynediad i ofal plant.

Rydym yn parhau i gymryd camau ar draws y Llywodraeth i greu cymdeithas fwy cyfartal a mynd i'r afael ag anghydraddoldebau ym maes iechyd. Mae hyn yn cynnwys darparu mynediad cyffredinol i wasanaethau o ansawdd yn y blynyddoedd cynnar, system addysg a dysgu gynhwysol, cyflogaeth o ansawdd uchel, yn ogystal ag amgylcheddau iach i bawb.

Bydd canolbwyntio ar fynd i'r afael ag anghydraddoldebau yn parhau i fod yn greiddiol i amrywiaeth o bolisïau a rhaglenni sy'n berthnasol i blant. Er enghraifft, yn achos rhaglenni imiwneiddio, rydym yn edrych i lechyd Cyhoeddus Cymru a Byrddau Iechyd i sicrhau ffocws cryf ar fynd i'r afael ag anghydraddoldebau o ran ymgymryd â'r rhaglenni hynny. Fodd bynnag, nid yw gwariant ar fynd i'r afael yn benodol ag anghydraddoldebau yn cael ei ystyried ar wahân i'r gwariant ehangach ar raglenni. Yn achos cynllunio, rydym yn disgwyl i Fyrddau Iechyd ddangos bod camau priodol yn cael eu cymryd i ymdrin ag anghydraddoldebau iechyd drwy eu Cynlluniau Tymor Canol Integredig.

Mae sicrhau bod plant yn cael y dechrau gorau ym mywyd yn elfen allweddol o'r ymdrech i leihau anghydraddoldebau. Mae'r GIG yn ymateb i hyn mewn nifer o ffyrdd. Er enghraifft, trwy gyflwyno'r Rhaglen Plant Iach Cymru, rydym yn anelu at sicrhau bod anghydraddoldebau sydd wedi'u cysylltu ag iechyd gwael ymhlith plant yn lleihau ymhellach drwy sicrhau ein bod yn darparu gwasanaeth cyffredinol i holl blant Cymru, gan ddarparu cymorth ychwanegol mewn ymateb i'r angen a nodwyd. Rydym hefyd yn parhau i ddarparu cymorth ar gyfer gwaith ar Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentynodod, ac yn cefnogi symud tuag at ofal cymunedol a sylfaenol.

Rydym hefyd yn gweithio ar draws amrywiaeth o agendâu gyda'r bwriad o gefnogi dull sy'n cynnwys iechyd ym mhob polisi. Mae hyn yn cynnwys addysg a sgiliau, lle y mae potensial sylweddol ar gyfer y cwricwlwm newydd, a rôl a diwylliant ysgolion, i wella llythrennedd iechyd a chefnogi ffyrdd iachach o fyw i blant; a'r blynyddoedd cynnar, lle y mae angen canolbwyntio ar gyfuno agendâu er mwyn sicrhau cynnig integredig o ran cymorth i'r cyhoedd.

Fframwaith nyrsio mewn ysgolion

Y gyllideb a ddyrannwyd ar gyfer 2017-18 yw £18,500 ar draws y ddwy ffrwd gan gysylltu nyrsio mewn ysgolion ac ymweliadau iechyd, a gynhwysir o fewn BEL Gwella Iechyd a Gweithio'n Iach. Nod y ffrwd waith gyntaf yw cyd-gynhyrchu, gydag ymwelwyr iechyd, dangosyddion perfformiad gwasanaeth cenedlaethol a datblygu proses fonitro i ddarparu sicrwydd a monitro arfer gorau ar draws y gwasanaeth iechyd blynyddoedd cynnar cyffredinol a gynigir i deuluoedd. Mae'r ail ffrwd waith yn bwriadu cwmpasu gweithwyr blynyddoedd cynnar cyfredol ar draws cyrff statudol a chynnig datblygiad yn y dyfodol i gefnogi tîm ar gyfer darpariaeth plant o fewn y timau ymweliadau iechyd a nyrsio mewn ysgolion.

Yn 2014-15, dyrannwyd £13,512. Cafodd y swm ei rannu rhwng: £3,180 ar ddigwyddiad mewn cynhadledd gyda nyrsys ysgol ledled Cymru i gwmpasu'r hyn y dylid ei gynnwys o fewn y fframwaith nyrsio mewn ysgolion newydd; a gwariwyd £10,332 ar arweinydd rhan amser ar gyfer prosiect i ddatblygu model gwasanaeth i ymdrin ag anghenion iechyd plant a phobl ifanc

mewn ysgolion arbennig. Cafodd y prosiect 12 mis hwn ei gynnal mewn tair ysgol arbennig yn ardal ddalgylch Bwrdd Iechyd Abertawe Bro Morgannwg.

Yn 2015-16 dyrannwyd £33,000, o'r swm hwn gwariwyd £28,801 i gefnogi'r gwaith o ddatblygu arweinyddiaeth ymhlith nyrsys ysgol ym mhob bwrdd iechyd a chynnal gwaith i ddatblygu'r fframwaith diwygiedig. Yn 2016-17 dyrannwyd £19,000, o'r swm hwn gwariwyd £16,976.00 ar raglenni datblygu arweinyddiaeth. Roedd hyn yn cynnwys fforymau rhanddeiliaid a digwyddiadau arweinyddiaeth i sicrhau bod y fframwaith yn cael ei gyflwyno'n effeithiol ac yn gynaliadwy, gyda'r digwyddiad lansio terfynol ym mis Mai 2017. Roedd y tanwariant yn 2015-16 a 2016-17 o ganlyniad i gostau is na'r disgwyl.

Ni rhagwelir unrhyw oblygiadau cost ychwanegol mewn perthynas â chanllawiau statudol diwygiedig 2017 'Cefnogi Dysgwyr ag Anghenion Gofal Iechyd', am fod y ddogfen yn cynnwys canllawiau am ddyletswyddau cyfreithiol cyfredol. Felly, dylai'r cymorth a ddarperir i ddysgwyr ag anghenion gofal iechyd fod ar waith yn barod. Mae'r canllawiau yn ymwneud â gwella'r cynllunio a'r prosesau sydd ynghlwm wrth hyn.

Cymorth ar gyfer plant anabl a Chronfa'r Teulu

Mae Llywodraeth Cymru yn cefnogi nifer o sefydliadau yn uniongyrchol, ac yn anuniongyrchol, sy'n darparu cymorth ar gyfer plant anabl. O fewn y portffolio Iechyd, Llesiant a Chwaraeon o fis Ebrill 2016, cyflwynwyd grant newydd dros dair blynedd, sef y Grant i'r Trydydd Sector ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy, i gefnogi'r gwaith o weithredu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Dyfarnwyd bron £22 miliwn o gyllid grant i 32 o sefydliadau a phrosiectau sy'n cefnogi plant, pobl ifanc a'u teuluoedd, plant sy'n derbyn gofal a phlant/pobl ifanc sy'n gadael gofal, pobl hŷn, pobl ag anableddau dysgu ac awtistiaeth, pobl ag anableddau corfforol a/neu synhwyraidd a gofalywr. Cafodd ceisiadau ar gyfer y grant eu hystyried yn ofalus fel rhan o broses gystadleuol sy'n cyfateb ceisiadau â'r meini prawf cyllid grant a hysbysebwyd a blaenoriaethau polisi. Er mwyn sicrhau bod tegwch ar draws sectorau, yr uchafswm a ddyfarnwyd i unrhyw sefydliad oedd £1.5 miliwn dros dair blynedd, sy'n cynrychioli 10% o gyfanswm y cyllid sydd ar gael.

Caiff y Grant i'r Trydydd Sector ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy ei fonitro drwy adrodd ar gynnydd ac adolygu wyneb i wyneb yn ystod canol y flwyddyn ac ar ddiwedd y flwyddyn mewn perthynas â chynlluniau gwaith y cytunwyd arnynt yn flynyddol sy'n nodi dangosyddion perfformiad allweddol a chanlyniadau ar gyfer pob prosiect a ariennir.

Fel rhan o'r Grant tair blynedd i'r Trydydd Sector ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol Cynaliadwy, dyfarnwyd £1.5 miliwn i Gronfa'r Teulu yn ystod y tair blynedd 2016-19. Dyfarnwyd y cyllid grant i bawb sy'n derbyn y grant ar sail 5% o ostyngiad flwyddyn ar ôl blwyddyn, felly'r dyfarniad yn y tair blynedd 2016-17 i 2018-19 yw:

- 2016-17 £0.526 miliwn
- 2017-18 £0.499 miliwn
- 2018-19 £0.475 miliwn

Yn ogystal, yn 2016-17, dyfarnwyd cyllid pontio o £0.400 miliwn i Gronfa'r Teulu i'w galluogi i reoli'r broses o bontio i'r trefniadau grant newydd, i'w helpu i ail-ganolbwyntio eu model gwneud grantiau a cheisio ffynonellau cyllido amgen. Hawliodd Ymddiriedolaeth Cronfa'r Teulu pob cyllid grant a ddyfarnwyd yn 2016-17 ac mae'n rhagweld gwariant llawn yn erbyn dyfarniad 2017-18.

Atal

Imiwneiddio

Mae imiwneiddio yn fesur atal pwysig ac yn parhau i fod yn un o'r ymyriadau iechyd mwyaf cost-effeithiol. Mae cymorth parhaus ar gyfer costau ein rhaglen imiwneiddio yn faes allweddol o'r gyllideb ac rydym yn parhau i ymateb i gyngor gan y Cyd-bwyllgor ar Frechu ac

Imiwneiddio (JCVI) ar gost-effeithiolrwydd rhaglenni imiwneiddio cenedlaethol cyfredol a newydd.

Ers 2013, cyflwynwyd nifer o raglenni imiwneiddio yn ystod plentyndod newydd a gwnaed newidiadau i raglenni cyfredol. Rydym wedi dyrannu cyllid ychwanegol i Fyrddau Iechyd bob blwyddyn. Yn 2018-19 disgwylir i'r rhaglen brechiad rhag y fflw i blant gael ei hymestyn i gynnwys blynyddoedd pump a chwech mewn ysgolion cynradd. Bydd hyn yn golygu taw cyfanswm y gwariant disgwylidig yn 2018-19 yw £16 miliwn. Ymhlith y rhaglenni newydd mae rotafirws ar gyfer babanod, y pas ar gyfer menywod beichiog i amddiffyn eu babanod newydd-anedig, y rhaglen fflw yn ystod plentyndod, llid yr ymennydd B a llid yr ymennydd ACWY. O fis Awst 2017, cyflwynwyd brechlyn newydd '6 mewn 1', a fydd yn amddiffyn yn erbyn hepatitis B yn ogystal â difftheria, polio, tetanws, y pas a Hib.

Mae tystiolaeth o gyflwyno'r rhaglen brechiad rhag y fflw yn ystod plentyndod mewn mannau eraill o'r DU wedi dangos, yn ogystal ag amddiffyn plant eu hunain, gall brechu plant iau gael effaith sylweddol ar leihau lledu'r firws fflw yn y gymuned a, thrwy effaith ddiadell, leihau ymgynghoriadau meddygon teulu, mynediad i ysbytai a marwolaethau o ganlyniad i'r fflw. Yn 2017-18, caiff y rhaglen plentyndod yng Nghymru ei hymestyn gan un flwyddyn ysgol gynradd h.y. blynyddoedd ysgol 5 a 6. Mae hyn yn golygu y bydd pob plentyn rhwng dwy ac un ar ddeg oed yn cael cynnig brechiad rhag y fflw.

Camddefnyddio Sylweddau

Fel rhan o'n cyllideb ar gyfer camddefnyddio sylweddau a ddyrannwyd i Fyrddau Cynllunio Ardal, mae £2.75 miliwn yn parhau i gael ei glustnodi ar gyfer gwasanaethau plant a phobl ifanc. Mae darparwyr gwasanaethau sy'n derbyn yr arian hwn yn darparu amrywiaeth o wasanaethau sy'n cynnwys cwnsela, lles emosiynol ac addysg ac atal ar gyfer plant a phobl ifanc o dan 18 oed. Ar gyfer y plant a'r bobl ifanc hynny sy'n dechrau camddefnyddio sylweddau, gellid defnyddio'r cyllid ar gyfer nodi ac ymyrryd yn gynnar, sy'n hanfodol i gyfyngu ar niwed a lleihau'r cyfleoedd i ymddygiad camddefnyddio ddod yn ymddygiad sydd wedi ymwreiddio ac sy'n gofyn am wasanaethau triniaeth arbenigol.

Rydym hefyd yn cwblhau Offeryn Monitro Canlyniadau newydd ar gyfer Plant a Phobl Ifanc, sef holiadur y bydd plant a phobl ifanc sy'n defnyddio gwasanaethau camddefnyddio sylweddau yn ei gwblhau gyda'i gweithiwr achos. Y nod yw mesur a yw'r gwasanaethau yn cyflawni canlyniadau diriaethol, a sut mae plant a phobl ifanc yn elwa ar y gwasanaethau. Bydd y wybodaeth hon yn cryfhau'r sylfaen dystiolaeth ar gyfer gwasanaethau camddefnyddio gwasanaethau yng Nghymru a chefnogi penderfyniadau ynghylch datblygu polisi a chyllido. Y nod yw dechrau treialu'r holiadur yn ddiweddarach eleni, a chynnal gwerthusiad yn gynnar yn ystod y flwyddyn nesaf, gyda tharged o ddechrau gweithredu'r offeryn yn ystod haf 2018. Mae hyn yn amodol ar ryddhau cyllid ar gyfer y gwerthusiad.

Rydym wedi sicrhau £2.7 miliwn o Arian Strwythurol Ewropeaidd i gefnogi pobl ifanc 16-24 oed sy'n gwella ar ôl camddefnyddio sylweddau (gan gynnwys alcohol) a/neu iechyd meddwl nad ydynt mewn cyflogaeth, addysg neu hyfforddiant (NEET). Y nod yw y bydd y Gwasanaeth Allan o Waith yn darparu mentora cymheiriaid a chymorth arbenigol i ychydig dros 3,300 o bobl ifanc yng Nghymru erbyn haf 2020.

Rydym hefyd wedi parhau i ddarparu bron £2 miliwn i Raglen Graidd Cymru Gyfan ar gyfer Cyswllt Ysgolion. Yn y flwyddyn academaidd ddiwethaf gweithredodd y rhaglen mewn tua 95% o'r holl ysgolion cynradd ac eilradd ar draws Cymru i addysgu plant a phobl ifanc ynghylch amrywiaeth o faterion addysg bersonol a chymdeithasol, gan gynnwys camddefnyddio sylweddau, diogelwch y rhyngwyd, a phroblemau sy'n gysylltiedig â diogelwch personol. Caiff y rhaglen hon, y byddwn yn ei hadolygu wrth i'r cwricwlwm ysgol newydd ddatblygu yng Nghymru, ei hariannu ar y cyd â'r Heddlu a Chomisiynwyr Heddlu a Throsedd.

Gwasanaethau Cymdeithasol ar gyfer plant a phobl ifanc

Mabwysiadu, Maethu a Phlant sy'n Derbyn Gofal

Mae sicrhau bod plant mewn gofal yn mwynhau'r un cyfleoedd mewn bywyd â phlant eraill yn ymrwymiad allweddol yn y rhaglen ar gyfer y Llywodraeth, *Symud Cymru Ymlaen*, ac yn cynnwys amcanion llesiant ein strategaeth genedlaethol *Ffyniant i Bawb*.

Mae'r gyllideb o fewn portffolio Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant. Mae ei waith yn cyfrannu at leihau Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod (ACEs) drwy gefnogi blaenoriaethau atal ac ymyrryd yn gynnar a gwella canlyniadau ar gyfer plant mewn gofal a'r rhai sy'n gadael gofal. Mae'r Llywodraeth yn mynd i'r afael â hyn drwy raglen waith gynhwysfawr sydd â'r nod o wella canlyniadau ar gyfer plant dan arweiniad Grŵp Cyngori'r Gweinidog, a gadeirir gan David Melding, AC ar ran Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant.

Mae Grŵp Cyngori'r Gweinidog ar gyfer Gwella Canlyniadau ar gyfer Plant yn cynnwys cynrychiolwyr o lywodraeth leol, iechyd, y system llysoedd, addysg a thai i alluogi cysylltiadau effeithiol a chydberchenogaeth. Mae'r Grŵp yn goruchwyllo rhaglen waith ymestynnol sydd â'r nod o wella canlyniadau ar gyfer plant, gan gynnwys cydweithredu ar draws llywodraeth yn ogystal â gweithio'n agos mewn partneriaeth â rhanddeiliaid allanol.

Yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf, cafodd cyllidebau eu cysoni â phortffolios gweinidogol. Felly, trosglwyddodd y cyllidebau a ddefnyddiwyd i gefnogi'r gwaith o gynnal a datblygu gwasanaethau mabwysiadu, maethu a phlant sy'n derbyn gofal o MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol i MEG Gymunedau a Phlant fel rhan o'r Ail Gyllideb Atodol. Rwyf yn gweithio ochr yn ochr â'm cydweithwyr gweinidogol i drafod blaenoriaethau cyffredin.

Eleni, gwnaethom dderbyn £20 miliwn o gyllid canlyniadol ychwanegol o Gyllideb Gwanwyn y DU ar gyfer gwelliannau ym maes gofal cymdeithasol. Dyrannwyd £8 miliwn o'r gyllideb honno i leihau nifer y plant sy'n mynd i mewn i ofal. Cytunwyd ar y blaenoriaethau isod rhwng gweinidogion ac Ysgrifenyddion y Cabinet:

- buddsoddiad o £5 miliwn mewn ymestyn gwasanaethau gofal awdurdodau lleol
- £0.850 miliwn i gyflwyno'r prosiect Reflect ledled Cymru sydd â'r nod o leihau nifer y plant sy'n mynd i mewn i ofal drwy dorri cylched beichiogrwydd ailadroddus a gweithredoedd gofal rheolaidd
- £1.625 miliwn i gefnogi plant/pobl ifanc sy'n gadael gofal i ddyfodol llwyddiannus a byw'n annibynnol drwy ddarparu adnoddau ychwanegol i gynlluniau lleoliad gwaith/prentisiaeth awdurdodau lleol ac ymestyn darpariaeth cyngorwyr personol hyd at 25 oed
- £0.400 miliwn i weithredu'r Fframwaith Maethu Cenedlaethol
- £0.125 miliwn i ddatblygu gwaith cymorth mabwysiadu

Yn ogystal â'r cyllid canlyniadol, cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant y Gronfa Dydd Gŵyl Dewi o £1 miliwn. Mae'r Gronfa hon yn caniatáu i awdurdodau lleol ddarparu cymorth ariannol i blant/pobl ifanc sy'n gadael gofal er mwyn iddynt allu cael mynediad i gyflogaeth, cyfleoedd addysg a hyfforddiant, gwella eu cyfleoedd tuag at fywydau annibynnol.

Dull Cenedlaethol o ymdrin ag Eiriolaeth Statudol

Mae Symud Cymru Ymlaen yn nodi y byddwn yn "archwilio ffyrdd o sicrhau bod plant mewn gofal yn mwynhau'r un cyfleoedd mewn bywyd â phlant eraill, a diwygio'r ffordd y gofelir amdanynt os bo angen".

Mae datblygu Gofal Cymdeithasol yn un o'r 5 prif flaenoriaeth yn **Ffyniant i Bawb** ac mae'n glir y dylid gwrandao ar blant a'u helpu i ddatblygu perthnasau cadarnhaol.

Gyda'n partneriaid, rydym wedi datblygu **Dull Cenedlaethol o ymdrin ag Eiriolaeth Statudol** ar gyfer plant sy'n derbyn gofal, plant mewn angen ac unigolion penodol eraill. Mae hyn yn golygu cysondeb o ran hawl ac arfer da wrth gomisiynu, darparu a chodi ymwybyddiaeth am ddarpariaeth eirioli statudol yng Nghymru. Mae cyfrifoldeb y maes polisi hwn yn perthyn i gylch gwaith Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant.

Mae'r broses o weithredu'r Dull Cenedlaethol wedi'i chostio rhwng £1 miliwn ac £1.1 miliwn. Yn Ymchwiliad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg i Ddarpariaeth Statudol, rhoddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant ymrwymiad y byddai Llywodraeth Cymru yn gwneud cyfraniad o hyd at £0.550 miliwn i Gydweithrediadau Rhanbarthol Gwasanaethau Cymdeithasol i ddarparu'r cynnig gweithredol yn llawn a chefnogi'r dull. Daw gweddill y cyllid o gyllidebau unigol yr Awdurdodau Lleol.

Grant yw'r cyllid, a gaiff ei fonitro ar gyfer y ddwy flynedd gyntaf gydag adroddiadau monitro chwarterol. Ar ddiwedd y flwyddyn weithredu gyntaf, 2018-19, mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i adolygu'r broses weithredu.

Mae'r Dull Cenedlaethol yn cynnwys Fframwaith Canlyniadau a Safonau Cenedlaethol sydd wedi'i fapio i'r Datganiad Llesiant sy'n sail i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Nid yw Llywodraeth Cymru yn darparu'r gweithgarwch hwn yn uniongyrchol ond mae'n cynnal cyfarfodydd monitro rheolaidd ac adolygiadau gyda'r Uwch Grŵp Arwain ar gyfer y Dull Cenedlaethol.

Yn ogystal, mae Llywodraeth Cymru wedi dyfarnu contract 2 flynedd, gwerth £0.550 miliwn y flwyddyn, i Pro-Mo-Cymru ar gyfer darparu Meic. Meic yw'r llinell gymorth genedlaethol ar gyfer gwybodaeth, cyngor ac eiriolaeth sy'n darparu un man cyswllt i blant a phobl ifanc drwy wasanaeth rhadffôn, negeseua gwib a thestun. Caiff Meic ei fonitro'n chwarterol drwy gyfarfodydd rheoli contractau a dangosyddion perfformiad allweddol. Ar hyn o bryd mae opsiynau ar gyfer darparu'r gwasanaeth yn y dyfodol yn cael eu hystyried i sicrhau ei fod yn gyson â datblygiadau o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru).

Diogelu

Sefydlwyd y Bwrdd Diogelu Annibynnol Cenedlaethol o dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 i weithio gyda Byrddau Diogelu Plant a Byrddau Diogelu Oedolion i hybu gwelliannau; adrodd ar ddigonolrwydd ac effeithiolrwydd trefniadau i ddiogelu plant ac oedolion a gwneud argymhellion i Weinidogion ynghylch sut y gellid gwella trefniadau. Rydym yn darparu ysgrifenyddiaeth a chefnogi rhaglen waith y Bwrdd, gwerth £0.200 miliwn y flwyddyn.

Rydym yn cefnogi digwyddiadau rhanbarthol a chenedlaethol yn ystod wythnos diogelu, gwerth £22,000 i godi ymwybyddiaeth o ddiogelu a materion perthnasol. Byddwn yn darparu hyfforddiant cyffredinol ar gyfer ymarferwyr wrth ddarparu Adolygiadau Ymarfer ar gyfer Plant ac Oedolion, gwerth £45,000.

Byddwn yn darparu grant o £0.100 miliwn i Fwrdd Diogelu Caerdydd a'r Fro i ddarparu'r Gweithdrefnau Diogelu Cenedlaethol sy'n deillio o Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014 ac is-ddeddfwriaeth berthnasol a chanllawiau i gynorthwyo diogelwch gwell ar gyfer plant ac oedolion sydd mewn perygl o gael eu cam-drin, eu hesgeuluso neu ffurfiau eraill o niwed.

Vaughan Gething AC, Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd, Llesiant a Chwaraeon

Rebecca Evans AC, Gweinidog Iechyd y Cyhoedd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Kirsty Williams AM/AC
Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Cabinet Secretary for Education

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf / Our ref: MA(P)/KW/3712/17

Lynne Neagle
Cadeirydd
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Ty Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1NE

23 Hydref 2017

Annwyl Lynne,

Diolch i chi am eich llythyr dyddiedig 28 Medi yn dilyn ystyriaeth y pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg o'm llythyr dyddiedig 24 Gorffennaf ynglŷn ag ysgolion bro.

Gofynnoch am eglurhad o'r materion canlynol. Byddaf yn rhoi sylw iddynt yn eu tro:

- A yw Cylchlythyr 34/03 yn dal yn weithredol ac, os felly, pa asesiad sydd wedi'i wneud o ba raddau y mae ein partneriaid cyflenwi yn dilyn y canllawiau?

Mae Cylchlythyr 34/03 yn dal i fod yn berthnasol ac fe fydd yn cael ei ddefnyddio pan fyddwn yn gweithredu'r ymrwymadau a amlinellwyd yn Ffyniant i bawb er mwyn sefydlu canolfannau dysgu cymunedol ac i sicrhau bod ysgolion yn ymgymryd â rôl ehangach fel canolfannau cymunedol. Fe fydd y canllaw yn ddefnyddiol ar gyfer penaeithiaid, cyrff llywodraethu a'r gymuned ehangach.

- P'un a oedd y diffiniad o ysgolion sy'n canolbwyntio ar y gymuned dal yn berthnasol

Mae'r diffiniad hwn yn dal yn briodol. Bydd ysgolion bro yn rhan hanfodol o ganolfannau dysgu cymunedol. Ni fydd y modelau newydd ond yn canolbwyntio ar yr adeilad ond ar ddarparu gwasanaethau; er enghraifft, darparu gwasanaethau estynedig gyda gofal plant, cefnogaeth i rieni, dysgu fel teuluoedd a mynediad cymunedol i gyfleusterau a adeiledir o gwmpas y diwrnod ysgol.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'n bwysig bod ysgolion yn cysylltu gyda'r gymuned o'u cwmpas a bod prifathrawon, staff addysgu a'r corff llywodraethu yn chwarae eu rhan i'w gwneud yn bosibl cydweithio er mwyn symud ymlaen.

- Cynnwys meini prawf penodol o fewn yr amodau ar gyfer cyllid Ysgolion yr 21ain Ganrif a fframwaith arolygu Estyn.

Bydd buddsoddi yn seilwaith ein hysgolion a'n colegau trwy'r Rhaglen i Sicrhau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21^{ain} Ganrif yn un o'r ffyrdd fydd yn galluogi datblygiad ein canolfannau cymunedol a'n canolfannau dysgu. Fe fyddwn yn defnyddio'n holl gyllidebau ar draws y maes addysg, yn benodol Ysgolion yr 21ain

Ganrif, i fwrw ymlaen â'r agenda hon.

Bydd mesurau priodol yn cael eu hychwanegu at fframwaith arolygu Estyn lle bo angen.

Anfonir copi o'r llythyr hwn at Gadeirydd y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau.

Yn gywir

Kirsty Williams AM/AC
Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Cabinet Secretary for Education

Carl Sargeant AC
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gymunedau a Phlant

24 Hydref 2017

Annwyl Carl

Diolch am eich ymateb dyddiedig 14 Medi i'm llythyr yn dilyn ein sesiwn graffu gyffredinol ar 20 Gorffennaf. Mae'r Pwyllgor wedi ystyried eich ymateb, ac ers hynny mae wedi cymryd **tystiolaeth gan Gomisiynydd Plant Cymru ar ei Hadroddiad Blynyddol**. Byddai'r Aelodau'n ddiolchgar am ragor o wybodaeth am y pwyntiau a restrir isod.

1. Hawliau plant

Yn eich llythyr dyddiedig 14 Medi, dywedwch nad oes 'dim dystiolaeth' y byddai dyletswydd gyffredinol i CCUHP yn cael effaith gadarnhaol o ran gwell canlyniadau. Wrth gyrraedd ei argymhelliad y dylid cael dyletswydd i roi sylw dyledus i'r CCUHP ar wyneb y Bil Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) ('Bil ALNET'), ystyriodd y Pwyllgor dystiolaeth ar effaith dulliau darparu gwasanaethau o ran hawliau plant ac ystod o wybodaeth a gyflwynwyd gan randdeiliaid allweddol. Fel enghraifft, rwy'n atodi papur briffio gan UNICEF, a roddwyd i'r Pwyllgor yn ystod Cyfnod Un y Bil ALNET, i gefnogi eu rhaglen ysgolion ar barchu hawliau, sy'n tynnu ar dystiolaeth o'r DU ac yn rhyngwladol ar effaith dulliau hawliau plant tuag at addysg.

Byddai'r Pwyllgor yn croesawu eglurhad pellach ar:

- a yw eich datganiad nad oes 'dim dystiolaeth' y byddai dyletswydd i roi sylw dyledus cyffredinol yn cael effaith gadarnhaol ar ganlyniadau yn berthnasol i ddyletswydd i roi sylw dyledus Llywodraeth Cymru ei hun o dan *Fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru) 2011*.
- effaith y ddyletswydd i roi sylw dyledus yn *Neddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014*.
- y sail ar gyfer safbwynt polisi cyfredol Llywodraeth Cymru ar y ddyletswydd i roi sylw dyledus.

2. Aseidiadau o'r Effaith ar Hawliau Plant (AEHP)

Dywedwch yn eich llythyr dyddiedig 14 Medi mai pwrpas AEHP yw helpu swyddogion Llywodraeth Cymru i (i) ystyried effaith cyfreithiau, polisi a phenderfyniadau cyllidebol arfaethedig ar blant a'u hawliau, a (ii) briffio Gweinidogion ar effeithiau yn unol â hynny. Mae Cynllun Hawliau Plant Llywodraeth Cymru yn esbonio sut y bydd Gweinidogion yn cyflawni eu dyletswydd o roi sylw dyledus i'r CCUHP yn rhannol trwy eu hymgysylltiad uniongyrchol â'r broses AEHP. Yn ystod craffu ar Adroddiad Blynyddol y Comisiynydd Plant ar 18 Hydref, disgrifiodd ansawdd yr AEHP a wnaed hyd yn hyn fel "amrywiol".

Byddai'r Pwyllgor:

- yn ddiolchgar pe gallech amlinellu'ch barn ar y dylanwad y mae AEHP yn ei gael o fewn proses gwneud penderfyniadau a datblygu polisi cyfredol Llywodraeth Cymru.
- yn cymryd diddordeb parhaus a gweithredol mewn AEHP trwy gydol y Cynulliad hwn a bydd yn ceisio deialog ffurfiol gyda chi yn dilyn cyhoeddi'r Adroddiad Cydymffurfiaeth o dan *Fesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru)*, y'i disgwyilir ym mis Ionawr 2018

3. Comisiynydd Plant Cymru

Yn ystod gwaith craffu'r Pwyllgor ar Adroddiad Blynyddol y Comisiynydd, ailadroddodd y Comisiynydd ei hawydd i fod yn atebol i'r Cynulliad Cenedlaethol, yn unol ag egwyddorion Paris. Nododd hefyd ei barn fod y ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â'i rôl yn gymhleth, yn anniben ac wedi dyddio.

Byddai'r Pwyllgor yn ddiolchgar pe gallech egluro a ydych yn dal yn fodlon bod y ddeddfwriaeth lywodraethu ar gyfer Comisiynydd Plant Cymru yn cydymffurfio ag egwyddorion Paris.

4. Y DU yn ymadael â'r UE: plant a phobl ifanc

Yn eich llythyr dyddiedig 14 Medi rydych yn nodi eich bod wedi:

- cytuno ar gyllid i gaffael gwasanaethau sefydliad(au) allanol i gyflwyno cyfres o weithdai ledled Cymru i alluogi plant a phobl ifanc i gael llais a sicrhau bod eu barn ar yr Undeb Ewropeaidd yn cael ei hystyried, ac i ddatblygu ymgynghoriad ar-lein fydd yn dechrau yn ystod y flwyddyn ariannol hon.

- cytuno i sefydlu grŵp ymgynghorol o bobl ifanc a fydd yn sicrhau bod y safbwyntiau a gesglir trwy'r gweithdai a'r ymgynghoriad yn cael eu trosglwyddo i'r Grŵp Ymgynghorol Ewropeaidd ac yn cael eu hystyriaeth o ddifrif gan Lywodraeth Cymru.

Rydych hefyd yn cyfeirio at y gwaith yr ydych wedi'i wneud gyda phlant a phobl ifanc ar Bapur Gwyn 'Sicrhau Dyfodol Cymru' Llywodraeth Cymru.

Byddai'r Pwyllgor yn croesawu:

- cadarnhad ynghylch a yw, fel rhan o'r Papur Gwyn 'Sicrhau Dyfodol Cymru', AEHP (a gyhoeddir fel arfer ochr yn ochr â chynigion deddfwriaethol) wedi ei wneud i ategu dull Llywodraeth Cymru tuag at y broses o adael yr UE (a mwy o wybodaeth amdano os felly)
- diweddariad ar y gweithdai a'r ymgynghoriad ar-lein i gasglu safbwyntiau plant a phobl ifanc ar ymadael â'r UE
- diweddariad ar y cynnydd o ran yr addewid i sefydlu grŵp ymgynghorol o bobl ifanc.

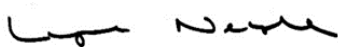
5. Eiriolaeth

Yn ei adroddiad ar eiriolaeth, argymhellodd y Pwyllgor y dylid gweithredu'r dull cenedlaethol o eiriolaeth erbyn Mehefin 2017. Yn eich llythyr dyddiedig 14 Medi, rydych chi'n addo rhoi diweddariad ar Eiriolaeth "maes o law".

Byddai'r Pwyllgor yn croesawu cadarnhad ynghylch pa rôl y mae Llywodraeth Cymru yn ei chymryd i fonitro a yw'r awdurdodau wedi gweithredu'r dull yn llawn, yr oedd yn darged ar gyfer Mehefin 2017 yn y cynllun gweithredu yr ydych wedi cyfeirio ato yn dystiolaeth.

Os yn bosibl, byddai'r Pwyllgor yn croesawu ymateb cyn ein sesiwn graffu ar y gyllideb ddrafft gyda chi ar 8 Tachwedd.

Yn gywir

Lynne Neagle AC
Cadeirydd

Eitem 4.3

Comisiynydd Plant Cymru Children's Commissioner for Wales

Sally Holland

By e-mail only

To: Lynne Neagle AM, Chair of the Children, Young People and Education Committee, National Assembly for Wales

27 October 2017

Dear Chair,

During the scrutiny session of my Annual Report and Accounts 2016/17 on 18 October 2017, I promised to send you a further note about the Welsh Government's approach to Children's Rights Impact Assessments (CRIA).

[This particular CRIA](#), on Communities First, is an example of a thorough and well-argued CRIA, which performs the required balancing exercise well. Whilst the policy changes it relates to (i.e. how Communities First will be replaced), have not yet occurred, it identifies a number of different potential consequences that should therefore feed into future policy setting, provided it is used as intended.

I believe this particular CRIA could and should be used as a training example for others within Welsh Government, demonstrating how CRIAs can play an active part of planning and analysing the potential impact on children's rights from the outset of policy making, and helps to mitigate the identified risks to children's rights if taken into full consideration during the life-cycle of policy making.

I trust the above adequately responds to your question. If you require further information or discussion about this, please do not hesitate to contact my office.

I would like to extend my gratitude, once again, to you and your members for a stimulating discussion around my Annual Report.

With best wishes,

Sally Holland
Children's Commissioner for Wales

Children's Rights Impact Assessment (CRIA) Template

Title / Piece of work:	Potential phasing out of Communities First and the new approach to Resilient Communities (updated after engagement and analysis)
Related SF / LF number (if applicable)	MA-(C)CS/0003/17
Name of Official:	Laura Reed/Richard Self/Amelia John/Zoe Holland
Department:	Communities Division, EPS
Date:	30/1/2017
Signature:	

Please complete the CRIA and retain it for your records on iShare. You may be asked to provide this document at a later stage to evidence that you have complied with the duty to have due regard to children's rights e.g. Freedom of Information access requests, monitoring purposes or to inform reporting to the NafW.

Upon completion you should also forward a copy of the CRIA to the Measure Implementation Team for monitoring purposes using the dedicated mailbox CRIA@wales.gsi.gov.uk

If officials are not sure about whether to complete a CRIA, they should err on the side of caution and seek advice from the Measure Implementation Team by forwarding any questions to our mailbox CRIA@wales.gsi.gov.uk

You may wish to cross-reference with other impact assessments undertaken.

NB. All CRIs undertaken on legislation must be published alongside the relevant piece of work on the WG website. All other CRIs must be listed in the WG CRIA newsletter and must be made available upon request. Ministers are however, encouraged to publish all completed CRIs.

Six Steps to Due Regard

Step 1. What's the piece of work and its objective(s)?

Context

On the 11th October 2016 the Cabinet Secretary ("CS") for Communities and Children announced that he is minded to phase out the Communities First Programme ("CF"), and would engage with stakeholders on a proposed new approach to building resilient communities, focusing on early years, employment and empowerment. Prior to this, an Equality Impact Assessment was carried out with as much data and evidence as was available, though it was recognised that more needed to be gathered through engagement with a cross-section of stakeholders.

The CS made clear that no decision would be made until after the first phase of engagement ended and that he would make a statement in early 2017. As such, the purpose of this Impact Assessment relates to:

- a) The potential phasing out of the CF Programme during the financial year 2017-18 and a new approach to building resilient communities. During the lead up to the potential closure there will be a transitional period of 12 months with reduced funding.
- b) Development of the new approach to building resilient communities focusing on early years, employment and empowerment.

CF is 17 years old and has had many successes but, since it was launched and then refocused in 2012, there have been enormous changes in the economic and political landscape, including a new administration and Programme for Government, 'Taking Wales Forward', a new legislative context, including the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 ("WFG Act") and the introduction of Public Services Boards ("PSBs") as well as proposed local government reform.

Taking Wales Forward is the Welsh Government's new Programme for Government, for

the period 2016 -2021. Published in November 2016, it sets out the Government's programme to drive improvement in the Welsh economy and public services, delivering a Wales which is prosperous and secure, healthy and active, ambitious and learning, united and connected. The approach set out in *Taking Wales Forward* is intended to be cross-government, integrated, collaborative and long-term.

It has become clear that jobs growth and full-time employment opportunities for low income households are essential, particularly if we are to reduce the number of people living in workless households and also tackle rising levels of in-work poverty. For some time, CF Lead Delivery Bodies ("LDBs") have been encouraged to focus more on employability outcomes. It is evident that employability is key to tackling poverty in our most deprived communities. We know that 70% of those who move out of poverty do so because they have found employment.¹

The decision to review CF is in a context where a number of other programmes and policies are refocusing their outcomes, in line with the Government priorities set out in *Taking Wales Forward*. For example, the Revised Child Poverty Strategy for Wales has a new strategic objective 'to use all available levers to create a strong economy and labour market which supports the tackling poverty agenda and reduces in-work poverty in Wales'. In addition, this is a time of continuing public sector austerity with the consequent pressure on budgets and need to find increasing cost savings.

The new approach to resilient communities and the phasing out of CF is set firmly within the context of the WFG Act which has come into force since the re-launch of CF in 2012. The Act places expectations on Local Authorities, and other public bodies subject to the Act, including the Welsh Government, to involve people in decision-making, work together, and take account of the long-term and look for opportunities to prevent things getting worse. In addition, it places PSBs under a duty to assess local needs and set out their plans to improve the economic, social, environmental and cultural well-being of their local area and the communities they represent.

The new approach to building resilient communities will be developed using the WFG Act's 5 ways of working, involving communities and partners from across the third, public and private sectors. We want to ensure our offer to communities is based on an integrated, cross-government approach that equips them for the long-term challenges and opportunities they face and empowers them in the decisions that affect their lives. Working in this collaborative way to get this approach right will take time, but will ultimately deliver better results for our communities.

More broadly the new ways of working established by the Act, focussing on much more integrated and partnership working at a local level, with much greater involvement of local communities, calls into question the appropriateness of a 'top-down' Welsh Government grant programme targeted at very geographically limited areas and feedback from the engagement identifies the need for greater community involvement, engagement and empowerment going forward. This is in tune with Local Government reform proposals which are likely to include measures aimed at strengthening local democracy and participation. It also supports the Welsh Government's increased expectation on local authorities to act as 'place shapers', to improve their engagement with communities and to

¹ Over the period 2007 to 2012, of people aged 18 to 59 who were not working and living in a household in poverty, 70% of those who entered employment left poverty (Source: <http://www.ons.gov.uk/employmentandlabourmarket/peopleinwork/employmentandemployeetypes/articles/povertyandemploymenttransitionsintheukandeu/2015-03-10>)

understand, reflect and meet their needs.

Whilst there has been a great deal of feedback from CF staff and service recipients on the value of individual projects, there is no evidence to suggest that overall CF has been effective in tackling poverty at a population level Wales-wide (with a higher proportion of certain groups with protected characteristics and their children living in poverty, e.g. disabled people and some BME groups), or promoting prosperity at a Wales-wide level. Whilst the programme assists people on an individual basis, statistics on those living in poverty in Wales suggest that it makes no impact on poverty levels in the general population. Independent evaluations of CF's effectiveness to date have not provided strong evidence.

Decisions around the future of CF will be taken in the context of *Taking Wales Forward* and evidence about where resources are best directed to promote prosperity and tackle disadvantage and poverty. Within the context of continuing austerity, it is clear that if new priorities are to be funded then some existing programmes will have to cease. If this does not happen, there will not be sufficient funding for the priorities outlined in *Taking Wales Forward*. These priorities are set within a Wales-wide context, rather than being focused on 52 small areas and it is acknowledged that communities, public services, third sector organisations and partners are best placed to understand local need and where to focus efforts to tackle disadvantage. The local authority and PSB roles are important in this context as well as the information gathered in the well-being assessment.

The first phase of engagement focused on the new approach to resilient communities and, within that context, the potential impact of any proposed decision to phase out CF. The proposed new approach to resilient communities particularly focuses on the priorities of employment, early years and engagement and people's views on those. It ran for 12 weeks, ending on 15th January 2017. Engagement activities were undertaken with a wide range of individuals and organisations, including delivery partners, those with experience of CF, as well as the wider public and Third Sector. These activities included an online survey, focus groups and face to face meetings. There was a specific engagement with children and young people ("CYP") in two focus groups run by the Wales Council for Voluntary Action with 71 attendees. An additional 5 CYP attended the focus groups for CF participants. CYP also took part in the Talk Communities online survey and there were 54 written responses from young people.

This Impact Assessment has been prepared in light of the responses received during the engagement period.

Will the piece of work have an effect on a particular group of children?

CF is an area based initiative i.e. it tries to improve the profile of an area by addressing the needs of individuals resident in those areas. CF is delivered in 19 of the 22 local authorities in Wales (it does not cover Ceredigion, Powys and Monmouthshire) in specified areas known as Clusters. The Clusters of which there are 52, are made up of Lower Super Output Areas ("LSOAs") initially selected from the 10% most deprived LSOAs (as measured in Welsh Index of Multiple Deprivation 2011). There are a small number of areas now in the top 10% of WIMD not included in CF as it is based on 2011 data. CF is also a 'cradle to grave' programme which people can access on multiple occasions. There is a particular focus on the 'hardest to reach'. However, principally for reasons of scale and viability only 41% of current CF Clusters are within the 10% most deprived LSOAs in the 2011 Welsh Index of Multiple Deprivation.

The range of projects and target client groups varies across the LDBs and Clusters as CF is designed to be a needs based programme that is responsive to local need. Review of submissions from CF LDBs has highlighted that all LDBs deliver projects that either target CYP directly or would benefit them indirectly (e.g. parenting classes). Across the 19 LDBs there is variation as to which groups of CYP receive CF projects. However LDBs report that there are some groups of CYP which receive a particular focus within CF:

- Early years through support to pregnant women, and new mothers;
- School age children;
- Not in Education, Employment or Training (NEET) 16-24 year olds;
- BME CYP;
- Disabled CYP;
- Refugee and Asylum seeker CYP;
- CYP in socio-economically deprived households.

Out of the 647 CF projects in 2016-17, 207 (32%) are focused particularly on CYP.

Step 2. Analysing the impact

What positive impacts will this piece of work have on children, young people or their families?

Should a decision to phase out CF be made, the future approach implemented by the Welsh Government will take account of the needs of CYP and their families to ensure that support for them is maximised, and offers many opportunities to promote positive impacts on CYP Wales-wide. In his October announcement, the Cabinet Secretary outlined that the new approach would be based on the 'three E's': Early years; Employability; and Empowerment. Employment and employability are widely recognised as the best way out of poverty and disadvantage. This focus on Early Years and Employability will naturally have a positive impact on CYP. Feedback from the engagement saw support for this approach with an additional area on which many respondents thought should be focused on – early intervention.

Whilst some elements of the future approach are still in development, particularly how best to empower communities (and on which there will be ongoing engagement), the intention is that the new future approach would no longer be solely and prescriptively area-based, so that the benefits of any approach would not be restricted to CYP resident in CF LSOAs only, but instead be Wales-wide. This should help in reaching significantly more CYP and provide for an increased impact and improved service provision.

Elements of the new approach already being taken forward include the ACE (Adverse Childhood Experiences) Hub and the launch of Children's Zones pilots, both of which are focused on improving the lives of CYP, particularly those facing most barriers and disadvantage. Children's Zones bring together organisations in a strategic way to work with a defined community on the long term needs of CYP in that area. The Zones will drive a clear focus on how all the programmes and interventions within an area can work together to best effect. By focusing on prevention, building resilience and working together to provide seamless support to CYP, especially through the many transitions they face, they will improve CYP's life chances.

ACEs are traumatic experiences that occur before the age of 18 and are remembered

throughout adulthood. These experiences range from suffering verbal, mental, sexual and physical abuse, to being raised in a household where domestic violence, alcohol abuse, parental separation or drug abuse is present. Evidence shows children who experience stressful and poor quality childhoods are more likely to develop health-harming and anti-social behaviours, more likely to perform poorly in school, more likely to be involved in crime and ultimately less likely to be a productive and happy member of society. Tackling ACEs requires us to be smarter about earlier intervention in the lives of the very youngest members of our society, shifting resources into prevention and protection. In order to tackle ACEs at a population level, Cymru Well Wales is taking a whole-system approach to preventing and mitigating their ongoing effects. The ACE Hub is being established to drive the achievement of the collective vision for Wales as a world leader in ACE-free childhoods. It will help create the environment for change, enable and support individuals, communities and organisations to achieve their local ambitions around the ACEs agenda. There will be a small team in the hub who are skilled, knowledgeable and experienced to work on further research, co-ordinate activity, push for opportunities and leads in each sector (housing, health, education, etc) to drive forward change and engage in those areas.

In addition, the £13.5 million Parents, Childcare and Employment ('PaCE') programme which targets parents who face childcare barriers which prevent them accessing education, employment or training opportunities has been extended to 2020.

The new approach will build on other programmes particularly focused on the wellbeing of CYP, which include:

- Building a Brighter Future
- Work to support Public Health Wales First 1000 days initiative
- Flying Start
- Families First
- Team around the Family
- Childcare offer
- New school curriculum
- Jobs Growth Wales
- Careers Wales support
- Youth Engagement and Progression Framework
- Apprenticeships

This new approach has at its heart the five ways of working set out in the sustainable development principle in the Well-being of Future Generations (Wales) Act 2015 ("WFG Act"), with a long-term and preventative approach, with collaborative and integrated delivery which involves people and communities. In addition, future approaches around resilient communities in addition to the grants and initiatives already announced will be developed within the context of the WFG Act and *Taking Wales Forward*.

For example, delivery of the future approach will be based upon the statutory well-being assessments prepared by PSBs under the WFG Act. The Act prescribes that those assessments must include consideration of a number of issues including the adequacy of nursery education and childcare provision as well as play opportunities in the area. The statutory requirement on PSBs to consult on both their assessment of well-being and their local well-being plan will give children, parents, guardians and representatives chosen by or working with children considerable opportunities to raise any concerns they have over how their well-being has been assessed and how the local well-being plans address those concerns.

In *Taking Wales Forward*, the Welsh Government set out its well-being objectives required under the WFG Act. Some of the objectives directly relate to CYP e.g. “create conditions to give every child the best start in life” but all 14 have a strong connection to the themes of the United Nations Convention on the Rights of the Child and action taken to achieve each/all of them will have positive impacts on Welsh CYP.

What are the negative impacts and what compensatory measures may be needed to mitigate them?

CF has delivered significant activity through a range of projects directed at the well-being of younger people, often through the delivery of projects which engage parents, children or both.

There has also been a range of projects delivered for young people of pre-school age and early years, working closely with Families First and Flying Start. CF also works closely with young people who are Not in Education, Employment and Training. There has been significant activity around employment related projects focused on around basic skills, CV building and interview skills together with the social skills needed to progress to employment.

Feedback from stakeholders during the engagement activities raised the following issues/concerns relating to CYP:

- CF Staff in many of the focus groups highlighted that there is limited provision currently for children and young people aged 4–16 other than what is provided by CF; there is a risk that provision for ‘older’ young children will be reduced.
- CF provides targeted support that aims to address the needs of the whole family. There were recurring concerns among staff that a scaling back of the programme – including activities to support vulnerable families – may have a particular effect on children and young people.
- LDBs highlighted a wide range of ways in which provision for CYP and families would be impacted by the potential phasing out of CF if the services were not maintained. These include parenting programmes, training programmes targeting parents, targeted support for young people who are NEET or at risk of becoming NEET, activities providing a link with the local community and addressing mental health needs of people, including young people. However, LDBs did note that some of this activity is jointly funded by CF and the other tackling poverty programmes, Families First and Flying Start. LDBs were unanimously of the view that any phasing out of CF will result in less opportunity for CYP to socialise with their peers and others experiencing similar challenges.
- Feedback from CF staff noted that CF in many areas provides a link between schools and residents, and participants in three of the focus group explained that this had led to improved attendance.

Mitigation

If CF in its present form ceases, the projects it currently delivers will potentially be lost depending on the greater onus placed on other programmes and policies to ‘fill the gap’ and the nature of the future approach. However, as noted by LDBs, a number of the CF

projects are already provided in conjunction with other government programmes e.g. Flying Start and Families First and these programmes will continue so it is quite possible that not all provision will cease. Also, it is envisaged that a more integrated delivery of other programmes may deliver as/more effectively for more communities.

In developing the new approach to Resilient Communities, officials will seek to ensure that due regard to the best interests of children will be taken in respect of any new programmes. Should the CS decide to phase out CF, LDBs will be expected to produce exit strategies and officials will work closely with them and local authorities on developing and delivering these strategies and maintaining and sustaining valued services, including those for CYP and their families.

In addition, the CS has signalled that, should he decide to phase out CF, there will be a phased closure over 12 months with reduced funding of 70% of 16-17 levels. From April 2018, a specific grant of £6m per annum will be established to fund some legacy activities of Communities First (continuing successful projects or maintaining provision of facilities). Funding will be distributed through local authorities to determine local priorities. The specific grant, distributed in line with current CF budgets, will operate for two financial years before being rolled into the RSG to manage the long term legacy of CF.

There is a proposed additional £4m per annum made available for 4 years from 2017-18 for capital investment in community buildings to make them sustainable.

Work is underway to develop a new employability policy for Wales, underpinned by a new All Age Employability Programme. While important progress is being made to reduce unemployment in Wales, levels of economic inactivity remain high. Evidence shows that bespoke support (such as that provided by Lift and Communities for Work) for those furthest away from the labour market (and those closer to employment) plays a critical role in reducing unemployment. There is also evidence that increasing employability is particularly important for certain groups (who are more at risk of being economically inactive). This includes young people aged 19-24 years.

From April 2018, it is proposed that a new employability grant will be established to support Lift and Communities for Work and to provide additional funding for employability programmes, at a cost of £11.9m per annum. Many of the participants in the CF employment/prosperity projects will be able to access support through this strengthened employment programme. In addition, under these new arrangements the geographical scope of Lift and Communities for Work will be widened from CF Clusters to being Wales-wide. Should this proposal be agreed by the CS, this means that more CYP will become eligible for support from these programmes, including those living in deprived areas not currently covered in the CF Clusters.

The Citizens Advice Bureau project and Streetgames, aimed at engaging children and young people, will continue to be funded. As referenced above, pilots of Children's Zones and an ACE hub will be launched to support the early years and early intervention approaches. This will complement the work of Flying Start, Families First, the refresh of Building a Brighter Future, the child care offer and that of other public and third sector organisations such as Public Health Wales' focus on the first 1000 days. In addition, within the new Programme for Government and the new approach to resilient communities, there are currently a number of Welsh Government projects and programmes in addition to the ACE hubs and Children's Zones that are designed to address the needs of CYP across the Welsh population, some of which are detailed below (and cited above in answer to

question):

- Building a Brighter Future
- Work to support Public Health Wales First 1000 days initiative
- Flying Start
- Families First
- Team around the Family
- Childcare offer
- New school curriculum
- Jobs Growth Wales
- Careers Wales support
- Youth Engagement and Progression Framework
- Apprenticeships
- Parents, Childcare in Employment
- Proposed legislation on chastisement.

In addition, the Welsh Government's Strategic Equality Plan 2016-2020 contributes significantly to any potential negative impact of a phasing out of CF. It is the cross Welsh-Government plan to advance equality, eliminate discrimination and promote good relations. All objectives will contribute to equality for CYP. In particular, objective 1, 'Put the needs of people with protected characteristics at the heart of the design and delivery of all public services, in particular health and mental health services, education, housing social services and transport. Specifically to ensure support and tackle barriers to enable disabled people to enjoy their right to independent living and have voice, choice and control in their lives' will mitigate the impact of closure of any education-related programmes. Government action on this includes the Additional Learning Needs Transformation Programme. It includes ensuring all children and young people aged 0-25 with additional learning needs are provided for within an inclusive education system, where needs are identified early and addressed quickly and where all learners are provided for in an inclusive education system so that they can reach their potential.

Equality objective 3, and cross-Government work to deliver on it will help to mitigate the impact on young people: 'Identify and reduce the causes of employment, skills and pay inequalities related to gender, ethnicity, age and disability including closing the attainment gaps in education and reducing the number of people not in education, employment or training (NEET)'. This includes plans to publish an Employability Plan to underpin future approaches to delivery aimed at assisting young people and adults to gain, retrain and progress within employment, as well as the recent extensions to funding for CfW and proposed Wales-wide Lift and CfW infrastructure.

So too objective 4 will mitigate negative impact, 'Reduce all forms of harassment and abuse, including (but not limited to) violence against women, hate crime, bullying, child abuse, domestic abuse and abuse against older people'. Action is included on addressing bullying in schools and safeguarding through education settings. In addition, there is a commitment to action under the Social Services and Wellbeing Act 2014 in respect of reducing child abuse.

Objective 7, and the actions to support it, cite children and young people, 'Reduce poverty, mitigate the impacts of poverty and improve living conditions for those groups most at risk of living in low income households, particularly disabled people, lone parents, certain ethnic minority groups and families with disabled children', including numerous specific

actions to address child poverty.

**How will you know if your piece of work is a success?
Have you considered the short, medium and long term outcomes?
Have you developed an outcomes framework to measure impact?**

With regards to a decision on the future of CF, there won't be a specific outcomes framework, but LDBs will be expected to have an exit plan which includes:

- Striving to maintain valued services and make them sustainable;
- Plans for engaging and empowering their communities;
- Plans for an infrastructure for the CfW and LIFT employability programmes, with extended funding for CfW to 2020.

The short-term outcome should CF be phased out would be a potential reduction/cessation of CF-funded projects for CYP resident in CF LSOAs and the consequent reduction of support. The medium to long term outcomes are dependent upon the future approach, but in line with the new employability programme, the expectation is that this will have a far wider geographical reach, with the resultant positive impacts for CYP and their families, due to the move away from a delivery model focused on specific post codes (this being one of the criticisms of CF).

Measures of success for the future approach will be considered as part of the development of the new approach, in discussion with people, communities and organisations. They will include not only how individual programmes operate but integration between them and the extent to which communities are engaged and empowered. Any outcomes/indicators/methods for measuring success will be developed in line with the National Indicators set under the WFG Act. Where appropriate, the exact nature of any outcomes/indicators will be influenced by engagement with stakeholders as part of the ongoing engagement.

**Do you need to engage with children & young people and/or stakeholders to seek their views using consultation or participatory methods?
Do you need to produce child friendly versions of proposals/consultations?**

The views of CYP have been sought via an online survey and, as outlined above, two of the focus groups were specifically for CYP. In addition LDBs and CF Clusters have been encouraged to engage directly with CYP in their regions. Child friendly versions of questions used in the engagement activity were employed to facilitate the participation of CYP.

As the engagement is continued, we will ensure it is inclusive of, and appropriate for, CYP.

If yes to above, how have their views influenced your work?

Feedback from the various engagement activities has been incorporated into the analysis of stakeholder feedback conducted by an independent research company, Arad Research, commissioned by the Welsh Government.

Arad's analysis has been incorporated into the assessment of impacts in this document, e.g. in the impacts section. If the CS decides to phase out CF, Arad's analysis will be published.

Does the piece of work have any links to delivering the key objectives of the Child Poverty Strategy for Wales?

CF is one of the four Tackling Poverty programmes (Supporting People, Families First and Flying Start) that formed key elements of the previous Welsh Government's Child Poverty Strategy.

If so, state how the work may impact on child poverty.

The future approach is cross Government and based on the 5 ways of working in the WFG Act. The approach will focus on early years, early intervention, employability (which evidence shows is the best route out of poverty) and community empowerment. This should have a positive impact on child poverty, in particular the focus on employability, and Wales-wide rather than focused solely on 52 small areas. CfW and Lift are targeted on those furthest from the jobs market, offering intensive one to one support.

One of the new strategic objectives for tackling poverty in the Revised Child Poverty Strategy for Wales is 'to use all available levers to create a strong economy and labour market which supports the tackling poverty agenda and reduces in-work poverty in Wales'. The new approach will contribute towards this strategic objective.

Step 3. How does your piece of work support and promote children's rights?

As highlighted above in detail, should the decision to phase out CF be taken, the new approach to building resilient communities will be developed in the context of *Taking Wales Forward* and the WFG Act and will support and promote children's rights. The Welsh Government's well-being objectives, set out in *Taking Wales Forward*, including that of creating conditions to give every child the best start in life, are consistent with the themes of the UNCRC. The focus in the new approach on early years, in particular, will support CYP's rights and build on the foundations of the other Welsh Government programmes designed to support CYP, which include:

- Flying Start
- Families First
- Refresh of Building a Brighter Future
- Team around the Family
- ACE Hubs
- Children's Zones
- Childcare offer
- New school curriculum
- Jobs Growth Wales
- Careers Wales support
- Youth Engagement and Progression Framework
- Apprenticeships
- PaCE
- Strategic Equality Plan 2016-20.

Consideration has been given to the rights of the child enshrined in the UNCRC and those articles that are not necessarily engaged given the policy rationale and intent are, in summary, as follows:-

- Article 6-11 regarding inherent right to life, right to a birth name, preservation of identity, separation from parents against their will, family reunification and the illicit transfer and non-return of children abroad.
- Articles 15-18 regarding freedom of association, arbitrary or unlawful interference, access to media and parental rights.
- Articles 20-22 which enshrine the rights of a child to their family environment, adoption and refugee status.
- Article 25 about the right of looked after children to have their situation periodically reviewed.
- Article 26 about provision of social security for children of families in need.
- Article 32 –33, 35-38 and 40 protection from dangerous work, illicit drugs, abduction, exploitation and harmful activities, cruel punishments, and armed conflict.
- Article 34 regarding protection from sexual exploitation and abuse - while the policy proposals do not directly address this they will indirectly assist by supporting children through provision of the 3 E's.
-
- Article 39 - while the policy proposals do not directly address measures to promote physical and psychological recovery and social reintegration of a child victim the work towards employment, early intervention and empowerment will provide support levers in this regard, particularly via ACE Hubs and Children's Zones.

However, the new approach to building resilient communities will engage, and has the potential to positively support, a number of UNCRC articles. These include:

- Articles 1-5 - the Welsh Government observes these articles in taking forward the policy proposals.
- Articles 12 - 14 (freedom to form and express views and for those views to be taken into account) – as referenced above, the new approach will focus particularly on empowerment.
- Article 19 (protection from violence and abuse) – the Welsh Government publishes an annual action plan for its Hate Crime Framework for Action, and Objective 4 in the Strategic Equality Plan also focuses on hate crime and other forms of abuse. The policy proposals will also provide support in this regard via work on ACE's and Children's Zone's.
- Article 23 (disabled children's right to a full and independent life) – the focus on Children's Zones and actions around legislating for those with Additional Learning Needs ('ALN') will contribute to delivering in respect of this right.

- Article 24 – (right to good quality health care) – by focusing on early years, the new approach will help to improve children’s life chances by preventing problems rather than tackling them after they have happened. In addition, the ACE Hub will help to ensure that children who have experienced traumatic events grow up to be as healthy as possible.
- Article 27 (right to an adequate standard of living) – the focus on employability and the proposed extension of Lift and Communities for Work and PACE will focus on enabling both young people and people with dependent children to gain employment. This will help to lift families and young people out of poverty. The focus on those who are not in education, employment or training, including in the SEP, will support this as will the creation of 10,000 apprenticeships.
- Articles 28 and 29 (right to education and development) the policy will assist in supporting learning and development of children, as will ALN legislation and the new curriculum.
- Article 30 (not to be denied the right to enjoy minority culture, religion or language)) the new policy approach together with the new way of working required by the WFG Act will work towards cohesion and inclusion which in turn will see a strengthened approach in relation to this right.
- Article 31 (right to relax and play) - the Welsh Government will continue to fund Streetgames (a charity dedicated to helping CYP living in disadvantaged areas to access sport).
- Articles 41 and 42 - relate to existing statutory provision and promotion of the Convention which, the Welsh Government will continue to work towards in respect of the policy proposals.

In developing the new approach, officials will continue to be mindful of the need to ensure that, as far as possible, it supports the UNCRC.

Step 4. Advising the Minister and Ministerial decision

This Children’s Rights Impact Assessment has been developed to ensure due regard is given to Children’s Rights when ministerial decisions are made about the future of CF.

The CS has been advised of the possible impacts on CYP in CF cluster areas and a copy of this CRIA will be included as part of the advice to him before he makes the final decision on CF and on the future approach to resilient communities.

Step 5. Recording and communicating the outcome

Final version to be retained on i-share

All paperwork relating to the potential phasing out of CF, including this Children's Rights Impact Assessment has been stored on the Welsh Government's record management system. Should the Cabinet Secretary decide to phase out CF, this CRIA will be published on the Welsh Government website, along with a summary of the responses received during the engagement.

Step 6. Revisiting the piece of work as and when needed

As highlighted above, this is a living document and has been revisited following the engagement exercise. It will be assessed and updated as the new approach to resilient communities develops and evidence of impact is gathered.

Budgets

Does the piece of work have any associated allocation of budget?

Can you identify how much of this budget will be used for children and young people?

It is important that where any changes are made to spending plans, including where additional allocations or savings have been made, that this has been assessed and evidenced as part of the CRIA process.

Has any additional spend been identified to ensure children and young people have been given an opportunity to contribute to the piece of work and have their opinions heard? If so, how much?

Please give any details:

In 2016-17, CF clusters were allocated a budget of £31.782 million. It is not possible to

disaggregate how much of this spend is specifically targeted at CYP. All aspects of communities related funding for 2017/18 will not be confirmed until later this spring.

Should the CS decide to proceed with a phasing out, there will be cost savings and further advice will be submitted outlining options for the alternative use of this funding in 2017/18

In addition to usual staff costs, an additional £25,000 was spent on the engagement exercise – some of this spend was to ensure the involvement of CYP and that their views were properly/fully taken into account in the analysis of responses.

Monitoring & Review

Do we need to monitor / review the proposal?	Yes
If applicable: set the review date	July 2017

Please forward a copy of this CRIA to CRIA@wales.gsi.gov.uk for monitoring purposes

THE UNITED NATIONS CONVENTION ON THE RIGHTS OF THE CHILD

www.uncrcletsgetitright.co.uk

The United Nations Convention on the Rights of the Child is an international agreement that protects the human rights of the children under the age of 18. On 16 December 1991, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland formally agreed to make sure that every child in the UK has all the rights as listed in the convention. The Welsh Government has shown its commitment to the convention by adopting it as the basis for policy making for children in Wales.

Altogether there are 54 articles in the convention. Articles 43-54 are about how adults and governments should work together to make sure all children are entitled to their rights. The information contained here is about articles 1-42 which set out how children should be treated.

Article 1

Everyone under 18 years of age has all the rights in this Convention.

Article 2

The Convention applies to everyone whatever their race, religion, abilities, whatever they think or say and whatever type of family they come from.

Article 3

All organisations concerned with children should work towards what is best for each child.

Article 4

Governments should make these rights available to children.

Article 5

Governments should respect the rights and responsibilities of families to direct and guide their children so that, as they grow, they learn to use their rights properly.

Article 6

All children have the right of life. Governments should ensure that children survive and develop healthily.

Article 7

All children have the right to a legally registered name, the right to a nationality and the right to know and, as far as possible, to be cared for by their parents.

Article 8

Governments should respect children's right to a name, a nationality and family ties.

Article 9

Children should not be separated from their parents unless it is for their own good, for example if a parent is mistreating or neglecting a child. Children whose parents have separated have the right to stay in contact with both parents, unless this might hurt the child.

Article 10

Families who live in different countries should be allowed to move between those countries so that parents and children can stay in contact or get back together as a family.

Article 11

Governments should take steps to stop children being taken out of their own country illegally.

Article 12

Children have the right to say what they think should happen, when adults are making

decisions that affect them, and to have their opinions taken into account.

Article 13

Children have the right to get and to share information as long as the information is not damaging to them or to others.

Article 14

Children have the right to think and believe what they want and to practise their religion, as long as they are not stopping other people from enjoying their rights. Parents should guide their children on these matters.

Article 15

Children have the right to meet together and to join groups and organisations, as long as this does not stop other people from enjoying their rights.

Article 16

Children have a right to privacy. The law should protect them from attacks against their way of life, their good name, their families and their homes.

Article 17

Children have the right to reliable information from the mass media. Television, radio and newspapers should provide information that children can understand, and should not promote materials that could harm children.

Article 18

Both parents share responsibility for bringing up their children, and should always consider what is best for each child. Governments should help parents by providing services to support them, especially if both parents work.

Article 19

Governments should ensure that children are properly cared for, and protect them from violence, abuse and neglect by their parents or anyone else who looks after them.

Article 20

Children who cannot be looked after by their own family must be looked after properly, by people who respect their religion, culture and language.

Article 21

When children are adopted the first concern must be what is best for them. The same rules should apply whether the children are adopted in the country where they were born or taken to live in another country.

Article 22

Children who come into a country as refugees should have the same rights as children born in that country.

Article 23

Children who have any kind of disability should have special care and support so that they can lead full and independent lives.

Article 24

Children have the right to good quality health care and to clean water, nutritious food and a clean environment so that they will stay healthy. Rich countries should help poorer countries achieve this.

Article 25

Children who are looked after by their local authority rather than their parents should have their situation reviewed regularly.

Article 26

The Government should provide extra money for the children of families in need.

Article 27

Children have a right to a standard of living that is good enough to meet their physical and mental needs. The Government should help families who cannot afford to provide this.

Article 28

Children have a right to an education. Discipline in schools should respect children's human dignity. Primary education should be free. Wealthy countries should help poorer countries achieve this.

Article 29

Education should develop each child's personality and talents to the full. It should encourage children to respect their parents, and their own and other cultures.

Article 30

Children have a right to learn and use the language and customs of their families, whether these are shared by the majority of people in the country or not.

Article 31

All children have a right to relax and play, and to join in a wide range of activities.

Article 32

The Government should protect children from work that is dangerous or might harm their health or their education.

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

www.cymru.gov.uk

Article 33

The Government should provide ways of protecting children from dangerous drugs.

Article 34

The Government should protect children from sexual abuse.

Article 35

The Government should make sure that children are not abducted or sold.

Article 36

Children should be protected from any activities that could harm their development.

Article 37

Children who break the law should not be treated cruelly. They should not be put in prison with adults and should be able to keep in contact with their families.

Article 38

Governments should not allow children under 15 to join the army. Children in war zones should receive special protection.

Article 39

Children who have been neglected or abused should receive special help to restore their self respect.

Article 40

Children who are accused of breaking the law should receive legal help. Prison sentences for children should only be used for the most serious offences.

Article 41

If the laws of a particular country protect children better than the articles of the Convention, then those laws should stay.

Article 42

The Government should make the Convention known to all parents and children.

For further information on the United Nations Convention on the Rights of the Child please visit: The Welsh Government's UNCRC Website: www.uncrcletsgetitright.co.uk/

Cic - The National Information and Advice Service for Young People www.cikonline.co.uk/news/

Eitem 4.4

Ken Skates AC/AM

Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a'r Seilwaith
Cabinet Secretary for Economy and Infrastructure

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref: MA-P-KS-3471-17

Lynne Neagle AC
Cadeirydd
Pwyllgor Diwylliant, y Gymraeg a Chyfathrebu

Lynne.neagle@cynulliad.cymru

02 Tachwedd 2017

Annwyl Lynne

Yn dilyn eich gohebiaeth ddyddiedig 3 Hydref, a'm llythyr ym mis Gorffennaf eleni, rwy'n ysgrifennu atoch i'ch hysbysu am y camau sydd wedi'u cymryd i dawelu'ch pryderon ynghylch teithio gan ddysgwyr.

Yn fy ymateb blaenorol, dywedais y byddai fy swyddogion yn cynnal arolwg o awdurdodau lleol dros yr haf i fonitro'r ffordd y maent yn asesu risgiau llwybrau cerdded i'r ysgol. Mae'r arolwg bellach wedi'i gwblhau ac rwy'n atodi, er gwybodaeth, adroddiad cryno ar ymatebion yr awdurdodau lleol.

Yn ogystal â'r adroddiad hwn, mae angen ichi nodi bod gohebiaeth am dri llwybr cerdded wedi dod i law Llywodraeth Cymru. Yn achos dau ohonynt, ysgrifennais at yr awdurdod lleol perthnasol a aeth i'r afael â'r materion a godwyd. O ran y trydydd achos, ysgrifennais at yr awdurdod lleol, heb lwyddiant, a chyfeiriwyd y mater at yr Ombwdsmon.

Roedd eich llythyr diweddaraf yn gofyn am yr adolygiad o ganllawiau ar gyfer teithio gan ddysgwyr yn 2016. Cynhaliwyd yr adolygiad bras yn dilyn ymholiad am derminoleg ar ôl i Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru nodi anghysondebau. Cafodd mân newidiadau eu gwneud i sicrhau eglurdeb a chysondeb. Nid oedd y newidiadau yn ymwneud â'r asesiadau risg ar gyfer llwybrau cerdded i'r ysgol.

Fe wnaethoch chi ofyn hefyd am adolygiad o'r canllawiau yng ngoleuni Bil Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru). Bydd angen adolygu a diwygio'r canllawiau maes o law er mwyn sicrhau eu bod yn gyson â'r system statudol newydd ar gyfer rhoi cymorth i blant a phobl ifanc sydd ag anghenion dysgu ychwanegol, a gyflwynir gan y Bil. Wrth gynnal yr adolygiad, bydd swyddogion yn ystyried a oes angen cryfhau unrhyw agwedd ar y canllawiau mewn perthynas â'r dysgwyr hyn. Bydd yr adolygiad hefyd yn sicrhau bod yr wybodaeth a ddarperir gan y canllawiau ar gyfer teithio gan ddysgwyr, a chan y Cod newydd ar gyfer Anghenion Dysgu Ychwanegol, yn gyson.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Ken.Skates@llyw.cymru
Correspondence.Ken.Skates@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 130

Rwy'n dal i ymrwymo i sicrhau bod dysgwyr yn ddiogel wrth deithio. Nid yw hyn yn ymwneud â diogelwch y llwybrau y maent yn cymryd i'r ysgol yn unig. Bydd teithio egniol yn cael ei hybu hefyd er iechyd a llesiant hir dymor dysgwyr.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ken', written in a cursive style.

Ken Skates AC/AM

Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a'r Seilwaith
Cabinet Secretary for Economy and Infrastructure

Dadansoddiad o Asesiadau Risg Awdurdodau Lleol o Ffyrdd a Gerddir i'r Ysgol – Ymatebion

Rhagymadrodd

Ysgrifennodd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg at Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a'r Seilwaith ym mis Gorffennaf 2017 ynglŷn â theithio gan ddysgwyr, gan gyfeirio'n benodol at yr asesiadau risg a gynhelir ar ffyrdd a gerddir i'r ysgol. Anfonodd Ysgrifennydd y Cabinet ymateb, gan fynd i'r afael â nifer o bryderon y Pwyllgor ac ymrwymo i gynnal arolwg ymhlith yr awdurdodau lleol i asesu'r gwaith y maent yn ei wneud i gynnal asesiadau risg ar ffyrdd a gerddir i'r ysgol.

Y cefndir

Mae Mesur Teithio gan Ddysgwyr 2008 yn rhoi dyletswydd ar awdurdodau lleol i asesu anghenion teithio pob dysgwr tan iddynt gyrraedd 19 oed. Rhaid i'r awdurdodau lleol ddarparu cludiant yn rhad ac am ddim i ddysgwyr o oedran ysgol statudol (5-16 mlwydd oed) ar sail meini prawf sy'n ymwneud ag oedran, pellter a doniau. Mae dyletswydd ar awdurdodau lleol hefyd i asesu natur y ffyrdd y gellid yn rhesymol ddisgwyl i'r plentyn eu dilyn i'r manau perthnasol lle y maent yn cael addysg neu hyfforddiant (a. 2(4) (e)). Mae'r rheoliadau (a. 3(8)) yn datgan bod ffordd ar gael os yw'n ddiogel i blentyn (heb anabledd neu anhawster dysgu) gerdded y ffordd ar ei ben ei hun, neu gyda hebryngwr, pe byddai oed y plentyn yn galw am ddarparu hebryngwr.

Os gwelir nad yw trefniadau teithio yn addas ar gyfer dysgwr, er enghraifft, os gwelir nad yw ffordd a gerddir yn ddiogel, ei bod yn peri lefelau afresymol o straen i'r plentyn, neu'n cymryd amser afresymol o hir, mae dyletswydd ar yr awdurdod lleol i wneud trefniadau teithio eraill er mwyn sicrhau bod y dysgwr yn mynychu ei fan addysg perthnasol.

Mae Llywodraeth Cymru yn darparu canllawiau anstatudol i'r awdurdodau lleol i'w helpu i ymgymryd â'u dyletswyddau. Rhaid i'r awdurdodau lleol roi sylw dyledus i'r canllawiau hynny. Cafodd canllawiau ar gynnal asesiadau risg o ffyrdd a gerddir i'r ysgol eu datblygu ar gyfer awdurdodau lleol yn y gorffennol gan Road Safety GB ac roeddent yn seiliedig ar ystyriaethau ffisegol a daearyddol ac ar ystyriaethau'n ymwneud â thraffig. Ar ôl ymgynghoriad cyhoeddus yn 2014, newidiwyd y canllawiau yng Nghymru fel eu bod yn cynnwys peryglon cymdeithasol.

Cafodd y canllawiau ar y weithdrefn newydd ar gyfer asesu risg ffyrdd a gerddir i'r ysgol eu cyhoeddi gan Lywodraeth Cymru ym mis Mehefin 2014 yn y fersiwn ddiwygiedig o Teithio gan Ddysgwyr – Darpariaeth Statudol a Chanllawiau Gweithredol.

Gweler y ddolen:

<http://gov.wales/topics/educationandskills/allsectorpolicies/learner-travel/?skip=1&lang=cy>

Mater i'r awdurdodau lleol yw penderfynu a ddylid cynnal asesiad risg ar ffordd a gerddir i'r ysgol, a phryd y dylid gwneud hynny. Bydd hyn yn dibynnu ar nifer o ffactorau, er enghraifft:

- Pryd oedd y tro diwethaf i'r ffordd gael ei hasesu
- Damwain neu ddigwyddiad tebyg yn ddiweddar
- Ystadegau'n dangos bod nifer mawr o ddamweiniau
- Agor neu gau ysgolion
- Newidiadau i'r ffordd – gwaith ffordd, newidiadau i seilwaith
- Newidiadau o ran y math o draffig a maint y traffig, gan gynnwys beicwyr
- Newidiadau sydd wedi effeithiol ar y ffordd – adeiladau newydd/datblygiadau tai, prosiectau adeiladu ar raddfa fawr

Methodoleg

Ysgrifennodd y Gweinidog at arweinwyr pob un o'r awdurdodau lleol (ar 8 Rhagfyr 2014) ynglŷn â'r canllawiau diwygiedig ar deithio gan ddysgwyr ac asesiadau risg o ffyrdd a gerddir i'r ysgol. Roedd y llythyr yn cynnwys manylion y weithdrefn fonitro arfaethedig ar gyfer cynnal asesiadau risg ar ffyrdd a gerddir i'r ysgol. Ers hynny, anfonwyd holiaduron (gweler Atodiad A) at gydgyssylltwyr teithio'r awdurdodau lleol, gan ofyn iddynt eu llenwi ond, ar y cyfan, roedd angen eu hatgoffa nifer o weithiau cyn cael ymatebion. Cafodd yr holiadur diweddaraf ei anfon at yr awdurdodau lleol ar 21 Awst 2017.

Dadansoddiad

Llenwodd 16 o awdurdodau lleol yr holiaduron a'u hanfon yn ôl erbyn 15 Medi 2017. Ni wnaeth chwe awdurdod lleol ymateb i geisiadau am wybodaeth.

Cafodd tri arolwg monitro arall eu cynnal rhwng mis Rhagfyr 2014 a mis Gorffennaf 2016. Mae'r manylion i'w gweld isod, gan gynnwys yr amrywiadau o ran faint o'r awdurdodau a ymatebodd i'r cais.

Manylion yr Ymarferion Monitro			
Cyfnod yr Ymarfer	Nifer yr Ymatebion	Asesiadau Risg a Gynhaliwyd	Dim Ymateb
Medi 2014 – Gorffennaf 2015	22	258	7
Gorffennaf – Rhagfyr 2015	16	161	3
Ionawr – Mehefin 2016	13	52	5
Ionawr – Mehefin 2017	16	91	2

Cafodd yr ymarfer cyntaf, a esgorodd ar y nifer uchaf o ymatebion i'r holiadur ac ar y nifer uchaf o asesiadau risg, ei gynnal ar ôl i'r canllawiau diwygiedig gael eu cyhoeddi. Yr ymarfer hwnnw hefyd oedd yn rhychwantu'r cyfnod amser hiraf. Cynhaliwyd yr ail ymarfer dros chwe mis cyntaf y flwyddyn academaidd. Cafodd y ddau ymarfer diwethaf eu cynnal yn ystod ail hanner y flwyddyn academaidd. Gallai hynny esbonio pam y cynhaliwyd llai o asesiadau risg.

Mae'r dadansoddiad isod yn rhoi golwg gyffredinol ar sut y cafodd y weithdrefn ei defnyddio rhwng 1 Ionawr 2017 a 30 Mehefin 2017.

Cwestiwn 1(a): Faint o lwybrau a gerddir i'r ysgol sydd wedi'u hasesu yn y cyfnod rhwng 1 Ionawr 2016 a 30 Mehefin 2016?

- O'r 16 o ymatebion a ddaeth i law, cynhaliwyd 91 o asesiadau risg.
- Cafodd mwyafrif yr asesiadau risg eu cynnal gan dri awdurdod lleol: Sir Gaerfyrddin, Conwy a Merthyr Tudful.
- Ers i'r canllawiau diwygiedig gael eu cyhoeddi yn 2014, mae tri awdurdod lleol wedi dweud nad ydynt wedi cynnal unrhyw asesiadau risg: Pen-y-bont ar Ogwr, Ceredigion a Wrecsam.
- Ers 2014, mae pum awdurdod lleol wedi dweud eu bod wedi cynnal nifer uchel o asesiadau risg (40-136): Sir Gaerfyrddin, Conwy, Sir Ddinbych, Merthyr Tudful, Casnewydd.
- Yn ystod yr un cyfnod, mae pob un o'r 14 awdurdod lleol sy'n weddill wedi cynnal rhwng 1 ac 21 o asesiadau risg yn eu hardaloedd.

Cwestiwn 2: A gafodd unrhyw lwybrau eu hasesu fwy nag unwaith yn y cyfnod yma?

- Dim ond dau awdurdod lleol a wnaeth ailgynnal asesiad risg, y ddau ar gais rhiant ac un hefyd oherwydd gwaith ffordd hirdymor.

Cwestiwn 3: Beth oedd y broblem benodol a arweiniodd at yr asesiadau risg (ffisegol, amgylcheddol, cymdeithasol, topograffig neu ddaearyddol)?

- Cynhaliwyd yr asesiadau risg o ganlyniad i amrywiaeth o'r ffactorau a restrir uchod.
- Roedd un awdurdod lleol yn mynd ati mewn ffordd systematig i ailedrych ar ffyrdd a gerddir ac yn gwneud hynny hefyd mewn perthynas â cheisiadau cynllunio.
- Roedd dau awdurdod lleol yn mesur pellterau cerdded.
- Roedd un awdurdod lleol hefyd yn ystyried ystadegau am ddamweiniau a nifer y cerddwyr.

Cwestiwn 4: Pa asiantaethau eraill fuoch chi mewn cysylltiad â hwy?

- Roedd pob un o'r awdurdodau lleol a gynhaliodd asesiadau risg yn cydweithio ag asiantaethau eraill (yr Heddlu; Byrddau Diogelu Plant; yr ysgolion perthnasol; gwasanaethau'r awdurdod lleol (Addysg, Iechyd a Diogelwch, Unedau Diogelwch ar y Ffyrdd, Cynllunio, Traffig a pheirianwyr trafndiaeth).

Cwestiwn 5: A ymgynghorwyd â dysgwyr yn ystod y cyfnod yma?

- Roedd naw awdurdod lleol wedi ymgynghori â dysgwyr: Caerffili, Sir Gaerfyrddin, Ceredigion, Merthyr Tudful, Sir Fynwy, Castell-nedd Port Talbot, Rhondda Cynon Taf, Abertawe a Bro Morgannwg.
- Nid oedd pum awdurdod lleol wedi ymgynghori â dysgwyr: Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Gwynedd a Thorfaen.

Cwestiwn 6: Sut cysylltwyd â'r dysgwyr cynradd, uwchradd neu fyfyrwyr colegau (C) yr ymgynghorwyd â hwy?

- Defnyddiodd saith awdurdod lleol drafodaethau anffurfiol, gan ddefnyddio swyddogion diogelwch ar y ffyrdd yn aml.
- Ymgynghorodd pump ohonynt yn ysgrifenedig, gydag un yn defnyddio ffurflen.
- Darparodd un flwch ar gyfer ymatebion.

Cwestiwn 7: A oes gennych dystiolaeth o'ch cysylltiad â dysgwyr?

- Cadwodd saith awdurdod lleol gofnodion o'r cysylltiadau rhyngddynt a dysgwyr.

Cwestiwn 8: A ymgynghorwyd â rhieni/gofalwyr yn ystod y cyfnod yma?

- Ymgynghorodd chwe awdurdod lleol â rhieni/gofalwyr.

Cwestiwn 9: Sut wnaethoch chi sicrhau bod yr asesiadau risg ar gael i'r cyhoedd?

- Roedd un ar ddeg o awdurdodau lleol yn darparu'r adroddiadau ar ôl cael cais i'r perwyl hwnnw.
- Roedd chwech ohonynt yn anfon yr adroddiad at rieni. Cafodd un o'r rhain ei anfon i'r ysgol hefyd ac un at gynghorydd.
- Dim ond un awdurdod lleol drefnodd fod yr wybodaeth ar gael drwy wefan.

Casgliadau

Nid yw canllawiau Llywodraeth Cymru ar gynnal asesiadau risg ar ffyrdd a gerddir i'r ysgol yn statudol, ac nid oes unrhyw ddyletswydd ar awdurdodau lleol i roi data i Lywodraeth Cymru ar yr asesiadau risg y maent yn eu cynnal. O'r herwydd, nid yw pob awdurdod lleol wedi ymateb i'r ceisiadau am wybodaeth. Mae hynny'n golygu nad yw'r data'n gyflawn.

O edrych ar y data a ddaeth i law, mae'n amlwg bod rhai o'r awdurdodau lleol yn mynd ati'n ddiwyd i gynnal asesiadau ond mai dim ond ychydig o asesiadau y mae eraill yn eu cynnal, os ydynt yn eu cynnal o gwbl. Yr hyn a allai fod yn rhannol gyfrifol am hynny yw mai dim ond nifer bach o ddysgwyr syn cerdded i'r ysgol yn eu hardal neu fod yr awdurdod lleol eisoes wedi cwblhau rhaglen gynhwysfawr o asesiadau risg. Mewn rhai ardaloedd, mae cyfran fawr o ddysgwyr yn cael cludiant am ddim i'r ysgol ar sail eu hoedran ac ar sail y pellter i'r ysgol addas agosaf. O dan yr amgylchiadau hynny, mae'n bosibl bod llai o ffyrdd a gerddir y mae angen eu hasesu.

Mae Llywodraeth Cymru yn rhoi cyllid i awdurdodau lleol er mwyn gwella diogelwch ar y ffyrdd ar y rhwydwaith ffyrdd cenedlaethol a lleol. Mae wedi gwneud hynny'n gyson ers nifer o flynyddoedd ac ar gyfer 2017-18, er enghraifft, dyfarnwyd £12.6 miliwn er mwyn mynd ati i liniaru risgiau a nodwyd.

Mae'r cysylltiad gyda dysgwyr a rhieni, ynghyd â'r amryfal asiantaethau sy'n gysylltiedig â'r prosesau asesu risg, yn rhywbeth cadarnhaol i'w nodi.

Monitro

Nid yw canllawiau Llywodraeth Cymru ar gynnal asesiadau risg ar ffyrdd a gerddir i'r ysgol yn statudol, ac nid oes unrhyw ddyletswydd ar awdurdodau lleol i ddarparu data i Lywodraeth Cymru ar yr asesiadau risg y maent yn eu cynnal. Wedi dweud hynny, bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i adolygu'r broses drwy fynd ati'n flynyddol i fonitro Asesiadau Risg Awdurdodau Lleol o Ffyrdd a Gerddir i'r Ysgol.

ASESU RISG LLWYBRAU CERDDED I'R YSGOL - FFURFLEN FONITRO

Ffurflen Aseu Risg

Awdurdod Lleol:

Adolygwyd gan:

Dyddiad:

1. Faint o lwybrau cerdded i'r ysgol sydd wedi'u hasesu yn y cyfnod rhwng 1 Ionawr 2017 a 30 Mehefin 2017 ?

2. A gafodd unrhyw lwybrau eu hasesu fwy nag unwaith yn y cyfnod yma?

Do

Naddo

Os felly, pam?

ASESU RISG LLWYBRAU CERDDED I'R YSGOL - FFURFLEN FONITRO

3. Beth oedd y broblem benodol a arweinodd at yr asesiadau risg:

Ffisegol

Amgylcheddol

Cymdeithasol

Daearyddol/
Topograffig

Rhestrwch unrhyw rai eraill:

4. Pa asiantaethau eraill fuoch chi mewn cysylltiad â hwy?

Yr Heddlu

Byrddau Lleol ar gyfer
Diogelu Plant

**Gwasanaethau
Awdurdodau Lleol**

Dim

Arall

Unrhyw Sylwadau:

ASESU RISG LLWYBRAU CERDDED I'R YSGOL - FFURFLEN FONITRO

5. A ymgynghorwyd â dysgwyr yn ystod y cyfnod yma?

 Do Naddo

6. Sut gysylltwyd â'r dysgwyr cynradd (C), uwchradd (U) neu fyfyrwyr colegau (C) yr ymgynghorwyd â hwy?
Nodwch drwy ddefnyddio C, U a C isod

- Gohebiaeth Ysgrifenedig
- Cyfarfodydd/Trafodaethau Anffurfiol
- Partneriaethau Plant a Phobl Ifanc
- Ffurflen Llwybrau Cerdded i'r Ysgol
- Cynghorau Ysgol
- Swyddogion Diogelwch ar y Ffyrdd

ASESU RISG LLWYBRAU CERDDED I'R YSGOL - FFURFLEN FONITRO

- Gwersi Ysgol
- Cynulliadau yr Heddlu a Chymunedau Gyda'i Gilydd (PACT)
- Rhaglen Graidd Cyswllt Ysgolion Cymru Gyfan
- Cynlluniau Teithio i'r Ysgol
- Blychau Sylwadau
- Arall

Tudalen y pecyn 140

7. A oes gennych dystiolaeth o'ch cysylltiad â dysgwyr?

 Oes Nagoes

ASESU RISG LLWYBRAU CERDDED I'R YSGOL - FFURFLEN FONITRO

8. A ymgynghorwyd â rhieni/gofalwyr yn ystod y cyfnod yma?

 Do Naddo

Os felly, sut?

9. Sut wnaethoch chi sicrhau bod yr asesiadau risg ar gael i'r cyhoedd? Ticiwch:

- Copi o'r asesiad risg wedi'i anfon i'r ysgol
- Copi o'r asesiad risg wedi'i anfon at y rhiant
- Copi o'r asesiad risg ar gael ar gais
- Copi o'r asesiad risg ar gael ar-lein drwy wefan y Cyngor
- Arall - nodwch beth

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref: MA(P) KW/3248/17

Lynne Neagle AC
Cadeirydd
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

31 Hydref 2017

Annwyl Lynne,

Yn dilyn ymddangosiad Gweinidog y Gymraeg a Dysgu Gydol Oes a minnau gerbron y pwyllgor ar 18 Hydref, cytunais i roi rhagor o wybodaeth i chi ar ddau fater ar wahân, sef:

- Y cyfrifiadau sy'n sail i'r £10 miliwn ychwanegol a fyddai ar gael i Gyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru (CCAUC) yn dilyn y Datganiad a wnaed ar 18 Hydref ar Gyllid Myfyrwyr; a
- Nodyn ar farn Prifysgolion am Fagloriaeth Cymru.

Cyllid ychwanegol i Brifysgolion yng Nghymru

Cadarnhaodd fy natganiad ysgrifenedig dyddiedig 18 Hydref mai'r uchafswm ar gyfer ffioedd dysgu yng Nghymru fydd £9,000 o hyd. Roedd y datganiad yn cydnabod y gallai hyn achosi rhai heriau tymor byr yn ein sector prifysgolion ac y bydd cynlluniau ariannol wedi cynnwys incwm ychwanegol o ffioedd dysgu uwch.

Er mwyn helpu ein sefydliadau i ymdrin ag unrhyw broblemau cychwynnol sy'n codi o'r newidiadau i ffioedd dysgu, rwyf wedi dyrannu £10 miliwn yn ychwanegol i CCAUC. Ni roddais gadarnhad ynghylch y flwyddyn ariannol y byddai'r arian ychwanegol yn cael ei ddyrannu gan fy mod yn parhau i drafod y goblygiadau gydag Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol a Chyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru.

Fodd bynnag, fel y cadarnhawyd yng nghyfarfod y pwyllgor, rwy'n atodi'r amcangyfrif cychwynnol a ddefnyddiais i gyfrifo'r dyraniad ychwanegol:

Dadansoddiad o senarios ffioedd israddedigion amser

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

llawn ar gyfer SAU Cymru

	2017/18	2018/19
Rhagamcan o niferoedd y myfyrwyr [1]	62,638	62,638
Senarios ffi gyfartalog [2]		
Uchafswm o £9,000	£8,872	£9,000
Uchafswm o £9,295	£8,872	£9,155
Senarios incwm ffioedd		
Uchafswm o £9,000	£556m	£564m
Uchafswm o £9,295	£556m	£573m
Gwahaniaeth	£0m	£10m

Dadansoddiad mewnol Is-adran Addysg Uwch, Llywodraeth Cymru
Sylwch fod yr amcangyfrifon o incwm ffioedd wedi'u talgrynnu i'r £1 filiwn agosaf.

[1] Myfyrwyr Cartref a'r UE mewn SAU yng Nghymru; Cofnod Myfyrwyr yr Asiantaeth Ystadegau Addysg Uwch, 2015/16.

[2] Amcangyfrifwyd y ffi gyfartalog ar gyfer 2017/18 gan CCAUC ar sail Cynlluniau Ffioedd a Mynediad. Ar gyfer 2018/19, codir y ffi gyfartalog yn unol â chwyddiant (RPIX), oni bai ei bod wedi'i chyfyngu gan y senario uchafswm ffi.

Rwy'n awyddus i bwysleisio bod y cyfrifiadau hyn wedi'u paratoi gan dîm ystadegol sy'n rhan o system rheoli ariannol ehangach sydd wedi'i sefydlu i sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn gweithredu system sicrwydd ac atebolrwydd effeithiol ac effeithlon i reoli'r system benthyciadau a grantiau myfyrwyr yng Nghymru.

Cadarnhaodd fy natganiad hefyd y byddwn yn parhau i weithio mewn partneriaeth â'n Cyngor Cyllido i sicrhau nad oes unrhyw broblemau ariannol tymor byr yn codi i'n sefydliadau o ganlyniad i'r newid hwn. Bydd y trafodaethau hyn yn cydnabod nad oes ateb pendant ynghylch yr effaith y byddai galluogi i brifysgolion gynyddu ffioedd wedi'i chael o gofio'r cyfyngiadau unigol a allai fod wedi bod yn berthnasol, neu beidio, i sefydliadau unigol (er enghraifft, a fyddent wedi gallu codi ffi uwch ar bob myfyriwr ynteu ar fyfyrwyr newydd yn unig).

Barn Prifysgolion am Fagloraeth Cymru.

Mae Diploma Uwch lefel 3 Bagloraeth Cymru, sydd wedi'i ddiwygio ac a gafodd ei ardystiad cyntaf yr haf hwn, yn fwy trylwyr nag o'r blaen ac mae'n well dangosydd o gaffael sgiliau lefel 3. Mae'n sicrhau bod pob dysgwr sydd wedi astudio'r Fagloraeth Uwch yn cael cydnabyddiaeth briodol wrth iddo gymryd ei gamau nesaf.

Fel cymhwyster sy'n cael ei gydnabod a'i feincnodi'n rhyngwladol, byddem felly'n disgwyl i holl brifysgolion y DU dderbyn Tystysgrif Her Sgiliau Uwch ddiwygiedig Bagloraeth Cymru yn rhan o ofynion mynediad yn y dyfodol neu'n rhan o gynnig arall o fewn prifysgolion a'u hadrannau.

Ym mis Mai, ysgrifennais at bob Is-ganghellor prifysgol i ofyn am sicrwydd y byddai eu sefydliadau yn derbyn Tystysgrif Her Sgiliau Uwch ddiwygiedig Bagloraeth Cymru (CBC) fel rhan o'u gofynion mynediad yn y dyfodol neu fel rhan o gynnig arall. Mae fy swyddogion yn gweithio gyda phrifysgolion, gan gynnwys prifysgolion Grŵp Russell, i sicrhau nad yw dysgwyr yng Nghymru sy'n astudio CBC o dan anfantais o ran cael mynediad i gyrsiau AU.

Mae prifysgolion, gan gynnwys Rhydychen a Chaergrawnt, wedi nodi'n glir eu bod yn gweld gwerth i CBC ac yn mabwysiadu ymagwedd gynyddol hyblyg tuag at ei gydnabod yn eu cynigion. Yn gyffredinol, mae'r rhan fwyaf o sefydliadau AU yn cydnabod CBC fel cymhwyster priodol, er nad yw rhai prifysgolion a chysiau yn ei gyfrif fel rhan o'u gofynion mynediad.

Rydym yn parhau i adolygu CBC er mwyn sicrhau ei fod yn drylwyr a defnyddiol. Bydd Cymwysterau Cymru yn cyhoeddi adolygiad o CBC yn nhymor yr hydref.

Yn gywir

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Kirsty Williams'.

Kirsty Williams AC/AM

Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Cabinet Secretary for Education

Mrs K Williams
National Assembly for Wales
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA

02 November 2017

Dear Ms Kirsty Williams

Funding for Governor Wales

I have been a governor for nearly 30 years in both primary and secondary schools and have held positions of Chair and Vice Chair of the full governing body and Chair of various committees. I was Clerk to the governors for eight years when a governor could be both posts. In short, I am a 'professional' governor, taking my position very seriously, whilst being committed to doing the best job I can as a knowledgeable governor.

Since 1995, I have appreciated the tremendous support given by staff at Governors Wales and also, since 1989, my Local Governor Support officer. Their advice has been invaluable both to myself and to fellow governors, enabling us to react appropriately to changes in legislation and inspection requirements. This strategic overview offered by a national organisation such as Governors Wales ensures all school governors and Headteachers receive the same up-to-date information, which enables them to carry out their duties in a uniform and consistent manner.

I have copied this from the Governor Wales newsletter item I received on 28th October 2017

'Whilst this news is extremely disappointing and whatever happens to the future of Governors Wales and its services, we must endeavour to ensure that the support needs of school governors across Wales remains at the forefront of any future developments. Our school governors are often referred to the unsung heroes of the education system, if they are to play their part in the Wales' far reaching education reform agenda they will need to receive high quality support to meet the ever increasing challenges and opportunities that they will undoubtedly face.

Although the overall Welsh Government governor support budget has been cut, governors could argue that they are very much at the forefront of school improvement. As such could it be an option to explore whether Governors Wales could be eligible to receive funding from the School Improvement budget heading.'

I endorse everything stated above and add that I am extremely disappointed about the news of the cuts to Governor Wales support and the probable knock-on effect to local Council Governor Support officers. This is a retrograde step and gives the impression that Welsh Government Ministers have little respect for the vast amount of voluntary work carried out by members of governing bodies throughout Wales and seems totally and utterly counterproductive.

I quote from your 'Education in Wales Our National Mission Action Plan 2017-2021'

'To deliver our reforms across the entire system, we will need a bold commitment to effective collaboration along with integration of services where appropriate. This will include Welsh Government, the teaching profession and the wider education workforce, our key partners in local authorities, diocesan authorities, regional services, Estyn, the Education Workforce Council (EWC), Qualifications Wales, higher education institutions and others. Successful implementation will require effective and honest engagement between all facets of the education system. We are committed to providing the conditions to enable this to happen. In delivery we will also seek to work with the wider public service and third sector where required.'

'Involvement: We have involved and will continue to involve partners with an interest in our reform agenda. We also recognise the need for continued support from effective practitioners and other expert input'

What a pity there is no mention of Governors in either of these statements. How could any school function without governors? The government is putting more responsibility onto governing bodies, making more statutory requirements part of their duties and therefore up to date and accurate advice is essential to them carrying out their duties effectively and in compliance with all government regulations and legislation.

I quote from 'A guide to the law to help you be an effective governor'

'All school governors should know and understand their roles and legal responsibilities and how these fit in with the responsibilities of the head teacher, the local authority and the Welsh Government. They should also know their responsibilities regarding other parties such as diocesan authorities and foundations, where applicable.

Although this is a comprehensive guide, you will need to add to your knowledge through governor training events organised by your LA or Governors Wales. Other guidance and publications are available from your local authority and Governors Wales. Annex 2 to the Guide contains contact details of these organisations. Please note that although this Guide is detailed, it does not replace the law which takes precedence.'

The above statement is taken from the Welsh Government web site and clearly states that governors will need to add to their knowledge through training events put on by the Local Authority or Governor Wales. There is a mandatory requirement for LAs to provide appropriate governor training, free of charge and I appreciate it is up to LAs to decide how to do that using the delegated budget Welsh Government allocate them. I am aware that training across Wales is variable and often does not deliver all the prescribed mandatory content. Governor Wales deliver training for Local Authority colleagues and I am sure this is necessary in some areas.

I am fortunate to be in a Local Authority with an excellent Governor Support Officer who has been a wonderful support for all the years I have been a governor. I am also aware that due to reduced budgets, my LA has relied heavily on Governor Wales to

help fulfil their statutory duties with regards to governor support. **I ask who will train and support the LA officers after April 2018?**

'The Education (Wales) Measure 2011 includes provisions to allow Welsh Ministers to make regulations to make governor training mandatory on specific issues. The Government of Maintained Schools (Training Requirements for Governors) (Wales) Regulations 2013 were made for this purpose and came into force in September 2013.'

This statement is in 'Guide to the Law' Spring 2016. Ministers took the decision to make it law that governors are trained and I agree with this, as the work undertaken and the responsibility of being a governor, require commitment and training. **Again I ask who will undertake this training?**

I can foresee the possibility of private companies offering these services at great expense. The Education budget does not include provision for buying this type of service. **Does that mean that a dedicated volunteer, like me, will have to pay for my own training?**

Only Governor Wales has the national overview of what is happening across the country and, through its network of Associations and its inclusive Management Board, acts as a conduit to ensure national priorities are understood by governors and their response is reflected back to government colleagues, locally and nationally.

How can you uphold a law of statutory training whilst taking away the budget for the company that supports the Local Authority Officers delivering training?

In speaking with a representative from Governor Wales I understand that there is support from Government for a South East Wales School Improvement Consortium (EAS). This is set up as a private organisation for school improvement, including governance, in five Authorities that were 'failing'. They are funded with public money through the five Authorities and they appear to have more resource than in other regions when it comes to supporting governors. I am concerned that a private company will be making money from this and that this model will be hard to replicate in other areas of Wales due to geographical and cultural issues, and possibly lack of skills with some officers. (See my comment above re private companies)

The volume and categories of calls to the Helpline at Governor Wales demonstrates the increasing pressure that governors feel. Many Local Authority Officers are supporting governors but would not have the capacity to field all of the enquires and Governor Wales often takes the 'load' of difficult situations that governors find themselves in. We must not forget governors are volunteers who do their best to deal with the very difficult issues that parents may have, for example accusations against staff, and the issues that staff may face, for example staff redundancy.

Who will take the load of support needed if Governor Wales ceases to exist?

I took part in the recent consultation about the reform of Governance for schools and the changes to the make-up of governing bodies which was to be implemented in

September 2017. **What has happened to the proposed changes to governing body structure and how will the lack of funding impact on this?**

Governor Wales staff have spent a lot of time developing the National Template for Self-Evaluation of school governing bodies and I am proud to say that through one of the schools in which I am a governor we gained both the Bronze and Silver Awards during the pilot of this scheme. Estyn constantly tell us how important self-evaluation is and for governing bodies to test their effectiveness.

Who will maintain and update the self-evaluation document from a national perspective?

I look forward to hearing from you at your earliest opportunity.

Yours Sincerely

Mrs Merrill Tanton

Cc

Michelle Brown
Nathan Gill
Mark Isherwood
Llyr Gruffydd

Children young People and Education Committee

Delyn Constituency MP
David Hanson

Delyn Constituency AM
Hannah Blythyn